

Til kontrollutvalget i Alstahaug kommune –

Lars Inge Ingebrigtsen, leder
Håkon Sund, nestleder
Line Tellemann, medlem
Lisbeth Ann Johansen, medlem
Odd Magne Karlsen, medlem

Gjenpart går til:

Ordfører (jf. kommuneloven § 6-1)¹
Kommunerevisjonen (jf. kommuneloven § 24-3)¹
Kommunedirektør (til orientering – jf. kommuneloven § 13-1)¹

[Distribusjon pr. epost](#)

Saksbehandler:

Sekretariatsleder
Tobias Langseth

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

I samråd med utvalgets leder innkalles herved til møte som følger;

Dato: **Fredag 12. mai**
Tid: **kl. 09:00 – 12:00**
Sted: Rådhuset – møterom Botnkrona

Til behandling:

Sak 06/2023 – Uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2022
Sak 07/2023 – Oppfølging rapport FR [Klima- og miljøhensyn i plan- og anbudsprosesser]
Sak 08/2023 – Oppfølging tidligere saker
Sak 09/2023 – Aktuelle orienteringer fra sekretariatet
Sak 10/2023 – Eventuelt

Forfall meldes pr. telefon 909 62 145 eller epost.

Sandnessjøen 28.04.2023

Tobias Langseth (sign.)
Sekretariatsleder

¹Utdrag fra kommuneloven:

§ 6-1. Ordførerens myndighet og oppgaver

Ordføreren har møte-, tale- og forslagsrett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer unntatt kommune- og fylkesråd og organer under dem. I kontrollutvalget har ordføreren likevel bare møte- og talerett. Ordføreren har bare stemmerett i organer der han eller hun er valgt medlem. Ordføreren kan la et annet medlem av kommunestyret eller fylkestinget representere seg i de organene som han eller hun ikke er medlem av.

§ 13-1. Kommunedirektør. Myndighet og oppgaver

Kommunedirektøren har møte- og talerett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer, med unntak av kontrollutvalget. Kommunedirektøren kan la en av sine underordnede utøve denne retten på sine vegne.

§ 24-3. Revisors møterett, opplysningsplikt mv.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Revisoren har rett til å få uttalelsene sine protokollert. Møteretten gjelder likevel ikke når en sak som angår en revisors tilsettingsforhold behandles.

Til kontrollutvalget i Alstahaug kommune

Sandnessjøen 28.04.2023

Saksbehandler:
Sekretariatsleder
Tobias Langseth

SAK 06/2023: UTTAELSE OM ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING 2022

Innledning og bakgrunn

Kommuneloven § 24-8 første ledd bestemmer at regnskapsrevisor skal avgi en revisjonsberetning til kommunestyret innen 15. april. Her fremgår revisors konklusjon på om årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrift og om årsberetningen inneholder de opplysningene som kreves av lov og forskrift, og at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Revisor uttaler seg også om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Årsregnskapet skal være avlagt senest 22. februar, og årsberetningen være avgitt innen 31. mars. Kommuneloven § 14-3 annet ledd slår fast at kommunestyrets vedtak av årsregnskap og årsberetning skal foreligge senest seks måneder etter regnskapsårets slutt.

Det fremgår av bestemmelsen i kommuneloven § 24-6 første ledd at revisor skal undersøke om den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte. Revisor skal gi skriftlig melding til kontrollutvalget [med kopi til kommunedirektøren] om vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen. Jf. kommuneloven § 24-7 første ledd bokstav c. I tillegg vil slike forhold normalt sett være omtalt i revisjonsberetningen. Jf. kommuneloven § 24-8 tredje og fjerde ledd. Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er påpekt skriftlig etter § 24-7 første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp. Jf. § 24-7 fjerde ledd.

Det følger videre av § 24-6 tredje ledd at regnskapsrevisor skal vurdere risikoen for brudd på kommunestyrets premisser for bruken av budsjettbevilgningene, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om årsregnskapet inneholder vesentlige avvik fra disse premissene. Revisjonsstandard for forenklet etterlevelseskonsroll av vesentlige budsjettavvik gir nærmere informasjon om denne delen av regnskapsrevisors kontrollansvar:

<https://www.nkrf.no/rsk-302-forenklet-etterlevelseskonsroll-med-vesentlige-budsjettavvik>

I revisjonsberetningen skal revisor uttale seg om det i årsberetningen er gitt dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik, og om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen har en mangelfull redegjørelse om vesentlige budsjettavvik. Jf. RSK 302 punkt 22 samt kommuneloven § 24-8 annet ledd bokstav c og e. Det følger av standardens punkt 26 at avvik som fører til en modifisert uttalelse, skal kommuniseres til kontrollutvalget med et nummerert brev. Jf. også kommuneloven § 24-7 første ledd bokstav d.

Av kommuneloven § 24-9 første ledd fremgår at regnskapsrevisor skal undersøke om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen. Arbeidet utføres etter denne standarden:

<https://www.nkrf.no/rsk-301-forenklet-etterlevelseskonsroll-med-okonomiforvaltningen>

Avvik som fører til en modifisert uttalelse, skal kommuniseres til kontrollutvalget i nummerert brev. Jf. standardens punkt 17.

Grunnlaget for kontrollutvalgets uttalelse

Grunnlaget for uttalelsen er det avlagte årsregnskapet, avgitt årsberetning, revisjonsberetningen samt eventuelle nummerte brev så lenge disse gjelder regnskapsmessige forhold. Dersom revisors uttalelse om resultatet av forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomiforvaltningen foreligger tidsnok, kan denne også inngå. Dette gjelder selv om både revisors uttalelse om resultatet av forenklet etterlevelsesk kontroll etter kommuneloven § 24-9 og eventuelle nummererte brev behandles som egne saker av utvalget.

Nærmere om forholdet mellom innholdet i regnskapsrevisjon og forenklet etterlevelsesk kontroll:

[Regnskapsrevisjon vs. forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomiforvaltningen - NKRF](#)

Kontrollutvalgets oppgaver og rolle

Kontrollutvalget forestår den løpende kontroll med den kommunale virksomheten på kommunestyrets vegne. Jf. kommunelovens § 23-1 første ledd. Kommunestyret har det øverste kontrollansvaret, jf. kommunelovens § 22-1 første ledd. I denne sammenheng skal kontrollutvalget uttale seg om årsregnskap og årsberetning før dette vedtas av kommunestyret, og før formannskapet avgir innstilling til vedtak. Jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 annet ledd. Uttalelsen avgis til kommunestyret med kopi til formannskapet. Kontrollutvalgets uttalelse utgjør ikke en rapportering til kommunestyret, og omfattes derfor ikke av bestemmelsen i kommuneloven § 23-5.

Hva bør kontrollutvalgets uttalelse inneholde?

Det finnes ingen spesifikke krav, noe som innebærer at kontrollutvalget selv bestemmer hva som skal være med. Normalt kommenterer imidlertid kontrollutvalget forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen, samt forhold som er tatt opp i eventuelle nummererte brev.

NKRFs styre har 12. mars 2021 fastsatt en veiledning mht. hva som bør eller kan vektlegges:

[Ny veiledning – Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet og årsberetningen - NKRF](#)

Sekretariatets vurderinger

Det er avgitt normalberetning, dvs. revisjonsberetning uten modifikasjoner i form av forbehold m.m.

Årsregnskapet og årsberetningen er etter hva vi forstår levert i rett tid. Netto driftsresultat er vesentlig bedre enn opprinnelig budsjett og på nivå med regulert budsjett, men noe svakere sammenliknet med fjoråret. Kommunen har relativt høy lånegjeld sammenliknet med aktuelle gjennomsnitt for kommune grupper. Disposisjonsfondets størrelse må sies å være på et mer gjennomsnittlig nivå.

Kommunestyrets vedtak av finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi er implementert i forbindelse med arbeidet med budsjett/økonomiplan. Jf. økonomireglement del 2.

[Reglementer - Alstahaug kommune](#)

Annet

Hvis kommunestyret ikke vedtar årsregnskapet til kommunekassen innen fristen, vil det kunne danne grunnlag for innmelding i ROBЕК-registeret, jf. kommuneloven § 28-1 første ledd bokstav f.

Oppsummering og avslutning

Sekretariatet henviser for øvrig til uttalelsen om revisjonen av årsregnskapet og uttalelsen om øvrige lovmessige krav slik disse fremgår av revisors beretning for regnskapsåret 2022.

Forslag til vedtak:

Til kommunestyret i Alstahaug kommune

Kontrollutvalgets uttalelse om Alstahaug kommunes årsregnskap og årsberetning for 2022

Kontrollutvalget har i møte 12.05.2023 behandlet kommunens årsregnskap og årsberetning for 2022.

Kontrollutvalgets oppgave er i denne sammenheng å uttale seg om årsregnskapet og årsberetningen for Alstahaug kommune, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 annet ledd samt kommuneloven § 14-3 tredje ledd annet punktum.

Grunnlaget for uttalelsen har vært det avlagte årsregnskapet, avgitt årsberetning og revisjonsberetning datert 17.04.2023. I tillegg har kommunens revisor og kommunedirektøren supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget har merket seg at netto driftsresultat utgjør 3,1 [4,9] % av totale driftsinntekter, netto lånegjeld 116,3 [128,8] % av driftsinntekter og at disposisjonsfond pr. 31.12 utgjør 13,8 [12,2] % av driftsinntektene. De nevnte størrelsene er beregnet på grunnlag av kommunekassens årsregnskap, og tall for fjoråret er oppgitt i parentes. Kontrollutvalget har i tillegg notert at kommunestyret har vedtatt finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi i tråd med kommuneloven § 14-2 bokstav c.

Det er etter kontrollutvalgets vurdering redegjort for vesentlige avvik mellom utgiftene i årsregnskapet, og bevilgningen til ulike formål i regulert budsjett. Det samme gjelder ved avvik mellom inntektene i årsregnskapet og regulert budsjett.

Utvalget konstaterer avslutningsvis at revisors beretning er uten modifikasjoner.

Kontrollutvalget er ikke kjent med andre forhold som kan ha betydning for kontrollutvalgets uttalelse eller kommunestyrets vedtak av årsregnskap og årsberetning etter kommuneloven § 14-3.

--/--

Kopi: formannskapet i Alstahaug kommune

Vedlegg –

- 1: Årsregnskap 2022 [kommunekassen]
- 2: Årsberetning 2022
- 3: Revisors beretning 2022

APPENDIKS 1: Utdrag fra kommuneloven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83>

§ 14-5. Årsbudsjettets bindende virkning. Budsjettstyring

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer. Første punktum er ikke til hinder for at kommunestyret eller fylkestinget kan gi et underordnet organ myndighet til å avgjøre at deler av en bevilgning i driftsbudsjettet skal benyttes til å finansiere utgifter i investeringsregnskapet. Første punktum gjelder ikke for utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta.

Kommunestyret eller fylkestinget skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Hvis årsregnskapet legges fram med et merforbruk i driftsregnskapet, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årets budsjett. Saken skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget senest 30. juni.

§ 14-6. Årsregnskap og bokføring

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

- a) regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen
- b) regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
- c) regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift
- d) samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet.

Årsregnskapene skal bestå av et driftsregnskap og et investeringsregnskap. Driftsregnskapet og investeringsregnskapet skal deles inn og stilles opp på samme måte som årsbudsjettet. Årsregnskapene skal også bestå av et balanseregnskap og noteopplysninger.

Årsregnskapene skal utarbeides i samsvar med følgende grunnleggende regnskapsprinsipper:

- a) All tilgang på og bruk av midler i året skal framgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet.
- b) All tilgang på og bruk av midler skal regnskapsføres brutto.
- c) Alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes.
- d) Hvis størrelsen på et beløp er usikkert, brukes beste estimat.

Årsregnskapene skal føres i samsvar med god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsopplysninger skal bokføres, spesifiseres, dokumenteres og oppbevares i samsvar med bokføringsloven §§ 3 til 14.

Årsregnskapene skal avlegges senest 22. februar.

Departementet kan gi forskrift om årsregnskapene, regnskapsføringen, regnskapsavslutningen og bokføringen og unntak fra denne paragrafen.

§ 14-7. Årsberetning

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide en årsberetning for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet. Det skal også utarbeides en egen årsberetning for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

Årsberetningene skal redegjøre for

- a) forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid
- b) vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene
- c) virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne
- d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard
- e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling
- f. hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26.

Årsberetningene skal avgis senest 31. mars.

§ 24-5. Regnskapsrevisjonens innhold

Revisor skal vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift.

Revisor skal vurdere om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift.

Revisor skal vurdere om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever. Revisor skal vurdere om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Revisor skal se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.

Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

§ 24-6. Revisors plikter ved utførelsen av regnskapsrevisjon

Revisor skal se etter om den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte.

Revisor skal vurdere risikoen for at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon som følge av misligheter og feil, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger lov- eller forskriftsbrudd som er av vesentlig betydning for årsregnskapet.

Revisor skal vurdere risikoen for brudd på kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om årsregnskapet inneholder vesentlige avvik fra disse premissene.

§ 24-7. Skriftlige påpekninger fra regnskapsrevisor

Revisor skal gi skriftlige meldinger om

- a) vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b) vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c) vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d) manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e) enhver mislighet
- f) hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g) hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Meldinger som nevnt i første ledd skal sendes i nummerte brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal han eller hun straks melde fra om det etter første ledd bokstav e. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp etter første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

§ 24-8. Revisjonsberetning

Regnskapsrevisor skal avgi en revisjonsberetning til kommunestyret eller fylkestinget senest 15. april. Det skal sendes kopi til kontrollutvalget, til formannskapet eller fylkesutvalget og til kommunedirektøren. Revisjonsberetningen skal avgis selv om årsregnskapet eller årsberetningen ikke foreligger eller er ufullstendig.

I revisjonsberetningen skal revisor uttale seg om følgende:

- a) om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- b) om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- c) om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- d) om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- e) om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

§ 24-9. Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

§ 28-1. Innmelding i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK)

Departementet skal føre et register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK) over alle kommuner og fylkeskommuner hvor minst ett av følgende forhold har inntruffet:

- a) Driftsbudsjettet er vedtatt med et merforbruk.
- b) Driftsdelen i økonomiplanen er vedtatt med et merforbruk.
- c) Driftsdelen i økonomiplanen, driftsbudsjettet eller driftsregnskapet til kommunekassen eller fylkeskommunekassen viser at et merforbruk skal dekkes inn over flere enn to år etter at det oppsto.
- d) Balanseregnskapet til kommunekassen eller fylkeskommunekassen viser et oppsamlet merforbruk fra driftsregnskapet som er større enn tre prosent av driftsinntektene.
- e) Økonomiplanen eller årsbudsjettet er ikke vedtatt innen de fristene som er fastsatt i lov eller forskrift, eller innen en frist som departementet har fastsatt etter at økonomiplanen eller årsbudsjettet har blitt opphevet etter lovlighetskontroll.
- f) Årsregnskapet til kommunekassen eller fylkeskommunekassen er ikke vedtatt innen de fristene som er fastsatt i lov eller forskrift, eller innen en frist som departementet har fastsatt etter at årsregnskapet har blitt opphevet etter lovlighetskontroll.
- g) Departementet har fattet et vedtak etter inndelingslova § 16 a.

Hvis det åpenbart ikke er behov for å kontrollere kommunens eller fylkeskommunens årsbudsjett og låneopptak, kan departementet bestemme at kommunen eller fylkeskommunen likevel ikke skal føres inn i ROBEK-registeret.

APPENDIKS 2: Utdrag fra forskrift om kontrollutvalg og revisjon

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-17-904>

§ 3. Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor
- c) regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven § 24-7 til § 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

APPENDIKS 3: Utdrag fra KMDs veileder til forskrift om kontrollutvalg og revisjon

[veileder-til-forskrift-om-kontrollutvalg-og-revisjon.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Bestemmelsen i andre ledd stiller krav om at kontrollutvalget skal uttale seg om *årsregnskapene og årsberetningene*. Bestemmelsen gir ikke nærmere føringer om uttalelsens innhold. Det følger imidlertid av bestemmelsen at kontrollutvalgets uttalelse skal inngå i grunnlaget for kommunestyrets behandling av og vedtak om årsregnskap og årsberetning, jf. også kommuneloven § 14-3 andre og tredje ledd. Kontrollutvalgets uttalelsesplikt må ses i lys av dette, og uttalelsen skal således knytte seg til forhold ved årsregnskapet eller årsberetningen. Det primære utgangspunktet for kontrollutvalgets uttalelse vil dermed være de feil og mangler eller andre forhold som regnskapsrevisor har tatt opp i tilknytning til regnskapsrevisjonen, jf. kommuneloven § 24-5 til § 24-8.

ÅRSREGNSKAP 2022

ALSTAHAUG KOMMUNE

– Et historisk sted med nye muligheter

Innholdsfortegnelse

Økonomiske oversikter drift	3
Bevilgningsoversikt drift	4
Bevilgningsoversikt drift	5
Bevilgningsoversikt investeringer	6
Bevilgningsoversikt investeringer	7
Oversikt balansen	9
Oversikt over samlet budsjettavvik	11
Og årsavslutningsdisposisjoner	11
Regnskapsprinsipper	12
Noter	16
NOTE nr. 1: Endring i Arbeidskapital	16
NOTE nr. 2: Kapitalkonto	17
NOTE nr. 3: Varige driftsmidler	18
NOTE nr. 4: Aksjer og andeler	18
NOTE nr. 5: Utlån	19
NOTE nr. 6: Lån	20
NOTE nr. 7: Avdrag	20
NOTE nr. 8: Pensjon	21
NOTE nr. 9: Garantier	24
NOTE nr. 10: Vesentlige bundne fond	25
NOTE nr. 11: Gebyrfinansiert selvkosttjenester	26
NOTE nr. 12: Ytelser til ledende personer	31
NOTE nr. 13: Godtgjørelse til revisor	31
NOTE nr. 14: Andre forhold	32

Økonomiske oversikter drift

Driftsinntekter		Regnskap 2022	Bud(end) 2022	Budsjett 2022	Regnskap 2021
1 Rammetilskudd		270 302 770	269 553 134	264 726 134	270 740 317
2 Inntekts- og formuesskatt		236 620 781	236 374 000	212 380 000	218 618 430
3 Eiendomsskatt		23 361 568	23 434 000	24 184 000	23 410 382
4 Andre skatteinntekter		-	-	-	-
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		68 698 767	66 895 889	52 583 889	50 458 103
6 Overføringer og tilskudd fra andre		144 071 682	101 461 633	91 574 291	125 966 843
7 Brukerbetalinger		22 736 147	22 300 902	22 300 902	21 796 640
8 Salgs- og leieinntekter		77 890 982	78 748 972	78 748 972	66 008 916
9 Sum driftsinntekter		843 682 697	798 768 530	746 498 188	776 999 631
Driftsutgifter					
10 Lønnsutgifter	12	409 698 289	402 449 747	394 451 027	394 416 178
11 Sosiale utgifter	8	69 132 127	66 670 775	66 515 649	65 069 637
12 Kjøp av varer og tjenester		236 805 732	223 236 456	222 126 734	203 639 809
13 Overføringer og tilskudd til andre		53 377 484	35 206 688	28 566 914	43 618 652
14 Avskrivninger	3	51 235 227	37 000 000	37 000 000	46 529 436
15 Sum driftsutgifter		820 248 858	764 563 666	748 660 324	753 273 711
16 Brutto driftsresultat		23 433 839	34 204 864	2 162 136	23 725 919
Finansinntekter					
17 Renteinntekter		8 223 180	6 034 229	5 034 229	4 377 037
18 Utbytter	14	10 631 773	10 554 000	6 000 000	12 869 727
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		-	-	-	-
20 Renteutgifter		26 106 680	22 264 000	19 264 000	14 546 637
21 Avdrag på lån	7	41 423 453	41 799 095	41 799 095	34 909 545
22 Netto finansutgifter	-	48 675 180	47 474 866	50 028 866	32 209 418
23 Motpost avskrivninger	3	51 235 227	37 000 000	37 000 000	46 529 436
24 Netto driftsresultat		25 993 886	23 729 998	15 191 002	38 045 937
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:					
25 Overføring til investering		-	-	-	-
26 Avsetninger til bundne driftsfond		9 490 765	3 372 000	60 000	15 748 870
27 Bruk av bundne driftsfond	-	14 748 893	2 432 657	2 432 657	13 825 296
28 Avsetning til disposisjonsfond		35 014 000	35 014 000	-	36 122 362
29 Bruk av disposisjonsfond	-	3 761 986	12 223 345	12 818 345	-
30 Dekning av tidligere års merforbruk		-	-	-	-
31 Sum disponeringer eller dekn.av netto drii		25 993 886	23 729 998	15 191 002	38 045 937
32 Fremføring av inndekning i senere år(merforbruk)		-	-	-	-

Bevilgningsoversikt drift

Jfr. forskriftens § 5-4, første ledd	Regnskap 2 022	Reg. budsjett 2 022	Oppr.budsjett 2 022	Regnskap 2 021
Bevilgningsoversikt - drift (regnskap)				
1 Rammetilskudd	270 302 770	269 553 134	264 726 134	270 740 317
2 Inntekts- og formueskatt	236 620 781	236 374 000	212 380 000	218 618 430
3 Eiendomsskatt	23 361 568	23 434 000	24 184 000	23 410 382
4 Andre generelle driftsinntekter	15 945 944	15 946 000	13 000 000	8 908 201
5 Sum generelle driftsinntekter	546 231 063	545 307 134	514 290 134	521 677 330
6 Sum bevilgninger drift, netto	471 613 312	474 102 270	479 452 270	451 421 976
7 Avskrivninger	51 235 227	37 000 000	37 000 000	46 529 436
8 Sum netto driftsutgifter	522 848 539	511 102 270	516 452 270	497 951 412
9 Brutto driftsresultat	23 382 524	34 204 864	- 2 162 136	23 725 918
10 Renteinntekter	8 223 180	6 034 229	5 034 229	4 377 037
11 Utbytter	10 631 773	10 554 000	6 000 000	12 869 727
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-
13 Renteutgifter	26 055 365	22 264 000	19 264 000	14 546 637
14 Avdrag på lån	41 423 453	41 799 095	41 799 095	34 909 545
15 Netto finansutgifter	- 48 623 865	- 47 474 866	- 50 028 866	- 32 209 418
16 Motpost avskrivninger	51 235 227	37 000 000	37 000 000	46 529 436
17 Netto driftsresultat	25 993 886	23 729 998	- 15 191 002	38 045 936
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
18 Overføring til investering	-	-	-	-
19 Avsetninger til bundne driftsfond	9 490 765	3 372 000	60 000	15 748 870
20 Bruk av bundne driftsfond	- 14 748 893	- 2 432 657	- 2 432 657	- 13 825 296
21 Avsetninger til disposisjonsfond	35 014 000	35 014 000	-	36 122 362
22 Bruk av disposisjonsfond	- 3 761 986	- 12 223 345	- 12 818 345	-
23 Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-
24 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	25 993 886	23 729 998	- 15 191 002	38 045 937
25 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-	-	-	-

Bevilgningsoversikt drift

Jfr forskriftens § 5,4, andre ledd	Regnskap	Bud(endr)	Budsjett	Regnskap
Bevilgninger - drift pr. rammeområde (B)	2022	2022	2022	2021
Stab-Støtte netto	1 783 795	2 018 760	1 918 760	70 767 261
Avsetning bundne fond	608 650			5 410 050
Bruk av budne fond	-4 897 039		-	4 495 530
Til fordeling drift	6 072 184	2 018 760	1 918 760	69 852 741
Oppvekst og Kultur	197 587 159	204 853 877	215 203 877	154 829 995
Avsetning bundne fond	2 564 838	50 000	50 000	1 488 360
Bruk av bundne fond	-1 905 451	-1 087 200	-1 087 200 -	213 000
Bruk av disposisjonsfond	-100 000	-100 000	-100 000	
Til fordeling drift	197 027 772	205 991 077	216 341 077	153 554 635
Helse og velferd	251 609 490	248 495 457	242 523 457	219 718 758
Avsetning bundne fond	1 929 249	312 000		1 361 649
Bruk av bundne fond	-2 308 010	-1 288 300	-1 288 300 -	2 550 036
Til fordeling drift	251 988 251	249 471 757	243 811 757	220 907 271
Økonomi og tilskudd	16 297 595	16 654 470	16 654 470	15 500 156
Avsetning til budne fond	224 000			
Til fordeling drift	16 073 595	16 654 470	16 654 470	15 500 156
Samfunnsutvikling	29 419 716	28 807 680	27 867 680	24 081 817
Avsetning bundne fond	1 077 931	10 000	10 000	7 442 575
Bruk av disposisjonsfond			-1 700 000	
Bruk av bundne fond	-5 638 393	-57 157	-57 157 -	6 566 730
Til fordeling drift	33 980 178	28 854 837	29 614 837	23 305 972
Finans				
Til fordeling drift	-33 528 668	-28 888 631	-28 888 631	-31 598 784
	471 613 312	474 102 270	479 452 270	451 421 976

Bevilgningsoversikt investeringer

	Regnskap	Buds(end)	Budsjett	Regnskap
Jfr. forskriften § 5-5, første ledd	2 022	2 022	2 022	2 021
Bevilgningsoversikt - invest. (regnskap)				
1 Investeringer i varige driftsmidler	30 716 472	36 092 500	53 650 000	65 317 203
2 Tilskudd til andres investeringer	890 000	890 000	-	
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 702 556	2 277 684	2 277 684	1 618 855
4 Utlån av egne midler				
5 Avdrag på lån				
6 Sum investeringsutgifter	33 309 028	39 260 184	55 927 684	66 936 058
7 Kompensasjon for merverdiavgift	3 412 838	3 403 500	5 430 000	8 982 414
8 Tilskudd fra andre	3 801 395	1 928 000	3 550 000	7 975 621
9 Salg av varige driftsmidler	1 665 495	-	-	39 654
10 Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-
11 Utdeling fra selskaper	-	-	-	-
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	2 277 684	2 277 684	2 277 684	2 277 684
13 Bruk av lån	21 683 485	31 101 000	44 670 000	47 543 899
14 Sum investeringsinntekter	32 840 897	38 710 184	55 927 684	66 819 271
15 Videreutlån	27 780 031	50 000 000	50 000 000	46 113 231
16 Bruk av lån til videreutlån	27 780 031	50 000 000	50 000 000	46 113 231
17 Avdrag på lån til videreutlån	12 136 415	13 000 000	13 000 000	11 886 990
18 Mottatte avdrag på videreutlån	9 978 417	13 000 000	13 000 000	11 548 068
19 Netto utgifter videreutlån	2 157 998	-	-	338 922
20 Overføring fra drift	-	-	-	-
21 Avsetning til bundne investeringsfond	78 950	-	-	
22 Bruk av bundne investeringsfond	-2 155 078			-455 708
23 Avsetning til ubundne investeringsfond	-	-	-	-
24 Bruk av ubundne investeringsfond	550 000	550 000		
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-
26 Sum overføring fra drift og netto avsetning	-2 626 128	-550 000		-455 708
27 Fremført til inndekning senere år(udekke	0	-	-	

Bevilgningsoversikt investeringer

Jfr forskrift 5-5, andre ledd	Regnskap 2 022	Buds(end) 2 022	Budsjett 2 022	Regnskap 2 021
Bevilgningsoversikt (bruttobevilgning)				
1000 SALG AV KOMMUNALE EIENDOMMER	429 085	-	-	24 760
16460 BOLIGER TIL FUNKSJONSHEMMEDE	20 813	-	-	6 663 728
16970 RENTEKOMP.LÅN TIL KIRKELIGE FELLESRÅD	390 000	390 000	-	-
18720 Ballfangernett Stamnes	-	-	-	234 889
18810 Velferdsteknologi	-	-	-	179 791
19575 Skolestruktur sentrum 7.12.18	7 734 867	10 000 000	10 000 000	27 320 696
19713 E-Byggesak	55 656	30 000	-	16 010
19785 Newtonrom i kommunale lokaler	-	-	-	3 246 780
20335 Planlegging pleie- omsorg	-	-	-	61 057
20544 Ansaffelse av overtenningskontainer	-	-	-	270 487
20545 Høyderedskap brukt	515 275	500 000	-	1 021 777
20672 Rehab vann og avløp 2020 alt. 2	-	-	-	3 512 623
20724 Bredbånd - egenandel	1 491 050	1 568 000	-	1 882 500
20737 Opprustning Botnveien (strandåsen) alt .2	-	-	-	60 589
20750 Salg av kommunal skog/opparbeidelse av p	-	-	-	-
20760 Renovering av Kjøkken sykehjem Åsen	50 956	-	-	2 018 267
21104 Elements	-	-	-	712 811
21105 Enterprise Pluss	-	-	-	115 138
21210 Utredning SFO/Skole barnehage Tjøtta	272 656	250 000	-	-
21320 Småhus	279 690	300 000	-	41 856
21322 Utvendig sykehjem og Zahlgården	8 378	16 000	-	184 073
21323 Sykehjemsutredning	-	400 000	800 000	-
21330 Bil Ergoterapi	-	-	-	369 000
21604 Utkjøp leasingbiler Bygg og eiendom	-	-	-	591 729
21605 Utkjøp av leasingbil feiing tilsyn	-	-	-	297 000
21607 Utkjøp av bil flyktningetjenesten	-	-	-	489 503
21608 Ladestasjon elbiler	-	-	-	710 141
21672 Rehab vann og avløp 2021	947 874	912 000	-	13 698 839
21726 Steamer mot ugress	-	-	-	409 709
21733 Asfaltering 2021	-	-	-	1 139 468
21740 Opprusting lekeplasser etter plan	686 981	284 000	-	29 470
21742 Havsbadet Botn	1 739 245	370 000	-	5 357
21750 TS: Jektskarveien - Brattåsvn. del 1	54 243	40 000	-	9 156
22202 Tilrettelegging for flere arbeidsplasser San	-	1 875 000	1 875 000	-
22616 Nytt ventilasjonsanlegg og fettskiller kjøkke	1 051 276	750 000	750 000	-
22670 Rehab vann/avløp 2022	9 814 121	7 000 000	26 000 000	-
22703 Gatelys LED	655 119	150 000	500 000	-
22705 Prosjektering regionsenter S.sjøen - Byen	315 186	500 000	500 000	-
22708 Alt. 1. Sandnesvågen - Parselloppdrag og gru	5 428	-	1 725 000	-

	Regnskap 2022	Bud(end) 2022	Budsjett 2022	Regnskap 2021
22732 Asfalt	1 824 217	1 625 000	1 625 000	-
22735 TS: GS/ungdomsskolen	-	-	937 500	-
22740 Opprustning lekeplass etter plan	309 353	312 500	312 500	-
22749 TS: GS/Bjørkliveien - Radåsen	1 453	-	5 000 000	-
22756 Ura skole - trafiksikkerhetstiltak	6 239	3 000	1 500 000	-
22757 Tiltak i statlig sikret friluftsområde	654 794	652 000	750 000	-
22759 Bredbånd egenandel	4 991	5 000	375 000	-
22760 Tjøtta gamle kirkegård	500 000	500 000	500 000	-
22765 Geotekniske grunnundersøkelser Høgåsen	219 350	250 000	-	-
23412 Ny hall SP-R-H-BL	-	500 000	500 000	-
3000 Tankbrønn (havnekap) Ny i 2022	1 231 530	2 400 000	-	-
3100 Investeringsprosjekter Helgeland Havn IKS 202	322 353	5 400 000	-	-
400 Uspes. grunnerverv	14 295	-	-	-
Egenkapitaltilskudd	1 702 556	2 277 684	2 277 684	1 618 855
Sum	33 309 030	39 260 184	55 927 684	66 936 059

Oversikt balansen

Oversikt - balanse		Regnskap 2022	Regnskap 2021
EIENDELER	Note		
A. Anleggsmidler		2 571 201 825	2 512 955 022
I. Varige driftsmidler		1 401 294 284	1 426 141 368
1. Faste eiendommer og anlegg	3	1 382 213 222	1 405 466 473
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	3	19 081 062	20 674 895
II. Finansielle anleggsmidler	12	199 111 100	181 632 315
1. Aksjer og andeler	4	28 763 854	26 936 973
2. Obligasjoner			-
3. Utlån	5	170 347 246	154 695 342
III. Immaterielle eiendeler			
IV. Pensjonsmidler	8	970 796 441	905 181 339
B. Omløpsmidler		329 974 620	281 444 397
I. Bankinnskudd og kontanter		178 449 807	149 514 705
II. Finansielle omløpsmidler			
1. Aksjer og andeler			
2. Obligasjoner			
3. Sertifikater			
4. Derivater			
III. Kortsiktige fordringer		151 524 813	131 929 692
1. Kundefordringer		80 093 776	64 463 945
2. Andre kortsiktige fordringer			-
3. Premieavvik	8	71 431 037	67 465 747
Sum eiendeler		2 901 176 445	2 794 399 419

EGENKAPITAL OG GJELD

C. Egenkapital	Note	611 268 999	599 127 087
I. Egenkapital drift		153 210 886	127 217 001
1. Disposisjonsfond	10	116 053 211	94 807 197
2. Bundne driftsfond	10	37 157 676	32 409 804
3. Merforbruk i driftsregnskapet			
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet			
II. Egenkapital investering		12 415 088	15 041 216
1. Ubundet investeringsfond	10	5 694 873	8 759 873
2. Bundne investeringsfond	10	6 720 215	6 281 343
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet			
III. Annen egenkapital		445 643 025	456 868 870
1. Kapitalkonto	2	452 569 897	463 795 742
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift			
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen -		6 926 872 -	6 926 872
D. Langsiktig gjeld		2 173 395 744	2 085 986 612
I. Lån		1 206 498 876	1 192 658 744
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	6	1 206 498 876	1 192 658 744
2. Obligasjonslån			
3. Sertifikatlån			
II. Pensjonsforpliktelse	8	966 896 867	893 327 867
E. Kortsiktig gjeld		116 511 703	109 285 721
I. Kortsiktig gjeld		116 511 703	109 285 721
1. Leverandørgjeld		29 470 989	27 201 041
2. Likviditetslån			
3. Derivater			
4. Annen kortsiktig gjeld		84 445 211	79 372 641
5. Premieavvik	8	2 595 503	2 712 039
Sum egenkapital og gjeld		2 901 176 446	2 794 399 419
F. Memoriakonti			
I. Ubrukte lånemidler		54 974 776	37 038 292
II. Andre memoriakonti		5 771 772	5 718 034
III. Motkonto for memoriakontiene	-	60 746 548 -	42 756 326

Oversikt over samlet budsjettavvik Og årsavslutningsdisposisjoner

Lnr	Samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisp. Drift	
1	Netto driftsresultat	-25 993 886
2	Avsetning til bundne driftsfond	9 490 765
3	Bruk av bundne driftsfond	-14 748 892
4	Overføring til investeringer i hht.årsbudsjett	0
5	Avsetning til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjett	35 014 000
6	Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjett og fullmakter	-12 223 345
7	Budsjettetert dekning av tidligere års merforbruk	
8	Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	- 8 461 358
9	Strykning av overføring til investering	
10	Strykning av disposisjonsfond	
11	Strykning av dekning av tidligere års merforbruk	
12	Strykning bruk av disposisjonsfond	8 461 358
13	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	0
14	Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykning	
15	Bruk av disposisjonsfond til inndekning av tidligere års merforbruk	0
16	Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	
17	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	0
18	Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0

Lnr Samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner investeringer		
1	Sum utgifter og inntekter eksklusiv bruk av lån	52 089 645
2	Avsetninger til bundne investeringsfond	78 950
3	Bruk av bundne investeringsfond	- 2 155 078
4	Budsjettert bruk av lån	- 81 101 000
5	Overføring fra drift i henhold til årsbudsjett og fullmakter	
6	Avsetninger til ubundne investeringsfond i henhold til årsbudsjett og fullmakter	
7	Bruk av ubundne investeringsfond i henhold til årsbudsjett og fullmakter	- 550 000
8	Dekning av tidligere års udekket beløp	
9	Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykning	- 31 637 483
10	Strykning av avsetning til ubundet investeringsfond	
11	Strykning bruk av lån	31 637 483
12	Strykning overføring fra drift	
13	Strykning av bruk av ubundet investeringsfond	
14	Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	
15	Avsetning av udisponert beløp etter strykninger til ubundet investeringsfond	
16	Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsprinsipper

[Jfr. Kommunelovens kapittel 14.](#)

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet framgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet, gjøres ikke.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. For lån er kun den delen som faktisk er brukt i løpet av året, ført i investeringsregnskapet.

Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunkt for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler.

Andre markedsbaserte verdipapirer er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen et år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, skal avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet

Kommunen følger KRS (F) nr. 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og

påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelet kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i [kommunelovens § 14-15 til 14-17](#).

All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, skal avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Kommunen kan legge til grunn en kortere avskrivningsperiode for det enkelte anleggsmiddel, dersom det er åpenbart at den økonomiske levetiden til anleggsmidlet er kortere enn de fastsatte avskrivningsperiodene.

Avskrivningene skal starte senest året etter at anleggsmidlet er anskaffet eller tatt i bruk av virksomheten.

Anleggsmidler skal nedskrives til virkelig verdi i balansen ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Nedskrivningen skal reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Omløpsmidler skal vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Vurdering til laveste verdi skal fravikes når dette er i samsvar med god kommunal regnskapsskikk for regnskapsføring av sikring. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler skal vurderes til virkelig verdi.

Langsiktig gjeld skal vurderes til opptakskost. Langsiktig gjeld skal oppskrives ved varig økning i forpliktelsen. Krav til oppskrivning gjelder ikke ved renteendring på langsiktig gjeld. Oppskrivningen skal reverseres i den utstrekning grunnlaget for oppskrivningen ikke lenger er til stede.

Kortsiktig gjeld skal vurderes til det høyeste av opptakskost og virkelig verdi. Vurdering til høyeste verdi skal fravikes når dette er i samsvar med god kommunal regnskapsskikk for regnskapsføring av sikring. Kortsiktig gjeld som vurderes likt som markedsbaserte finansielle omløpsmidler skal vurderes til virkelig verdi.

Selvkostberegninger

Innenfor de rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling, beregner kommunen selvkost etter [forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale gebyrer](#)

For de tjenestene kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet følges samme retningslinjer.

Merverdiavgiftsplikt og Merverdiavgiftskompensasjon

Kommunen følger reglene merverdiavgiftsloven for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen merverdiavgiftskompensasjon. Mottatt kompensasjon for betalt merverdiavgift er finansiert av kommunen gjennom redusert rammetilskudd.

Noter

NOTE nr. 1: Endring i Arbeidskapital

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)

BALANSEN	31.12.2022	01.01.2022	Endring
Omløpsmidler	329 974 620	281 444 397	48 530 223
Kortsiktig gjeld	116 511 703	109 285 721	7 225 982
Arbeidskapital	213 462 917	172 158 676	41 304 241

DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)	2022
Netto driftsresultat	25 993 886
Netto utgifter/inntekter i investering	2 626 129
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	17 936 484
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	41 304 241
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering	

FORKLARING TIL DIFFERANSE I ENDRING ARBEIDSKAPITAL

Endring i regnskapsprinsipp som påvirker arbeidskapital, drift

Endring i regnskapsprinsipp som påvirker arbeidskapital, investering

Andre forklaringer

Sum forklaringer

(*) Arbeidskapitalen viser differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld.

Årsaken til differansen i endring av arbeidskapital er overførte omløpsmidler og ubrukte lånemidler fra Alstahaug havnevesen KF.

NOTE nr. 2: Kapitalkonto

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, b)

BALANSEN	31.12.2022	01.01.2022	Endring
Anleggsmidler	2 571 201 825	2 512 955 022	58 246 803
Langsiktig gjeld	2 173 395 743	2 085 986 612	87 409 132
Endring ubrukte lånemidler (økning +/reduksjon-)	54 974 776	37 038 292	17 936 484
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker anleggsmidler			
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker langsiktig gjeld			
Netto endring	452 780 857	464 006 702	-11 225 885

NOTE nr. 3: Varige driftsmidler

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Jfr. forskriftens § 3-4 «Avskrivninger som har begrenset utnyttbar levetid, avskrives over utnyttbare levetiden til anleggsmidlet. Avskrivningsperioden kan likevel ikke være lenger enn»

- a) 5 år for IKT-utstyr og programvare, kontormaskiner og lignende.
- b) 10 år for inventar og innredning, større utstyr, verktøy og maskiner, kjøretøy ol.
- c) 20 år for brannbiler og andre større nyttekjøretøy, større anleggsmaskiner, båter, ferjer ol.
15 år for programvare knyttet til gruppe C
- d) 40 år for barnehagelokaler, skolelokaler, idrettshaller og idrettsanlegg, boliger og lokaler til bofellesskap, veier, parkeringsplasser, terminalbygninger, kaier og kaianlegg, forbrenningsanlegg, renseanlegg, pumpestasjoner, renseanlegg ol.
- e) 50 år for administrasjonslokaler, institusjonslokaler, kulturbygg, lagerbygg, brannstasjoner ol.

	A	B	C	D	E	X	Sum
Bokført verdi 01.01.	4 829 931	15 844 965	38 896 900	980 976 132	353 520 768	32 072 672	1 426 141 368
Tilgang i året	55 656	2 790 521	2 835 396	20 641 318	50 956	14 295	26 388 142
Avgang i året							
Delsalg i året							
Årets ordinære avskrivninger	-1 574 854	-2 865 157	-2 571 190	-33 223 104	-11 000 922		-51 235 227
Årets ordinære nedskrivninger							
Årets nedskrivninger							
Årets reverserte nedskrivninger							
Bokført verdi pr. 31.12.2022	3 310 733	15 770 329	39 161 106	968 394 346	342 570 802	32 086 967	1 401 294 283

NOTE nr. 4: Aksjer og andeler

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Driv karriere	3,04			75 000
Helgeland Industrier	12,8			103 000
Radio Helgeland	0,06			8 000
Helgeland KR.lag	10,12			11 000
Sandnessjøen Fjernvarme AS	100			350 001
Sågåt Sàmíd Àviisa 6 aksjer				6 140
Storebrand				970
Sentrum Næringshage				117 215
KLP Egenkapitaltilskudd				27 932 228
Alstahaug parkering AS	100			100 000
Revisjon Midt-Norge SA andeler				60 000
				28 763 854

Aksjer for Sågåt Sàmíd Àviisa, Sentum Næringshage og Storebrand har ikke vært balanseført. Disse er tatt inn i balansen fra 2022 etter opplysninger fra aksjonærøppgave 2022.

NOTE nr. 5: Utlån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, c)

	Utlån (beløp) 31.12	Utlån (beløp) 31.12	
Låntaker	Finansiert med egne midler	Finansiert med lån	Vesentlig tap
Utlån startlån i 2022		161 065 479	
Etableringslån særvilkår		3 450	
Helgeland Kraft		9 110 747	
Sosiale utlån	167 570		
Sum utlån kr. 170 347 246			

NOTE nr. 6: Lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Eksterne lån	Bokført verdi 31.12	Gj.snittlig løpetid	Rentefot	Refinans
Lån til egne investeringer	836 555 887	9,84	3,32	
Lån vedr. havnekapital Alstahaug Havneves	164 815 388	9,84	3,32	
Lån til andres investeringer - Kirken	9 500 000	9,84	3,32	
Lån til innfrielse av kausjoner				
Lån til videre utlån	195 627 601	20,85	Flytende 2,90	
Finansielle leieavtaler	0			

Lån til kirkeformål er slått sammen med øvrige investeringslån i balansen og i note det oppgitt en anslagsvis fordeling.

NOTE nr. 7: Avdrag

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, b)

Beregning av minimumsavdraget skal beregnes slik etter kommunelovens § 14-18:
Sum langsiktig gjeld pr. 1.1/sum bokført verdi anleggsmidler pr.1.1* årets avskrivninger

Minimumsavdrag	Beløp
Beregnet minimumsavdrag etter kommuneloven §14-18, 1.	38 034 758
Korrigerings for mottatte avdrag videreutlån til avdrag andre lån	
Betalte avdrag	41 423 453
Differanse mellom beregnet, korrigerede og betalte avdrag	-3 388 695

Avskrivninger

Bokført verdi avskrivbare anleggsmidler 31.12	1 394 068 696
Bokført verdi lånegjeld 31.12	1 034 894 728
Avskrivninger	51 235 226

Kommunen har betalt kr. 3 393 628 mer enn beregnet tillatte avdrag for 2022

NOTE nr. 8: Pensjon

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Pensjonsordning

Alstahaug kommune har kollektiv pensjonsordning i KLP og SPK som sikrer tariffestet tjenestepensjon for de ansatte. Dette gjelder alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon samt SFP/tidligpensjon.

Pensjonene fra KLP og SPK samordnes med utbetalingene fra folketrygden i de tilfeller regelverket krever det.

Finansiering AFP

For AFP ordningen 62-64 år og 65-66 år har kommunen valgt en kombinasjon av utjevning og selvrisiko 50/50

Premiefond

Premiefond er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Midlene på premiefond kan bare brukes til framtidig premiebetaling.

Bruk av premiefond i året reduserer faktisk betalt premie. Overføring fra premiefond er på kr. 18 878 852 i 2022

Premieavvik

Premieavviket er differansen mellom netto pensjonskostnader og innbetalt premie.

Positivt premieavvik blir ført som en inntekt i driftsregnskapet og negativt premieavvik blir ført som en utgift i driftsregnskapet. Premieavviket for 2022 vises slik:

KLP		
Premie - adm.kostm	kr.	49 255 040
Netto pensjonskostnad	kr.	-31 830 202
Positivt premieavvik		17 424 838

SPK

Premie - adm.kostnad	kr.	5 705 811
Netto pensjonskostnad	kr.	-5 972 200
Negativt premieavvik		-266 389

Premieavvik for perioden 2002-2010 skal amortiseres over 15 år. Premieavvik for perioden 2011-2013 skal amortiseres over 10 år og premieavvik oppstått i 2014 eller senere skal amortiseres over 7 år.

Positivt premieavvik inntektsføres og kommer tilbake som en utgiftsføring og amortiseres over en periode på 15,10 eller 7 år.

Pensjonsforpliktelser	KLP	SPK
Oppgitt Pensjonsforpliktelser 01.01.	826 671 899	67 231 160
Estimataavvik pr. 31.12	42 958 584	-9 798 872
Faktiske forpliktelser	869 630 483	57 432 288
Brutto pensjonskostnader	63 179 253	6 934 940
Utbetalinger	-33 548 614	
Brutto pensjonsforpliktelser pr. 31.12	899 261 122	64 367 228
Pensjonsmidler		
Oppgitt pensjonsmidler pr 01.01	863 206 172	41 975 167
Estimataavvik pr 31.12	24 627 800	-12 736 726
Faktiske midler pr. 01.01	887 833 972	29 238 441
Innbetalt premie	51 089 359	5 887 716
Administrasjonskostnader	-1 834 319	-181 905
Utbetalinger	-33 548 614	
Forventet avkastning	31 349 051	962 740
Brutto pensjonsmidler pr. 31.12	934 889 449	35 906 992
Netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12	-35 628 327	-28 460 236
Arbeidsgiveravgift av netto forpliktelser	-1 817 044	-1 451 472
Sum netto forpliktelser inkl. aga	-37 445 371	-29 911 708
Balansført:		
Pensjonsmidler	934 889 449	35 906 992
Pensjonsforpliktelser (inkl. arb.g.avg)	-901 078 167	-65 818 700
Netto pensjonsforpliktelser inkl. aga	33 811 282	-29 911 708
Medlemsstatus		
Antall aktive	823	
Antall oppsatte	1196	
Antall pensjoner	611	
Gjennomsnittlig alder, aktive	42,7	

Pensjonskostnader	KLP	SPK
Årets opptjening	36 498 610	5 211 972
rentekostnad	26 680 643	1 722 969
Brutto pensjonskostnader	63 179 253	6 934 941
Forventet avkastning	-31 349 051	-962 740
Netto pensjonskostnad	31 830 202	5 972 201
Amortisering premieavvik	13 651 966	-377 271
Administrasjonskostnad	1 834 319	181 905
Sum inkl. premieavvik og adm	47 316 487	5 776 835

Premieavvik (*)		
Akkumulert premieavvik pr. 01.01.	62 118 863	-507 339
Amortisert premieavvik fra tidligere år	-13 651 966	377 271
Årets premieavvik	17 424 838	-266 389
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	65 891 735	-396 457
Arbeidsgiveravgift premieavvik	3 360 478	-20 222
Sum balanseført premieavvik inkl. aga	69 252 213	-416 679

Sum balanseført premieavvik inkl.aga KLP og SPK **68 835 534**

() Premieavviket er differansen mellom innbetalt pensjonspremie og regnskapsført pensjonskostnad*

Årets premieavvik:		
Innbetalt pensjonspremie	51 089 359	5 887 716
Netto pensjonskostnad	-31 830 202	-5 972 200
Administrasjonskostnad	-1 834 319	-181 905
Årets premieavvik:	17 424 838	-266 389

Forutsetninger		
Diskonteringsrente	3,00	3,00
Lønnsvekst	1,98	1,98
G-regulering	1,98	1,98
Pensjonsregulering	1,22	
Forventet avkastning	3,50	3,00
Amortiseringstid	7 år	7 år

NOTE nr. 9: Garantier

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, d)

Garanti gitt overfor	Type garanti	Garantiramme/låneramme	Opprinnelig garantiansvar/lån	Garantiens utløpstidspunkt	Godkjente garantier som ikke	Gjenstående garantiansvar	Godkj.
S.sjøen fjernvarme	Selvskyldn.	7 000 000	7 000 000	15.05.2041	0	3 730 220	Godkj.
S.sjøen fjernvarme	Selvskyldn.	11 000 000	11 000 000	15.05.2041	0	6 094 570	Godkj.
S.sjøen fjernvarme	Selvskyldn.	12 500 000	12 500 000	15.07.2041	0	7 710 440	Godkj.
S.sjøen fjernvarme	Selvskyldn.	1 620 000	1 620 000	02.10.2042	0	1 140 000	Godkj.
S.sjøen fjernvarme	Selvskyldn.	1 500 000	1 500 000	07.07.2034	0	1 100 000	Godkj.
S.sjøen fjernvarme	Selvskyldn.	5 000 000	5 000 000	04.05.2040	0	4 375 000	Godkj.
Shmil - IKS				15.09.2048	0	8 901 143	Godkj.
Sum garantier/lån ved kausjon						29 321 153	

	Beløp
Garantier som er innfridd per type	
Garantier som sannsynligvis må innfris	

NOTE nr. 10: Vesentlige bundne fond

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Bunde fond - drift	Bokført verdi 01.01.	Avsetning	Bruk	Bokført verdi 31.12.
Bundne driftsfond HALD-samarbeid	-3 546 299	-824 000		-4 370 299
Kulturskole for ALLe	-1 701 558		247 481	-1 454 077
PPT (kommunesamarbeid)	-1 720 030	-635 070		-2 355 100
Selvkostfond samlet	-3 822 866	-662 168	2 899 038	-1 585 996
Øremerket statstilskudd Digitale Helgela	-650 120	-3 000 000	3 190 743	-459 377
Øremerket statstilskudd Velferdsteknol	-537 869			-537 869
Øremerket statstilskudd Helse/velferd	-2 378 270	-387 781	942 483	-1 823 568
Næringsfond	-3 621 246	-55 993	927 000	-2 750 239
BUA	-480 000		199 296	-280 704
Tilpasningstilskudd Husbanken	-459 363	-99 476		-558 839
Den kulturelle Skolesekken	-883 417	-74 908		-958 325
Gavefond fra private givere	-148 423	-37 900	4 654	-181 669
Folkehelsemidler	-592 440		587 776	-4 664
Tapsfond husbankmidler	-394 473			-394 473
Stimulab - Digitale Helgeland	-2 300 000		1 679 423	-620 577
Bundne fond overf fra Havnevesen	-10 006 000			-10 006 000
Sum bundne fond drift	-33 242 374	-5 777 296	10 677 894	-28 341 776
Bundne fond investeringer				
Havnekapital	-	-2 515 000		-2 515 000
Formidlingslån avdrag	-2 358 066		2 155 078	-202 987
Velferdsteknologi midler fra Husbanken	-465 466			-465 466
Uteareal skoler	-1 142 158			-1 142 158
Parkeringsplasser	-1 264 591			-1 264 591
Sum budne fond investeringer	-5 230 281	-2 515 000	2 155 078	-5 590 202

Tabellen over gir et utdrag av vesentlige bundne fond i balansen.

Særskilt om Økonomisamarbeidet i Hald og Hald- IKT.

Dette er interkommunale ordninger og midlene tenkes brukt i forbindelse med uforutsette forhold som kan oppstå og som det ikke er tatt høyde for i årlige budsjettopplegg. Det er lite hensiktsmessig å måtte få behandlet tilleggsbevilgninger fra fire kommunestyre. Eksempelvis overlapping i forbindelse med nyansettelser.

NOTE nr. 11: Gebyrfinansiert selvkosttjenester

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Alstahaug kommune har utarbeidet etterkalkyler for gebyrfinansierte selvkosttjenester i henhold til «Forskrift om beregning av selvkost» Kommunen benytter selvkostberegningsmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Selvkost innebærer at kommunes kostnader med å frambringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenesten.

Kalkulatoriske kapitalkostnader

Ved beregning av kalkulatoriske kapitalkostnader (avskrivninger og renter) skal fremmedfinansiering trekkes ut av beregningsgrunnlaget. Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikke i kommunens driftsregnskap, men representerer en alternativ avkastning som kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente.

Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig swap-rente + 1/2 % poeng. I 2022 var denne lik 3,536%

Indirekte driftsutgifter og håndtering av over- og underskudd:

Selvkostforskriften fastsetter regler for henføring av relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i gebyrgrunnlaget. Videre er det bestemt at eventuelle overskudd skal avsettes til bundne selvkostfond. Et overskudd fra et enkelt år skal tilbakeføres til brukerne i form av lavere gebyrer i løpet av en femårsperiode. En generasjon brukere skal ikke subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Dette innebærer at dersom kommunen har overskudd som er eldre enn fire år, må dette i sin helhet gå til reduksjon av gebyrene det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2022 i sin helhet være disponert innen 2027.

Krav om utarbeidelse av kalkyler:

I tillegg til å utarbeide en etterkalkyle for hver betalingstjeneste må kommunen utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Forkalkylene gir grunnlaget for kommunens gebyrsatser. Generelt har kommunen som målsetning at de kommunale gebyrene svinger minst mulig, men den rekke faktorer er usikre ved tidspunkt for budsjettering av gebyrsatsene, herunder framtidig kalkylerente, utvikling i brukerantall og saksmengde.

Selvkostområde renovasjon	
Dekningsgrad i %	115%
Gebyrinntekter	915 631
Beregnet selvkost (kostnader)	798 668
Selvkostresultat (overskudd)	116 963
Avsetning til selvkostfond	30 626
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	85 396
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	30 626

Selvkostområde slam	
Dekningsgrad i %	123%
Gebyrinntekter	953 639
Beregnet selvkost (kostnader)	776 180
Selvkostresultat (overskudd)	177 459
Avsetning til selvkostfond	181 329
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	202 043

Selvkostområde vann	
Dekningsgrad i %	87%
Gebyrinntekter	19 415 627
Beregnet selvkost (kostnader)	22 383 497
Selvkostresultat (underskudd)	-2 967 870
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	2 899 038
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	531 499

Selvkostområde avløp	
Dekningsgrad i %	100%
Gebyrinntekter	18 708 650
Beregnet selvkost (kostnader)	18 789 268
Selvkostresultat (underskudd)	-80 618
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	275 991
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	-5 760 925
Bokført verdi 31.12	-5 760 925

Selvkostområde feiing	
Dekningsgrad i %	129%
Gebyrinntekter	1 880 997
Beregnet selvkost (kostnader)	1 459 427
Selvkostresultat (overskudd)	421 570
Avsetning til selvkostfond	287 318
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	136 866
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	287 318

Selvkostområde oppmåling	
Dekningsgrad i %	44%
Gebyrinntekter	666 315
Beregnet selvkost (kostnader)	1 528 525
Selvkostresultat (underskudd)	-862 210
Subsidiering	862 210
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	

Selvkostområde private planer	
--------------------------------------	--

Dekningsgrad i %	25%
Gebyrinntekter	107 041
Driftskostnader	540 824
Subsidiering	433 783
Selvkostresultat underskudd)	-433 783
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	

Selvkostområde Byggesak	
Dekningsgrad i %	34%
Gebyrinntekter	785 900
Driftskostnader	2 292 280
Subsidiering	1 506 380
Selvkostresultat (underskudd)	-1 506 380
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	

Selvkostområde Tilsyn av spredt avløp	
Dekningsgrad i %	271%
Gebyrinntekter	233 339
Driftskostnader	86 186
Subsidiering	
Selvkostresultat (overskudd)	147 153
Avsetning til selvkostfond	162 895
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	534 510

Selvkost SHMIL IKS	
Dekningsgrad i %	100,17 %
Gebyrinntekter	13 153 566
Driftskostnader	13 128 227
Subsidiering	
Selvkostresultat (overskudd)	25 339
Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart undersk.	25 339
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	-226 176
Bokført verdi 31.12	-226 176

NOTE nr. 12: Ytelser til ledende personer

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, d)

	Brutto lønn 2022	Godtgjørelse 2022	Bonus	Eventuelt annen tilleggsgodtgjørelse
Rådmann	1 188 684			87 912(koronatillegg)
Ordfører		938 997		
Varaordfører		202 998		

NOTE nr. 13: Godtgjørelse til revisor

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, e)

	Godtgjørelse
Regnskapsrevisjon	967 997
Forvaltningsrevisjon	
Eierskapskontroll	
Rådgiving	
Sum	967 997

NOTE nr. 14: Andre forhold

Budsjett og regnskapsforskriften, § 15-15 1. ledd første punktum.

Ressurskrevende tjenester

Alle kommuner som yter særlig ressurskrevende Helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere, kan søke om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter knyttet til disse tjenestene. Tilskuddsordningen er basert på et prinsipp der kommunene skal inntektsføre et anslag for refusjonsinntekter samme år som utgiftene påløper. Det betyr at kommunene må foreta en beregning av anslått refusjonsinntekt. Utbetaling skjer ca. 6 måneder etter utløpet av regnskapsåret. Alstahaug kommune har i 2022 anordnet kr. 21 485 837,-

Utbytte Helgelandskraft

Ordinært utbytte fra Helgeland kraft er på kr. 10 581 984,- i 2022.

Covid 19 - midler

Kommunen har i 2022 mottatt kr. 8 221 000 i ekstraordinære Covid 19-midler gjennom rammetilskuddet.

Havbruksfond

Alstahaug kommune mottok kr. 15 945 944 i inntekter fra havbruksfondet.

Skatt Nord – Krav om tilbakebetaling av merverdiavgift

Kommunen har stevnet Staten i forbindelse med denne saken, den 11.02.22. Kommunen tapte saken i tingretten, men har anket saken inn for lagmannsretten. Alstahaug kommune har tilbakebetalt kr. 19 590 263,- i momskompensasjon Jfr. krav fra Skatteetaten.

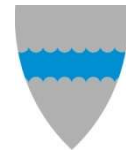
Samarbeid

Det foregår et tett samarbeid innenfor Hald-regionen på flere områder. Vi tar med følgende områder:

Barnevern, Brann og beredskap, Kulturskole, Økonomi, IKT og PPT, RKK, Sekretariatet for kontrollutvalget og Helgeland politiske råd.

Finansielle plasseringer

Kommunene har ingen vesentlige finansielle plasseringer av omløpsmidler og heller ikke noen obligasjoner.

Alstahaug
kommune

Årsberetning 2022

– Et historisk sted med nye muligheter

Innholdsfortegnelse	
Rådmannens kommentarer	3
Befolkning	5
Økonomi.....	7
Regnskapsprinsipp	7
Hovedoversikt drift.....	8
Bevilgningsoversikt drift (A)	10
Bevilgningsoversikt drift B	11
Avviksforklaringer drift	12
Oversikt balansen	21
Analyse	22
Gjeld	27
Fond.....	30
Likviditet.....	33
Bevilgningsoversikt investeringer (A)	36
Bevilgningsoversikt investeringer(B)	37
Utfordringsbildet	37
Internkontroll, likestilling, diskriminering m.m.....	43

Rådmannens kommentarer

Med dette legges årsberetning for Alstahaug kommune 2022 frem for politisk behandling.

Årsberetningen er administrasjonens rapport til kommunestyret om ressursbruk og resultater i året som gikk. Kommunelovens regnskapsforskrift framhever årsberetningen som et av kommunens viktigste dokumenter. Årsberetningen er en god innføring i Alstahaug kommunes virksomhet, og gir et godt bilde av kommunens drift.

Årsberetningen beskriver kommunens aktivitet og økonomiske status i 2022. Kommunen har ansvar for et mangfold av oppgaver, og som innbygger i kommunen vil man møte den kommunale virksomhet under alle stadier i livsløpet.

2022 ble året vi gradvis gikk fra en global unntakstilstand med pandemi, til en tilnærmet normalisering av samfunnet, og kommunens drift.

Parallelt med avslutningen på pandemien kom Russlands angrep på Ukraina, og dette har ført til at vi nå har en stor krig pågående i sentrale Europa. Utviklingen i Ukraina påvirker global økonomi, og vil også påvirke Alstahaug, både kommunen og enkeltindivider.

Pandemien har preget, og hatt innvirkning på alle sider av kommunens drift de to siste årene. Den har også påvirket alt annet samfunnsliv, og folks hverdag. Gitt at pandemien nå er under kontroll, og at vi ikke får nye runder, vil jeg si at Alstahaug kommune har håndtert den krevende situasjonen på en god måte. Jeg ønsker derfor å takke alle som har bidratt i en særdeles krevende tid.

Organisasjonen har igjennom hele året jobbet godt med budsjettfokus, og enhetenes resultater er stort sett gode. Det gjøres også mye godt utviklingsarbeid, og kompetansearbeidsplassen Alstahaug kommune er i stadig utvikling, noe som er veldig tilfredsstillende. Selv om årets resultat må sies å være godt, er fortsatt kommunens omstillingsbehov betydelig.

Den demografiske utviklingen er bekymringsfull, og vi ser at de prognosene i forhold til befolkningsvekst vi tidligere har brukt ikke vil holde, vi blir færre mennesker i kommunen. Vi blir også færre unge, og flere eldre. Dette er faktorer vi som kommune må ta inn over oss i forhold til drift, og planlegging for fremtiden.

Hvis vi ser på demografien for 2022 viser tallene at det er kun en rekordstor bosetting av ukrainske flyktninger som hindrer at vi har en betydelig befolkningsnedgang. Dette er en av de største utfordringene vi som kommune står ovenfor, og hvis vi ønsker å utvikle oss videre må dette temaet stå høyt på agendaen, både for politikere og administrasjon. Lykkes vi ikke med dette arbeidet vil det bli utfordrende å være det regionsenteret, og vertskommunen for Helgelandssykehuset vi ønsker å være.

Jeg vil avslutningsvis takke politisk ledelse og alle ansatte i kommunen for tålmodig og godt arbeid gjennom året som gikk. En spesiell takk til de tillitsvalgte for deres bidrag til at vi sammen finner gode løsninger på felles utfordringer.

Sandnessjøen 19.mars 2023

Børge Toft
Rådmann

Befolkning

Utviklingen i folketallet 2013-2023. Alstahaug.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Befolkning 1.1	7361	7394	7454	7437	7428	7450	7415	7447	7394	7333	7300*
Fødte	77	81	75	65	76	68	73	63	63	57	
Døde	63	74	52	69	68	56	58	56	76	81	
Fødselsoverskudd	14	7	23	-4	8	12	15	7	-13	-24	
Innflytting	441	431	453	441	445	327	356	297	351	396	
Utflytting	421	380	492	446	431	374	340	358	399	404	
Netto innflytting	20	51	-39	-5	14	-47	16	-61	-48	-8	
Folketilvekst	34	60	-17	-9	22	-35	32	-53	-61	-33	

Folketallet er i perioden blitt redusert med 61 personer eller 0,8%. Siste år ble folketallet redusert med 33 personer eller 0,5 %.

* Grunnet forsinkelse i registrering av flyktninger i ny bostedskommune hos Skatteetaten, er registrert folketall hos SSB for lavt pr. 01.01.23. Reelt folketall er 7351.

Folkemengde fordelt på alder. 2013-2023. Alstahaug.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0-5	479	492	481	470	470	476	454	444	429	419	399
6-15	926	899	894	860	852	866	834	832	818	819	811
16-19	429	401	412	415	411	393	402	377	385	363	343
20-39	1648	1712	1759	1761	1773	1784	1766	1805	1755	1736	1749
40-66	2818	2783	2762	2723	2675	2645	2623	2628	2594	2553	2536
67-79	786	813	850	901	937	978	1012	1013	1038	1076	1084
80-89	239	261	256	262	263	255	268	291	316	313	321
90 -	36	33	40	45	47	53	56	57	59	54	57
Sum	7361	7394	7454	7437	7428	7450	7415	7447	7394	7333	7300*

Tendensen er at befolkningen blir eldre. Spesielt har gruppene 6-15 og 16-19 gått tilbake, mens det er en kraftig vekst i gruppene over 67 år. I perioden har imidlertid gruppen 20-39 år gått noe fram.

Befolkningsutviklingen på Ytre Helgeland 2013– 2023.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Alstahaug	7361	7394	7454	7437	7428	7450	7415	7447	7394	7333	7300*
Herøy	1759	1733	1737	1743	1788	1790	1780	1777	1793	1825	1839
Leirfjord	2144	2188	2188	2216	2278	2307	2320	2294	2278	2257	2270
Dønna	1431	1420	1407	1402	1410	1403	1391	1371	1371	1369	1391
Lurøy	1916	1901	1917	1923	1920	1920	1904	1890	1876	1869	1852
Træna	506	489	486	478	465	454	456	435	442	450	444
Rødøy	1310	1305	1269	1268	1267	1249	1238	1213	1206	1153	1139
I alt	16 427	16 430	16 458	16 467	16 556	16 573	16 504	16 427	16 360	16 256	16 235

Kommunene i regionen har i denne perioden redusert folketallet med 192 personer eller 1,2 %. Siste året er folketallet redusert med 21 personer eller 0,1 %.

Økonomi

Årsberetningen omfatter Alstahaug kommune. Kommunen var i 2022 også eiere eller deleiere i:

- 2 heleide kommunale aksjeselskap; Sandnessjøen Fjernvarme A/S og Alstahaug Parkering A/S.
- 6 interkommunale selskap og samarbeid; Helgeland Interkommunale Politiske Råd, Søndre Helgeland Miljøverk, Ytre Helgeland Kommunerevisjon, Sekretariats-kontoret for Kontrollutvalg, Regionalt Kompetanse Kontor og Helgeland Havn IKS.

Ovennevnte selskaper leverer egne regnskaper. Det er bare transaksjoner mellom disse selskapene og Alstahaug kommune som inngår i denne årsberetningen.

Regnskapsprinsipp

Alstahaug kommune fører regnskapet etter bestemmelsene i Budsjett- og regnskapsforskriften og Kommunelovens kapittel 14. Regnskapet har 3 deler; drift, investering og balanse. Driftsregnskapet viser driftsutgifter, driftsinntekter, avsetninger og bruk av avsetning.

Investeringsregnskapet viser utgifter til investeringer, utlån med mer og tilhørende finansiering.

Balanseregnskapet viser eiendeler (anleggsmidler og omløpsmidler), gjeld (langsiktig og kortsiktig) og egenkapital.

Kommunale regnskaper føres etter anordningsprinsippet. Det betyr at alle utgifter og inntekter som vedrører det aktuelle regnskapsåret skal fremgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet det aktuelle året. Regnskapet føres etter bruttoprinsippet, som innebærer at utgifter og inntekter føres hver for seg. Dette viser et riktig økonomisk bilde av aktivitetene.

Hovedoversikt drift

		Regnskap 2022	Bud(end) 2022	Budsjett 2022	Regnskap 2021
Driftsinntekter					
1	Rammetilskudd	270 302 770	269 553 134	264 726 134	270 740 317
2	Inntekts- og formuesskatt	236 620 781	236 374 000	212 380 000	218 618 430
3	Eiendomsskatt	23 361 568	23 434 000	24 184 000	23 410 382
4	Andre skatteinntekter	-	-	-	-
5	Andre overføringer og tilskudd fra staten	68 698 767	66 895 889	52 583 889	50 458 103
6	Overføringer og tilskudd fra andre	144 071 682	101 461 633	91 574 291	125 966 843
7	Brukerbetalinger	22 736 147	22 300 902	22 300 902	21 796 640
8	Salgs- og leieinntekter	77 890 982	78 748 972	78 748 972	66 008 916
9	Sum driftsinntekter	843 682 697	798 768 530	746 498 188	776 999 631
Driftsutgifter					
10	Lønnsutgifter	12 409 698 289	402 449 747	394 451 027	394 416 178
11	Sosiale utgifter	8 69 132 127	66 670 775	66 515 649	65 069 637
12	Kjøp av varer og tjenester	236 805 732	223 236 456	222 126 734	203 639 809
13	Overføringer og tilskudd til andre	53 377 484	35 206 688	28 566 914	43 618 652
14	Avskrivninger	3 51 235 227	37 000 000	37 000 000	46 529 436
15	Sum driftsutgifter	820 248 858	764 563 666	748 660 324	753 273 711
16	Brutto driftsresultat	23 433 839	34 204 864	- 2 162 136	23 725 919
Finansinntekter					
17	Renteinntekter	8 223 180	6 034 229	5 034 229	4 377 037
18	Utbytter	14 10 631 773	10 554 000	6 000 000	12 869 727
19	Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		-	-	-
20	Renteutgifter	26 106 680	22 264 000	19 264 000	14 546 637
21	Avdrag på lån	7 41 423 453	41 799 095	41 799 095	34 909 545
22	Netto finansutgifter	- 48 675 180	- 47 474 866	- 50 028 866	- 32 209 418
23	Motpost avskrivninger	3 51 235 227	37 000 000	37 000 000	46 529 436
24	Netto driftsresultat	25 993 886	23 729 998	- 15 191 002	38 045 937
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:					
25	Overføring til investering	-	-	-	-
26	Avsetninger til bundne driftsfond	9 490 765	3 372 000	60 000	15 748 870
27	Bruk av bundne driftsfond	- 14 748 893	- 2 432 657	- 2 432 657	- 13 825 296
28	Avsetning til disposisjonsfond	35 014 000	35 014 000	-	36 122 362
29	Bruk av disposisjonsfond	- 3 761 986	- 12 223 345	- 12 818 345	-
30	Dekning av tidligere års merforbruk				
31	Sum disponeringer eller dekn.av netto driftsresult.	25 993 886	23 729 998	15 191 002	38 045 937
32	Fremføring av inndekning i senere år(merforbruk)				

Kommentarer - avvik

Avviket på linje 6 skyldes i hovedsak ikke- budsjetterte inntekter fra sykelønnsrefusjon kompensasjon for merverdiavgift, høyere refusjoner fra samarbeidende NAV- kommuner, samt høyere kompensasjon fra Helgeland Havn A/S som følge av høyere kapitalutgifter.

Avviket på linje 10 og 11, må sees i sammenheng med sykelønnsrefusjon på linje 6. Kommunen har et negativt avvik på linje 10 og 11 på ca. 9,7 mill.kr. Ikke-budsjettert sykelønnsrefusjon på linje 6 utgjør ca. 20,9 mill.kr.

Avviket på linje 12 skyldes generelt høyere prisstigning enn forventet på de fleste områder. Spesielt nevnes overskridelser på områdene forsikring, barnevern, vedlikehold og kjøp av helsetjenester.

Avviket på linje 13 skyldes i hovedsak ikke-budsjettert mva.kompensasjon og må også sees i sammenheng med linje 6. Høyere sosialhjelpsutgifter fra samarbeidende NAV-kommuner kan knyttes til avviket på linje 6. Videre er det høyere utgifter på Flyktningeområdet enn budsjettert.

Avviket på linje 14, skyldes i hovedsak at avskrivningene er for lavt budsjettert. Når det gjelder avvik på finansområdet, er dette håndtert på følgende måte:

Lnr	Samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisp. Drift	
1	Netto driftsresultat	-25 993 886
2	Avsetning til bundne driftsfond	9 490 765
3	Bruk av bundne driftsfond	-14 748 892
4	Overføring til investeringer i hht.årsbudsjett	0
5	Avsetning til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjett	35 014 000
6	Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjett og fullmakter	-12 223 345
7	Budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	
8	Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	- 8 461 358
9	Strykning av overføring til investering	
10	Strykning av disposisjonsfond	
11	Strykning av dekning av tidligere års merforbruk	
12	Strykning bruk av disposisjonsfond	8 461 358
13	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	0
14	Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykning	
15	Bruk av disposisjonsfond til inndeckning av tidligere års merforbruk	0
16	Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	
17	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	0
18	Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	0

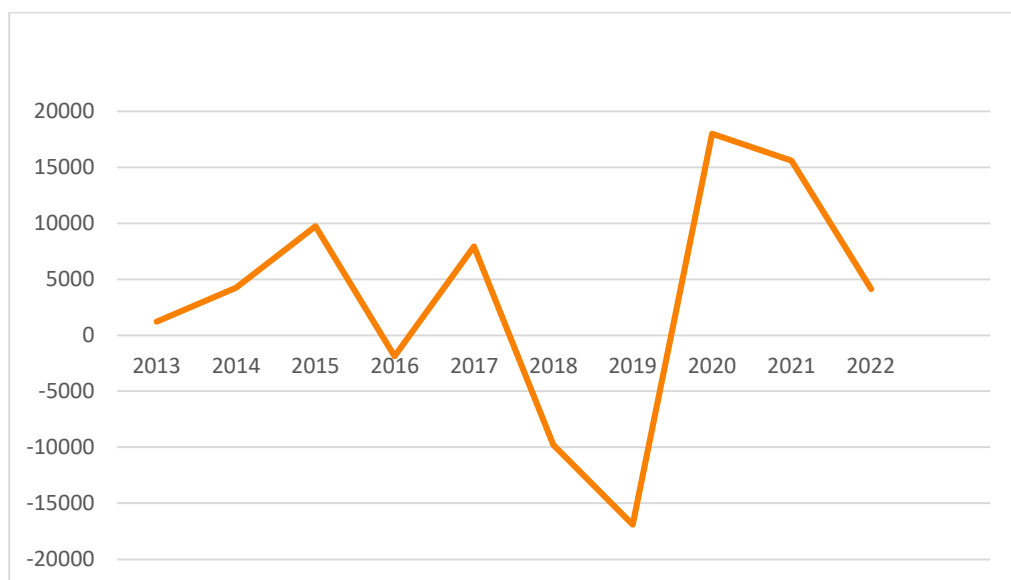
Bevilgningsoversikt drift (A)

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap
Jfr. forskriftens § 5-4, første ledd	2 022	2 022	2 022	2 021
Bevilgningsoversikt - drift (regnskap)				
1 Rammetilskudd	270 302 770	269 553 134	264 726 134	270 740 317
2 Inntekts- og formueskatt	236 620 781	236 374 000	212 380 000	218 618 430
3 Eiendomsskatt	23 361 568	23 434 000	24 184 000	23 410 382
4 Andre generelle driftsinntekter	15 945 944	15 946 000	13 000 000	8 908 201
5 Sum generelle driftsinntekter	546 231 063	545 307 134	514 290 134	521 677 330
6 Sum bevilgninger drift, netto	471 613 312	474 102 270	479 452 270	451 421 976
7 Avskrivninger	51 235 227	37 000 000	37 000 000	46 529 436
8 Sum netto driftsutgifter	522 848 539	511 102 270	516 452 270	497 951 412
9 Brutto driftsresultat	23 382 524	34 204 864	- 2 162 136	23 725 918
10 Renteinntekter	8 223 180	6 034 229	5 034 229	4 377 037
11 Utbytter	10 631 773	10 554 000	6 000 000	12 869 727
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-
13 Renteutgifter	26 055 365	22 264 000	19 264 000	14 546 637
14 Avdrag på lån	41 423 453	41 799 095	41 799 095	34 909 545
15 Netto finansutgifter	- 48 623 865	- 47 474 866	- 50 028 866	- 32 209 418
16 Motpost avskrivninger	51 235 227	37 000 000	37 000 000	46 529 436
17 Netto driftsresultat	25 993 886	23 729 998	- 15 191 002	38 045 936
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
18 Overføring til investering	-	-	-	-
19 Avsetninger til bundne driftsfond	9 490 765	3 372 000	60 000	15 748 870
20 Bruk av bundne driftsfond	- 14 748 893	- 2 432 657	- 2 432 657	- 13 825 296
21 Avsetninger til disposisjonsfond	35 014 000	35 014 000	-	36 122 362
22 Bruk av disposisjonsfond	- 3 761 986	- 12 223 345	- 12 818 345	-
23 Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-
24 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	25 993 886	23 729 998	- 15 191 002	38 045 937
25 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-	-	-	-

Bevilgningsoversikt drift B

Jfr forskriftens § 5,4, andre ledd Bevilgninger - drift pr. rammeområde (B)	Regnskap 2022	Bud(endr) 2022	Budsjett 2022	Regnskap 2021
Stab-Støtte netto	1 783 795	2 018 760	1 918 760	70 767 261
Avsetning bundne fond	608 650			5 410 050
Bruk av budne fond	-4 897 039		-	4 495 530
Til fordeling drift	6 072 184	2 018 760	1 918 760	69 852 741
Oppvekst og Kultur	197 587 159	204 853 877	215 203 877	154 829 995
Avsetning bundne fond	2 564 838	50 000	50 000	1 488 360
Bruk av bundne fond	-1 905 451	-1 087 200	-1 087 200 -	213 000
Bruk av disposisjonsfond	-100 000	-100 000	-100 000	
Til fordeling drift	197 027 772	205 991 077	216 341 077	153 554 635
Helse og velferd	251 609 490	248 495 457	242 523 457	219 718 758
Avsetning bundne fond	1 929 249	312 000		1 361 649
Bruk av bundne fond	-2 308 010	-1 288 300	-1 288 300 -	2 550 036
Til fordeling drift	251 988 251	249 471 757	243 811 757	220 907 271
Økonomi og tilskudd	16 297 595	16 654 470	16 654 470	15 500 156
Avsetning til budne fond	224 000			
Til fordeling drift	16 073 595	16 654 470	16 654 470	15 500 156
Samfunnsutvikling	29 419 716	28 807 680	27 867 680	24 081 817
Avsetning bundne fond	1 077 931	10 000	10 000	7 442 575
Bruk av disposisjonsfond			-1 700 000	
Bruk av bundne fond	-5 638 393	-57 157	-57 157 -	6 566 730
Til fordeling drift	33 980 178	28 854 837	29 614 837	23 305 972
Finans				
Til fordeling drift	-33 528 668	-28 888 631	-28 888 631	-31 598 784
	471 613 312	474 102 270	479 452 270	451 421 976

Avviksforklaringer drift

Budsjett-avviket for rammeområdene i siste 10-års periode viser i snitt et mindre-forbruk på ca. 3,2 millioner kroner. Budsjett-avvikene ble imidlertid kraftig forverret i 2018 og 2019. I 2019 er det et negativt budsjett-avvik på ca. kr. 16,9 mill.kr. (3,7%) mot ca. 9,8 mil. kr. (1,9%) negativt i 2018. I 2020 er denne trenden snudd og enhetene leverer ca. 18 mill. kr. (3,7 %) i positivt budsjett-avvik. I 2021 leverer enhetene ca. 15,6 millioner kroner (3,1 %) i mindre-forbruk. I 2022 leverer enhetene samlet ca. 4,1 mill.kr. eller 0,8 % bedre enn budsjett.

Rådmannen mener at budsjettreporteringsrutinene i all hovedsak er tilfredsstillende. Imidlertid har det i lys av underrapporteringen i 2018, blitt utarbeidet mer detaljerte retningslinjer for rapporteringsrutinene. Deler av disse retningslinjene er i februar 2021 konkretisert i nytt, vedtatt økonomireglement av kommunestyret.

Kommunestyret har foretatt reguleringer av budsjettet i møte den 06.04.22 – sak 13/ 22, 16.06.22 – sak 28/ 22, 03.11.22 – sak 45/ 22 og 14.12.22 – sak 56/ 22.

Område 1 (stab og støtte) har et samlet positivt avvik på kr. 235 000.

Gruppeansvar 100 Politisk sekretariat hadde et positivt avvik på kr. 47 000.

Gruppeansvar 110 Rådmann hadde et negativt avvik på kr. 1 067 000. Ekstrautgifter på juridisk bistand, lønnsutgifter og koronarelaterte utgifter er i hovedsak årsakene til overskridelsene.

Gruppeansvar 112 IKT enheten, leverer et positivt resultat på kr. 947 000. Dette skyldes i hovedsak ubesatt stilling og dermed mindre lønnsutgifter enn budsjettet.

Gruppeansvar 120 HR leverer et positivt resultat på kr. 1 647 000. Flere vakante stillinger i perioder på grunn av utfordringer med rekruttering og høyere refusjon/ inntekt enn beregnet gir til sammen et solid overskudd.

Gruppeansvar 400 Bygg og eiendom, hadde et negativt resultat på kr. 1 339 000 som er 1.8 % av totalbudsjettet (eks internhusleie). Det største avviket var på renhold, med et underskudd på 904 604,- dette skyldes noe de siste månedene med korona og tiltak da, samt en økning av mengde forbruksartikler på grunn av endret adferd hos brukerne etter korona. Det brukes mere håndsprit, tørkepapir mm, disse forbruksartiklene har i tillegg steget i pris.

Kantinen leverer også et relativt stort negativt avvik på kr 303 489,- Dette skyldes delvis at kantina ikke var i ordentlig drift før etter påske i fjor, på grunn av korona, og at matvareprisene har økt betraktelig.

Driftsavdelingen har truffet spesielt godt på budsjettet i år, kun 0,46 % i overforbruk. Dette kan forklares med streng styring og kostnadskontroll over året, da det har vært en kraftig prisøkning på alle varer og tjenester i 2022.

Flykning-boliger ble et nytt ansvarssted fra 2021. En del utgifter har gått til istandsetting av boliger etter utleie, og dette er nå tilnærmet ferdigstilt.

Boligkontoret har et lite overforbruk som skyldes noe merforbruk på tilskudd til vanskeligstilte. Administrasjonen har et lite overforbruk som skyldes økte kostnader på programvarelisenser.

Tilsyn innen området

Arkivverket gjennomførte tilsyn med arkiv i mai 2022. Det ble avdekket flere avvik under tilsynet og Alstahaug kommune har fått pålegg som går på internkontroll/dokumentasjon av arkivansvar, ivaretagelse av papirarkiv og elektroniske systemer. Etter tilsynet er det avlevert ca. 50 hyllemeter med papirarkiv til deponi i Bodø (Arkiv i Nordland) og det er etablert et samarbeid med arkiv i Leirfjord og Herøy for å lukke avvikene som går på elektronisk arkiv og internkontroll arkiv. Det vil være behov for kompetansebistand for å lukke avvik som går på å kartlegge og dokumentere aktive og avsluttede elektroniske systemer, samt utarbeide plan for langtidsbevaring av elektronisk arkivmateriale.

Område 2 Oppvekst og kultur har et resultat for 2022 med et positivt avvik på kr 7 267 000 .

Det positive avviket er på 3,6 % av budsjett.

Resultatet for 2022 viser en økt brutto utgift på 14,9 millioner kroner. Inntekten er samtidig økt med 22,15 millioner kroner.

Av de store tjenesteområdene er det kun barnehage som har et betydelig negativt resultat. Seks av fjorten enheter har et negativt resultat.

Flyktingetjenesten var det tjenesteområdet med størst positivt avvik med 7,9 millioner kroner, Økt bosetting av flykninger har også gitt et positivt resultat for Voksenopplæringa på drøyt 2 millioner kroner. Til sammen 9,9 millioner kroner.

Tall i 1000 kr

	Regnskap	Buds(end)	%-	Avvik(per.)
	2022	2022	forbruk	0
Oppvekst og kultur				
20 FELLES	3 700	4 499	82	-800
21 KULTUR	29 889	29 876	100	13
22 FLYKTNINGETJENESTE	-27 157	-19 211	141	-7 946
23 PP-TJENESTEN	2 622	2 622	100	0
24 BARNEHAGER	65 541	63 247	104	2 294
25 SFO	1 576	2 603	61	-1 028
26 SKOLER	107 609	105 606	102	2 002
27 SPESIALUNDERVISNING	7 543	7 288	104	255
28 VOKSEOPPLÆRING	3 801	5 859	65	-2 058
29 KULTURSKOLE	2 464	2 464	100	0
TOTALT	197 587	204 854	96	-7 267

Administrasjon Oppvekst kultur

Administrasjonen av Oppvekst og kultur hadde i 2022 et positivt avvik på 800 000. Avviket er knyttet til refusjoner og en utilsiktet innsparing på vikarer.

Barnehage

Barnehageområdet har et negativt avvik på 2,3 millioner kroner. Dette utgjør et avvik på 4 %. Avviket er i hovedsak knyttet til økt tilskudd til private barnehager på 2,76 millioner kroner. Både i det økte tilskuddet til private og i kommunaldrift er det en økning i ekstra ressurser for minoritetsspråklige barn. Økning utgjør på årsbasis ca. 2 årsverk fordelt på ni barnehager. Samtidig er det et mindre forbruk på drift i støtteteam og i kommunale barnehager. Lite/ingen tilgang til vikarer gjør sykefravær til en utilsiktet innsparing. Dette rammer kvaliteten i tjenesten.

Tall i 1000 kr

	Regnskap	Buds(end)	%-	Avvik(per.)
	2022	2022	forbruk	0
Kommunale barnehager	28 607	28 669	100	-62
Ikke kommunale barnehager	35 206	32 431	109	2 775
Støtteteamet	1 728	2 148	80	-419
SUM	65 541	63 247	104	2 294

Kommunale barnehager går totalt i balanse i forhold til budsjett, selv om det er større forskjeller mellom de ulike enhetene.

Skole og SFO

Skole, spesialundervisning og SFO har i 2022 et negativt avvik på ca. 1,2 millioner kroner. Dette er et avvik på 1 % i forhold til budsjett for samme område.

Tall i 1000 kr

	Regnskap	Buds(end)	%-	Avvik(per.)
Oppvekst og kultur	2022	2022	forbruk	0
25 SFO	1 576	2 603	61	-1 028
26 SKOLER	107 609	105 606	102	2 002
27 SPESIALUNDERVISNING	7 543	7 288	104	255
SUM SKOLE	116 728	115 497	101	1 229

Lønn utgjør et negativt avvik på 8,5 millioner kroner. 5 millioner kroner av dette er imidlertid dekket av ulike type refusjoner. Herunder både sykerefusjoner og ulike typer frikjøp, som for eksempel videreutdanning i statlig ordning. Det resterende avviket på 3,5 millioner kroner er økning i spesialundervisning og støtte til minoritetsspråklige elever.

For å balansere merforbruk på lønn er det gjort et mindre forbruk på driftsartene på nær en million kroner. Denne innsparingen i lag med økte inntekter reduserer det netto negative avviket.

PPT

PPT er i balanse med budsjett. Tjenesten hadde et positivt avvik på 0,65 millioner kroner før avsetning på fond. Overskudd i forhold til budsjett er felles eie av 6 kommuner. Det ble i samarbeidsmøtet 16.10.19, enighet om å sette et «tak» på PPTs fond. 1,5 millioner kroner ble satt som en øvre grense av avsetning av midler til PPT. Overskytende tilbakeføres til kommunene gjennom å legges inn som deler av finansiering av drifta for 2023, og dermed redusere de respektive kommuners andel.

Voksenopplæringa

Voksenopplæringa har i 2022 et positivt avvik på 2,06 millioner kroner. Avviket er knyttet refusjon for flyktninger. Refusjonen skal finansiere opplæring også i 2023. Overskuddet bør derfor avsettes til dette formålet.

Flyktingetjenesten

Flyktingetjenesten har i 2022 et positivt avvik på 7,9 millioner kroner. 6,1 millioner kroner er en konsekvens av økt bosetting av flyktninger. 1,8 millioner kroner er innsparing og reduserte kostnader innen bosetting av enslige mindreårige. Innen sistnevnte område er det reduserte inntekter i forhold til budsjett på 1,5 millioner kroner, mens det er gjort innsparinger på 3,3 millioner kroner.

Kulturskolen.

Kulturskolen er i balanse med budsjett. Det er brukt 223 000 kroner av avsatte midler for å gi balanse i regnskap for 2022. Dønna ble med i det interkommunale samarbeidet om kulturskole fra høsten 2022.

Kultur

Kultur er i 2022 i balanse med budsjett. Tjenesteområdet har et merforbruk på drøyt 0,5 millioner kroner og tilsvarende i merinntekter. Badet har det største negative avviket, med 1,6 millioner kroner, mens Scene og utleierom har det største positive avviket med 0,85 millioner kroner.

Tall i 1000 kr

	Regnskap	Buds(end)	%-	Avvik(per.)
21 KULTUR	2022	2022	forbruk	0
Kultur - Administrasjon	10849	10743	101	105
Kultur - Bibliotek og galleri	2935	2524	116	411
Kultur - Kino	-185	-122	152	-63
Kultur - Scener og utleierom	-336	516	-65	-852
Kultur - Kulturbase	-53	0	0	-53
Kultur - Kiosk, billettering og info	80	33	240	47
Kultur - Bad	3115	1446	216	1670
Kultur - Byggdrift	22	0	0	22
Kultur - Kulturvern/museer	60	0	0	60
Kultur - Utleie kommunale bygg	10177	10341	98	-164
Kultur - Ungdomstjenesten i Alstahaug	725	1301	56	-576
Kultur - Allmen	2355	2662	88	-307
Kultur - Frivillighetsentralen	146	305	48	-160
BUA	1	126	1	-126
Sum fagansvar: 21 KULTUR	29889	29876	100	13

Tilsyn innen området

Oppvekst og kultur hadde i 2022 tilsyn på opplæringslovens § 9A, om trygt og godt skolemiljø. Temaet for tilsynet var om kommunen gjennom internkontroll sikrer at skolen varsler, undersøker og setter inn tiltak i saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen.

Bjarnetjønna skole og Sandnessjøen ungdomsskole, samt kommunenivået, var de enhetene som ble gjort tilsyn med.

Tilsynet vurderte 18 ulike bestemmelser, fordelt på 4 områder. På 2 av områdene; Plikten til å undersøke og Plikten til å sette inn tiltak, - fant tilsynet ingen avvik. Innen de to øvrige områdene; Plikten til å varsle og Kommunens internkontroll, fant tilsynet til

sammen 5 avvik. Avvikene omhandlet tilstrekkelig informasjon til ansatte og system for internkontroll på egne systemer.

Kommunen har etter dette endret rutiner og revidert kommunens plan for trygt og godt skolemiljø. Planen er planlagt lagt frem til politisk behandling vår 23.

Område 3 Helse velferd hadde et negativt avvik på kr 3.114 000.

Pandemisituasjonen var fremdeles gjeldende første halvdel av 2022, dette førte til enda et unntaksår på mange måter for område 3. Ansvarsområdet omprioriterte og endret arbeidsoppgaver da pandemien traff landet. Da pandemisituasjonen kom inn i en annen fase med TISK-arbeid (testing, isolasjon, smittesporing, karantene) ble dette arbeidet nedskalert og det ble etablert beredskapsplaner for hurtig opptrapping av TISK- arbeid ved behov. Koronavaksinering har vært et stort og ressurskrevende arbeid som har involvert mange på tvers av enheter. Da massevaksineringen var ferdig ble koronavaksineringen overført til Helsestasjonen som innarbeidet dette i sin normaldrift.

Utgifter til reising og kursing var fremdeles lave første halvdel av 2022, men i takt med at landet åpnet opp igjen har reiseaktiviteten tatt seg opp. På grunn av en avtale KS hadde gjort om overtidsbetaling på 200 % og 300 % fra januar til mai økte utbetaling av overtid betraktelig. Mange ansatte var blitt omplassert fra andre oppgaver, og særlig omsorg og mestring avga arbeidskraft til koronahåndteringen. Da TISK-arbeidet ble nedskalert ble også disse personene tilbakeført til sin ordinære jobb.

Pandemisituasjonen har medført store utfordringer, særlig bemanningsmessig de to siste årene. Ikke minst var begynnelsen på 2022 krevende, med stort smittetrykk og fravær. Overtidsforbruket var derfor spesielt stort i begynnelsen av året i forbindelse med det store smittetrykket av korona vi så i samme periode. Dette normaliserte seg utover året, sykefraværet er 7,68%, dette er en stor nedgang fra 2021.

Gruppeansvar 300 Helse hadde et negativt avvik på 807 000 kroner.

Avviket (3020) forklares med leie av legevikar fra byrå noe som er fordyrende i forhold til lege i fast stilling, denne stillingen ble også omgjort fra 40 % til 100 % i rekrutteringsøyemed. Stillingen har vært utlyst 5 ganger uten at det har lyktes å ansette lege. Avvik (3445) skyldes økt innleie. Det har vært noe redusert reise- og kursaktivitet, samt noe lavere aktivitet på mange områder første halvdel av 2022 enn i et normalår.

Enheten er delt på flere avdelinger:

3020 legekantor	Negativt avvik på 447 000 kroner
3076 Fysioterapi	Positivt avvik på 294 000 kroner
3077 Ergoterapi:	Positivt avvik på 11 000 kroner
3445 Psykisk helse og rus	Negativt avvik på 886 000 kroner
3446 Sigurd Herses bofellesskap	Positivt avvik på 253 000 kroner

Gruppeansvar 310 NAV Alstahaug hadde et negativt avvik på 1 803 000 kroner.

Avviket ligger på sosialhjelp som er lovpålagte ytelser, og behovet økte med større antall flyktninger.

Avvik på drift forklares med programvarekjøp som ble dyrere enn beregnet i første driftsår med nytt system. Det ble også feilført refusjoner fra staten på IPS ordningen slik at lønnskostnadene ble høyere enn beregnet.

Gruppeansvar 316 Barnevern hadde et negativt avvik på 2 534 000 kroner.

Avviket forklares med utgifter som kom mot slutten av året der fakturaene kom først sent siste kvartal og i starten av 2023.

Disse utgiftene er i hovedsak knyttet til kjøp av tiltak fra private og kjøp av institusjonsplass.

Gruppeansvar 330 Omsorg og mestring hadde et positivt avvik på 3 473 000 kroner.

Avviket forklares med 1 million mer refundert for ressurskrevende brukere enn budsjettet, det ble også gjort en budsjettregulering i juni på 3,7 millioner kroner. Bakgrunnen for budsjettreguleringen var økte utgifter som en konsekvens av KS avtalen som ble inngått 19.12.21- 31.03.22 som utløste både 200 % og 300 % overtid. Videre var det budsjettet for en omlegging av tjenester hos en bruker knyttet til en lokasjon som av ulike årsaker ikke kunne gjennomføres. Nedtrekk av bemanning har derfor ikke vært mulig. Dette medførte et merforbruk ut året, noe som også var medvirkende til budsjettregulering i juni.

Gruppeansvar 305 Samfunnsmedisin hadde et negativt avvik på 1 441 000 kroner.

Avviket skyldes i hovedsak feilbudsjettering av inntekter på 1 500 000 kroner.

Tilsyn på området

NAV har i 2022 hatt tilsyn fra Arbeidstilsynet. Rapporten er forsinket og foreligger ikke.

Område 4 Økonomi og tilskudd hadde et mindre-forbruk på kr. 357 000 etter avsetning til bundet driftsfond på kr. 224 000. Dette anses som balanse i forhold til budsjett.

Tilsyn innen området

Det har i 2022 ikke vært tilsyn på dette området.

Område 6 (samfunnsutvikling) hadde et negativt avvik på kr 612 000.

Gruppeansvar 401 Næringsarbeid hadde et positivt avvik på kr 190 000. Mindre forbruket har i hovedsak årsak i lavere forbruk relatert til reise og kurs, samt mindre bruk av kjøpte tjenester.

Gruppeansvar 410 Brann og beredskap hadde et negativt avvik på kr 98 000.

På ansvar 6100, brann- og beredskapsenhet, har det vært noe mer lønnsutgifter enn budsjettet.

På ansvar 6150, brann – brannvern, har det vært litt mer utgifter til vernemateriell enn budsjettet.

På ansvar 6151, feiervesenet, er det noe mindre lønnsutgifter enn budsjettet. Dette skyldes en feil i selvkostregnskapet som vi ikke fikk rettet opp i årsregnskapet. Noen lønnsutgifter belastet ansvar 6100 skulle vært belastet på ansvar 6151.

Gruppeansvar 420 Kommunalteknisk enhet hadde et negativt avvik på kr.308 .000.

Et negativt avvik totalt for enheten har ulik fordeling på de enkelte ansvarsområdene.

I hovedsak anføres at avløp har et underskudd i størrelsesorden kr 186 000 mens vann har et merforbruk på kr 69 000. Øvrige områder har mindre avvik.

Innen selvkostområdet har en regulert fond etter følgende tabell:

Etterkalkyle selvkost 2022	Vann	Avløp	Renovasjon	Slamtømming	Totalt
Direkte driftsutgifter	12 276 751	7 679 585	547 016	752 623	21 255 975
Avskrivningskostnad	5 269 924	6 110 829	119 018	0	11 499 771
Kalkulatorisk rente (3,54 %)	4 792 535	4 749 018	86 455	0	9 628 008
Indirekte driftsutgifter (netto)	209 301	241 344	43 980	22 436	517 061
Sjablommessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	10 465	12 067	2 199	1 122	25 853
Driftskostnader	22 558 976	18 792 843	798 668	776 180	42 926 667
- Øvrige driftsinntekter	-175 479	-3 575	0	0	-179 054
Samlet selvkost (Gebyrgrunnlag)	22 383 497	18 789 268	798 668	776 180	42 747 613
Gebyrinntekter	19 415 627	18 708 650	915 631	953 639	39 993 547
Selvkostresultat (Gebyrinntekter - gebyrgrunnlag)	-2 967 870	-80 618	116 963	177 459	-2 754 066
Finansiell dekningsgrad i %	87 %	100 %	115 %	123 %	94 %
Selvkostfond 01.01	3 430 537	-5 484 934	-85 386	20 714	-2 119 069
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-2 967 870	-80 618	116 963	177 459	-2 754 066
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	68 832	-195 373	-951	3 870	-123 622
Selvkostfond 31.12	531 499	-5 760 925	30 626	202 043	-4 996 757

Rentesituasjonen i 2022 har gått fra en budsjett-rente (august 2021) på 2,25% til endelig årsrente (desember 2022) på 3,54%. Dette utgjør en økning i rentekostnaden på 1,6 millioner kroner for vann og 1,6 millioner kroner for avløp. For renovasjon utgjør forskjellen kroner 31 000.

Innføring av elektronisk timeføring for mannskaper (ansvar 6200 og 6216) og maskiner (ansvar 6213) har gitt et høyere presisjonsnivå på belastningen av timer på drift og anlegg. Alle kostnader "rendyrkes" under de ulike ansvarsområdene. Dette har medført en noe gjennomgående høyere omsetning enn budsjettet. Samtidig varierer bruken av antall timeverk belastet på hhv. drift og anlegg fra år til år.

Gruppeansvar 460 Plan, landbruk og miljø hadde et negativt avvik på kr 396 000. Avviket skyldes mindre inntekter enn budsjettet på selvkostområdene plansak, byggesak og matrikkelsak. Regnskapstallene viser at inntektene har vært for optimistisk budsjettet, dette med bakgrunn i planlagt nytt hoved-sykehus i regionsenteret.

Tilsyn innen området

Kommunalteknisk:

I løpet av 2022 er det gjennomført tilsyn innen flere fagområder:

Mattilsynet:

Tilsyn med vannverket: beskyttelse av tilsigsområde og råvannskilde.

Det lokale EI-tilsynet (DLE):

Tilsyn med gatelysanlegg – internkontroll og faglig kontroll.

Alle avvik og merknader er lukket.

Øvrige:

Revisjon Midt-Norge SA startet forvaltningsrevisjonsprosjektet «Klima og miljø i plan- og anbudsprosesser» 19.10.21. Forvaltningsrevisjonsrapporten forelå ultimo 2022 og ble behandlet i kommunestyret 14.12.2022. Rapportens anbefalinger er hensyntatt bl.a i ny kommunedelplan for klima og miljø.

Oversikt balansen

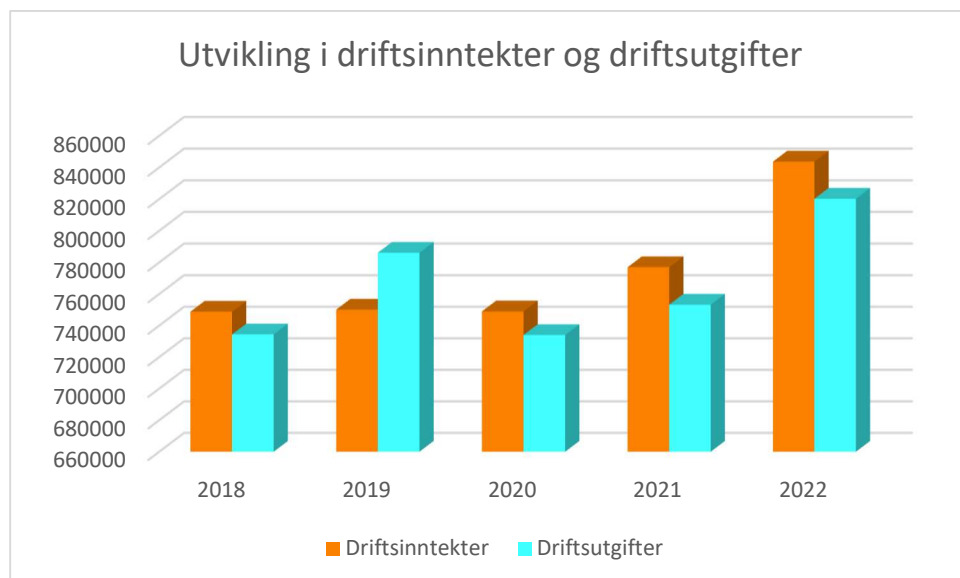
Oversikt - balanse		Regnskap 2022	Regnskap 2021
EIENDELER	Note		
A. Anleggsmidler		2 571 201 825	2 512 955 022
I. Varige driftsmidler		1 401 294 284	1 426 141 368
1. Faste eiendommer og anlegg	3	1 382 213 222	1 405 466 473
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	3	19 081 062	20 674 895
II. Finansielle anleggsmidler	12	199 111 100	181 632 315
1. Aksjer og andeler	4	28 763 854	26 936 973
2. Obligasjoner			-
3. Utlån	5	170 347 246	154 695 342
III. Immaterielle eiendeler			
IV. Pensjonsmidler	8	970 796 441	905 181 339
B. Omløpsmidler		329 974 620	281 444 397
I. Bankinnskudd og kontanter		178 449 807	149 514 705
II. Finansielle omløpsmidler			
1. Aksjer og andeler			
2. Obligasjoner			
3. Sertifikater			
4. Derivater			
III. Kortsiktige fordringer		151 524 813	131 929 692
1. Kundefordringer		80 093 776	64 463 945
2. Andre kortsiktige fordringer			-
3. Premieavvik	8	71 431 037	67 465 747
Sum eiendeler		2 901 176 445	2 794 399 419

EGENKAPITAL OG GJELD

C. Egenkapital	Note	611 268 999	599 127 087
I. Egenkapital drift		153 210 886	127 217 001
1. Disposisjonsfond	10	116 053 211	94 807 197
2. Bundne driftsfond	10	37 157 676	32 409 804
3. Merforbruk i driftsregnskapet			
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet			
II. Egenkapital investering		12 415 088	15 041 216
1. Ubundet investeringsfond	10	5 694 873	8 759 873
2. Bundne investeringsfond	10	6 720 215	6 281 343
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet			
III. Annen egenkapital		445 643 025	456 868 870
1. Kapitalkonto	2	452 569 897	463 795 742
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift			
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen -		6 926 872 -	6 926 872
D. Langsiktig gjeld		2 173 395 744	2 085 986 612
I. Lån		1 206 498 876	1 192 658 744
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	6	1 206 498 876	1 192 658 744
2. Obligasjonslån			
3. Sertifikatlån			
II. Pensjonsforpliktelse	8	966 896 867	893 327 867
E. Kortsiktig gjeld		116 511 703	109 285 721
I. Kortsiktig gjeld		116 511 703	109 285 721
1. Leverandørgjeld		29 470 989	27 201 041
2. Likviditetslån			
3. Derivater			
4. Annen kortsiktig gjeld		84 445 211	79 372 641
5. Premieavvik	8	2 595 503	2 712 039
Sum egenkapital og gjeld		2 901 176 446	2 794 399 419
F. Memoriakonti			
I. Ubrukte lånemidler		54 974 776	37 038 292
II. Andre memoriakonti		5 771 772	5 718 034
III. Motkonto for memoriakontiene	-	60 746 548 -	42 756 326

Analyse

Driftsinntekter, driftsutgifter, netto finansutgifter og resultat

Kommunens **driftsinntekter** består av:

- Formues, inntekts- og eiendomskatteinntekter
- Rammetilskudd fra Staten
- Refusjoner, tilskudd, brukerbetaling m.m.
-

Driftsinntektene har i 5-årsperioden økt med knapt 95 millioner kroner eller 12,7 %.

Fra 2021 til 2022 ble driftsinntektene økt med knapt 66,7 mill. kr. dvs. med **8,6 %**. De største økningene kommer fra skatt på inntekt og formue med ca. 18 millioner kroner. Andre overføringer og tilskudd fra Staten ble økt med ca. 18,2 mill.kr., overføringer og tilskudd fra andre økte med ca. 18,1 mill.kr. mens salgs- og leieinntekter økte med ca. 11,8 mill.kr.

Kommunens **driftsutgifter** består av:

- Lønn og sosiale utgifter
- Kjøp av varer og tjenester, overføringer og avskrivninger

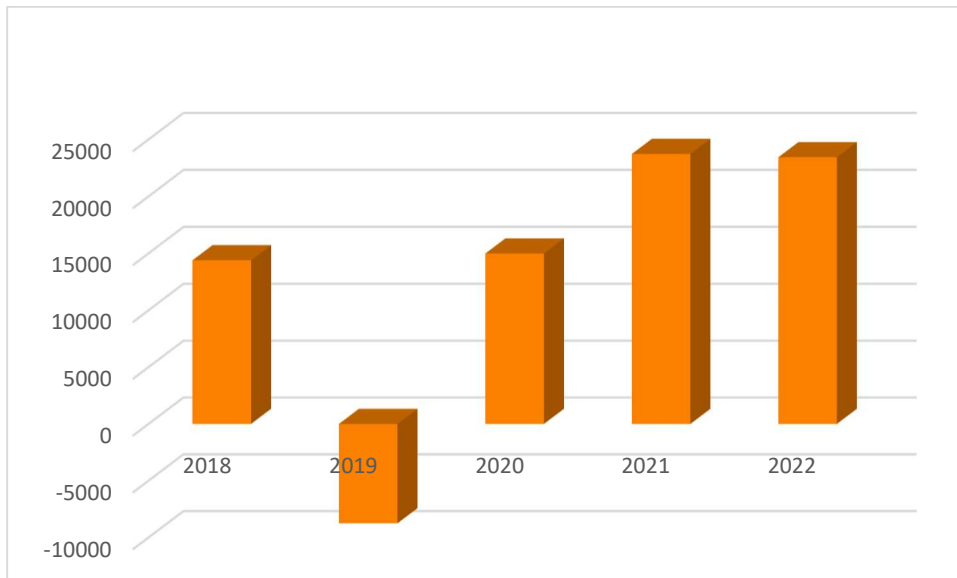
Driftsutgiftene har i 5-årsperioden økt med knapt 86 mill.kr. eller 11,7 %.

Fra 2021 til 2022 ble utgiftene økt med ca. 67 mill. kr, dvs. med **8,9 %**.

Økning i lønn og sosiale utgifter utgjorde ca. 20 mill.kr.

Kjøp av varer og tjenester økte med ca. 33,2 mill.kr. Overføringer og tilskudd til andre økte med ca. 9,8 mill.kr.

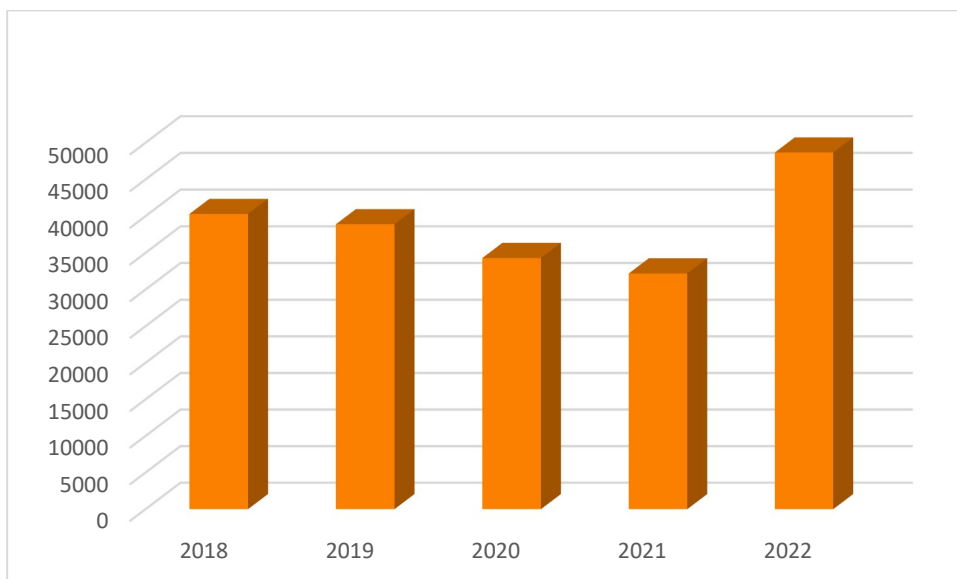
Brutto driftsresultat

Differansen mellom driftsinntekter og driftsutgifter er brutto driftsresultat. Dette utgjør kr. 23,4 mill. kr. 2022. Avskrivningene (ca. 51,2 mill. kr. i 2022) inngår i driftsutgiftene, men har ikke effekt på netto driftsresultat og regnskapsresultatet.

Dermed er det ca. 74,6 mill.kr. til dekning av netto finansutgifter (renteinntekter og aksjeutbytte, renteutgifter og avdrag på langsiktige lån).

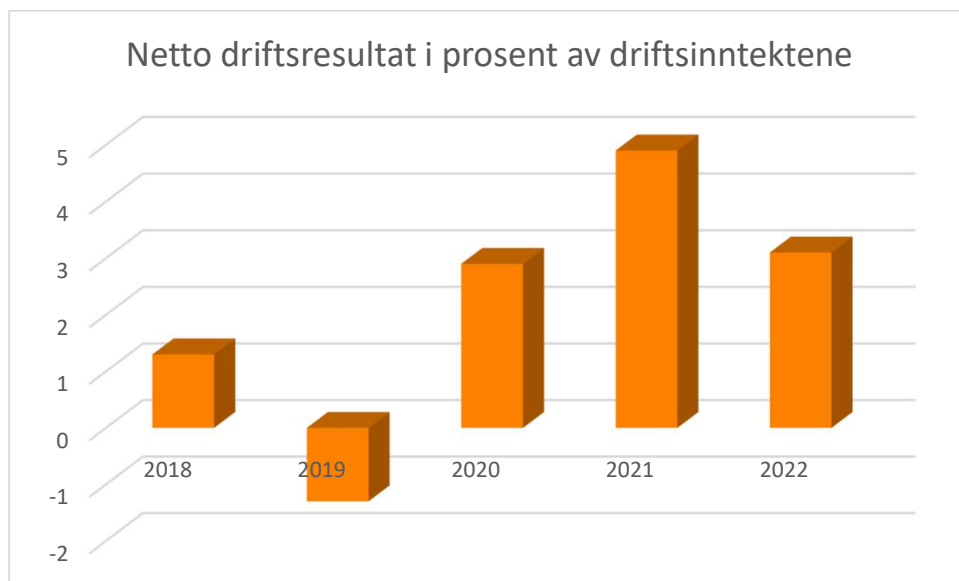
Netto finanstransaksjoner

Netto finanstransaksjoner (renteinntekter og aksjeutbytte - renteutgifter og avdrag) har i perioden blitt økt med ca. 8,4 millioner kroner.

For 2022 utgjorde netto finansutgifter ca. 48,7 mill. kr, en økning på ca. 16,5 millioner kroner fra 2021. Renteutgiftene har økt betydelig fra 2021 til 2022.

Netto driftsresultat

Alstahaug kommune hadde i 2018 et positivt netto driftsresultat på 1,3 % knapt 9,8 mill.kr. I 2019 er netto driftsresultat negativt med nærmere 10 millioner kroner eller -1,3 %. I 2020 er netto driftsresultat positivt med 21,8 mill. kr. eller 2,9 %. I 2021 er det netto driftsresultat positivt med 38,0 millioner kroner eller 4,9 %. I 2022 er netto driftsresultat positivt med nærmere 26 mill. kr. eller 3,1 %

Det tekniske beregningsutvalget for kommunal økonomi betrakter netto driftsresultat som hoved-indikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Anbefalt minstenivå over tid er 1,75 %. Det er viktig å ha et stabilt netto driftsresultat som kan bidra til investeringer, styrking av likviditeten og som økonomisk buffer for å møte framtidige utfordringer.

Måltall netto driftsresultat.

Kommunestyret har vedtatt at måltallet for netto driftsresultat skal være på 1,75 eller høyere, av driftsinntektene. I 2022 betyr dette 14,8 millioner kroner.

Netto driftsresultat er i 2022 på ca. 26 millioner kroner, dvs. 3,1 % av driftsinntektene eller 11,2 millioner kroner over måltallet.

Netto driftsutgifter på hovedområder

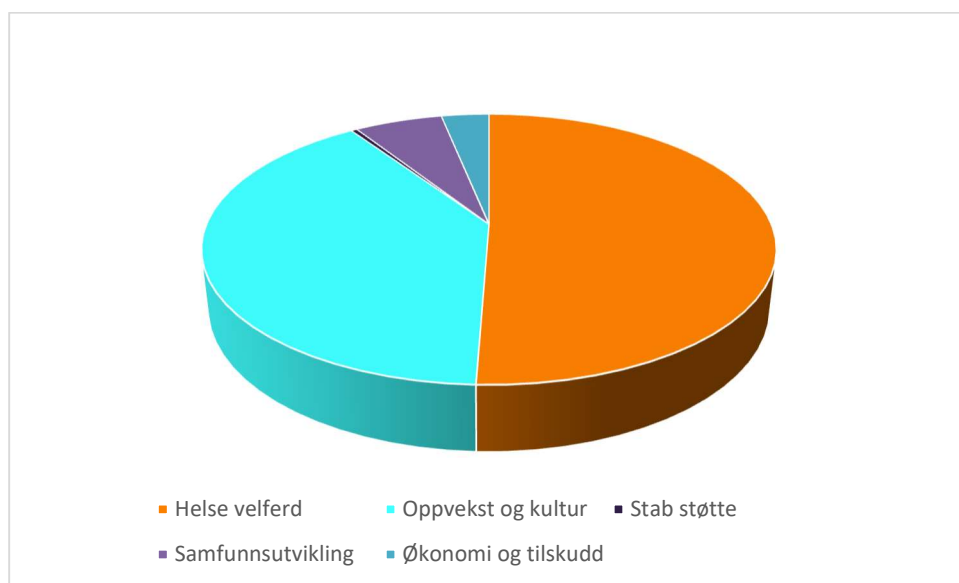
Helse-velferd utgjør i 2022 50,6 % av kommunens nettoutgifter.

Oppvekst – kultur og utgjør i 2022 39,9 % av kommunens nettoutgifter.

Stab-støtte og utgjør i 2022 0,3 % av kommunens nettoutgifter.

Samfunnsutvikling utgjør i 2022 5,9 % av kommunens nettoutgifter.

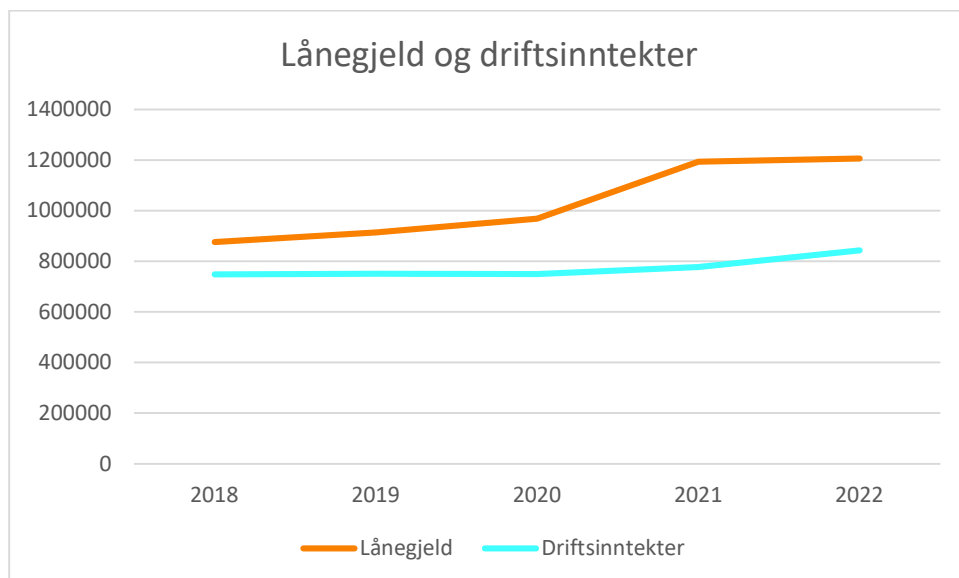
Økonomi og tilskudd utgjør i 2022 3,2 % av kommunens nettoutgifter.

I og med innføring av internhusleie fra og med 2022, har en ikke funnet det formålstjenlig å sammenligne med foregående år. Dette på grunn av denne endringen gjør at tallene ikke er sammenlignbare.

Gjeld

Utvikling i lånegjeld og driftsinntekter

De siste 5 årene har lånegjelden økt med i i overkant av 330 millioner kroner eller **37,7 %**. Driftsinntektene har i samme periode økt med ca. 95 millioner kroner eller **12,7 %**.

Den kraftigste økningen i perioden skyldes at Havnevesenets gjeld ble overført kommunen i 2021. Denne gjelden er imidlertid 100 % kompensert av Helgeland Havn IKS.

Fra 2021 til 2022 ble lånegjelden økt med av 14 millioner kroner eller **1,2 %**. I samme periode ble kommunens driftsinntekter økt med i underkant av 67 millioner kroner eller **8,6 %**.

Betalte avdrag er basert på bestemmelsen om minsteavdrag. Alstahaug kommune betalte i 2022 avdrag på kr. 41 423 423,-, som er kr. 3 388 695 over minimumskravet etter Kommunelovens paragraf 14-18.

Kommunen hadde i 2022 avdragsutsettelse på i alt kr. 207 242 753 av sin låneportefølje. Avdragsutsettelsen er på kr. 8 729 000 på årsbasis.

Beløp i 1000 kr.

	31.12.2022		31.12.2021	
	Kr.	%	Kr.	%
Lån med pt rente	749 052	62	643 736	54
Lån med NIBOR basert rente				
Lån med fastrente	261 819	22	391 159	33
Rentebytteavtaler:				
Videreutlån pt.rente	195 628	16	157 764	13
Samlet langsiktig gjeld	1 206 499			
Effektiv rentekostnad	26 107		14 490	

Kommunen har pr. 31.12.22 fast rente på i overkant av 262 millioner kroner av sine langsiktige lån. For størsteparten av lånene med flytende rente, ligger rentenivået på 3,95 % ved utgangen av året. For lånene med fast rente varierer gjenstående bindingsperiode fra 1 til 7 år og nivået på den faste renten ligger mellom 1,17 % og 2,72 %.

Beløp i 1000 kr.

Lån med fast rente	Restgjeld	Fastrente	Fastrente
Samlet lånegjeld fordelt på kreditorer	pr. 31.12.2022	Fastrente	utløper:
Kommunalbanken fast rente	177 502		
Lånenummer 20160245 innløses i 2046	49 527	2,20 %	18.05.2023
Lånenummer 20180418 innløses i 2050	69 762	2,72 %	26.10.2028
Lånenummer 20200491 innløses i 2059	58 213	1,17 %	18.11.2024
KLP Kommunekreditt fast rente	84 317		
Lånenummer 83175388802 innløses i 2055	18 019	2,28 %	11.05.2023
Lånenummer 83175507003 innløses i 2047	66 298	2,10 %	14.06.2024

Kommunens største enkelt-lån er på kr. 156 millioner kr. i Kommunalbanken.

I 2022 er det tatt opp etableringslån på 50 millioner kroner.

Virkningen av endring i rentenivået

Sammensettingen av lånegjeld

Netto rentebærende gjeld defineres som totalgjeld fratrukket selvfinansierende gjeld.

Med selvfinansierende gjeld menes:

- Videreformidlingslån, herunder startlån fra Husbanken
- Utlån til Helgelandskraft A/S

e. Havnevesenets gjeld

d. Gjeld tilsvarende beregningsgrunnlag innenfor selvkostområdet (VAR)

e. Gjeld tilsvarende beregningsgrunnlag for rentekompensasjonsordning

Endringer i rentenivået vil påvirke kommunens økonomi og denne virkningen er illustrert i tabellen under.

Tall i 1000 kr)

Tekst	Grunnlag	Endring i rente	Virkning
Lån med p.t. rente	944 680	1,0 %	9 447
Lån med fast rente	261 819	1,0 %	0
Sum brutto gjeld	1 206 499		9 477
Videre utlån av husbanklån	195 628	1,0 %	1 956
Andre utlån (Helgelandskraft A/S)	9 110	1,0 %	91
Havnevesenets gjeld	164 315	1,0 %	1 643
Renteinntekter fra selvkost	419 999	1,0 %	4 200
Rentekompensasjon	35 303	1,0 %	353
Sum utlån m m	824 355		8 243
Netto rentebærende	382 144		1 234

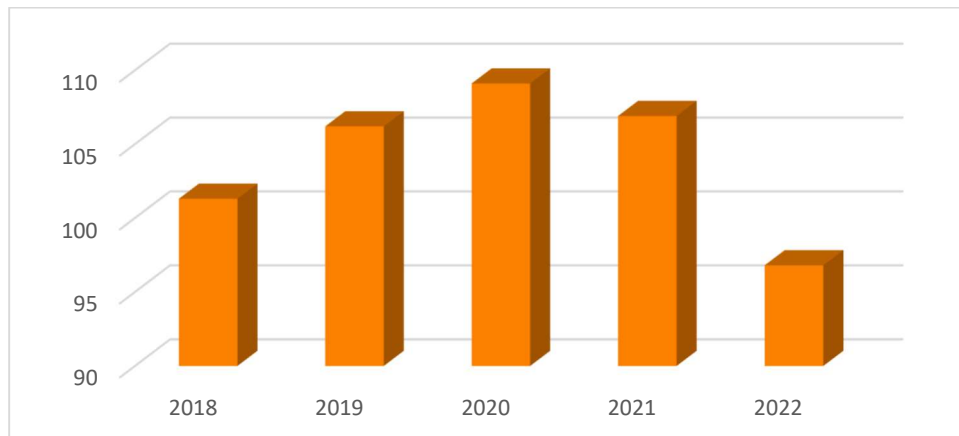
En generell økning i rentebanen på 1 % vil med dagens sammensetting av gjeldsporteføljen mellom rentesikring og flytende rente, medføre økte renteutgifter på ca. 1,2 millioner kroner.

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelden ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået.

En økning i lånegjelden indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de senere år har bidratt til at kommunen har unngått at renter har spist en større andel av inntektene.

Rentenivået har vært økende og i.h.t. prognoser vil det fortsatt stige framover. Dette medfører at økt lånegjeld vil få større betydning for rammene for tjenesteproduksjonen.

Netto lånegjeld

Måltall gjeld

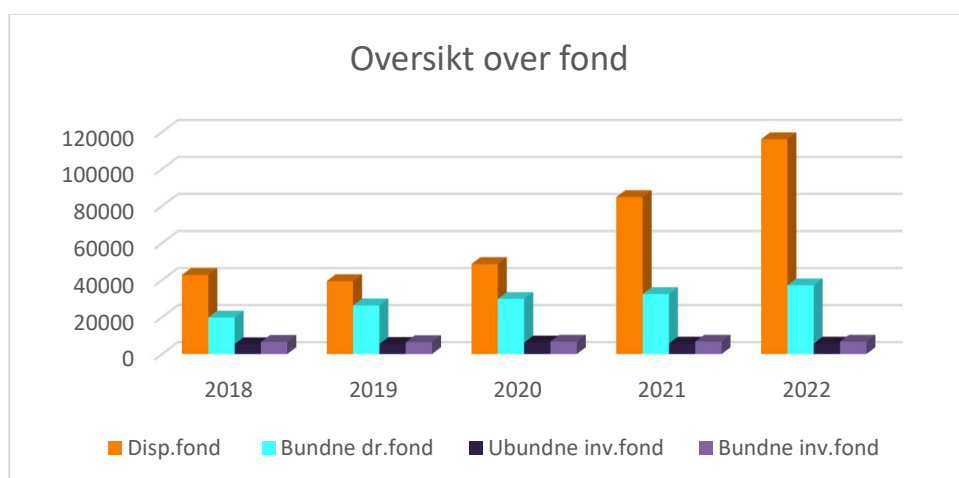
Kommunestyret har vedtatt at måltallet for netto lånegjeld (korrigert for havnevesenets gjeld) skal være på 100 % eller lavere av driftsinntektene. I 2022 betyr dette 844 millioner kroner.

Med netto lånegjeld menes langsiktig gjeld – utlån – ubrukte lånemidler. I forhold til internt vedtatt måltall, er det også korrigert for havnevesenets gjeld.

Kommunens netto lånegjeld er i 2022 på ca. 816 millioner kroner, dvs. 96,8 % av driftsinntektene. I forhold til dette måltallet ligger kommunen 28 millioner kroner bedre an enn måltallet.

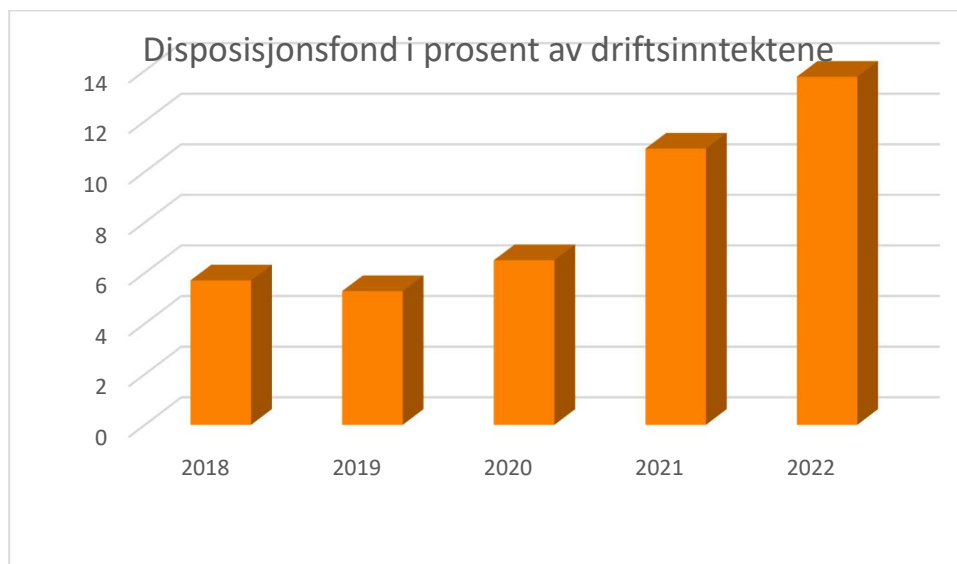
Fond

Tall i 1000 kr.

Kommunen har i 5-årsperioden økt sine fond med ca. 91,2 millioner kroner eller 123 %. Det siste året er økningen på ca. 23,4 millioner kr. eller 16,4 %.

Disposisjonsfond

Kommunens disposisjonsfond har i perioden økt med 73,4 millioner kroner eller 171,8 %.

I 2018 var disposisjonsfondet på ca. 42,7 mill.kr. eller 5,7 % av driftsinntektene. I 2019 ble disposisjonsfondet redusert til ca. 39,6 mill.kr. eller 5,3 % av driftsinntektene. I 2020 øker disposisjonsfondet til ca. 48,7 mill. kr. eller 6,5 % av driftsinntektene. I 2021 øker disposisjonsfondet til ca. 84,8* mill. kr. eller 10,9 % av driftsinntektene. I 2022 er disposisjonsfondet på ca. 116,1 mill.kr. eller 13,8 % av driftsinntektene.

Måltall disposisjonsfond

Kommunestyret har vedtatt at måltallet for disposisjonsfond skal være på 8 % eller høyere av driftsinntektene. I 2022 betyr dette ca. 67,5 millioner kroner. Kommunens disposisjonsfond er i 2022 på ca. 116,1 millioner kroner, dvs. 13,8 % av driftsinntektene og ligger følgelig 48,6 millioner kroner over måltallet.

*I regnskapet for 2021 var beløp på disposisjonsfond 94,8 mill.kr. 10 millioner av disse var imidlertid et disposisjonsfond tilhørende Havnekassen, som i regnskapssaken i kommunestyret ble vedtatt omgjort til bundet driftsfond.

Sammensettingen av disposisjonsfond

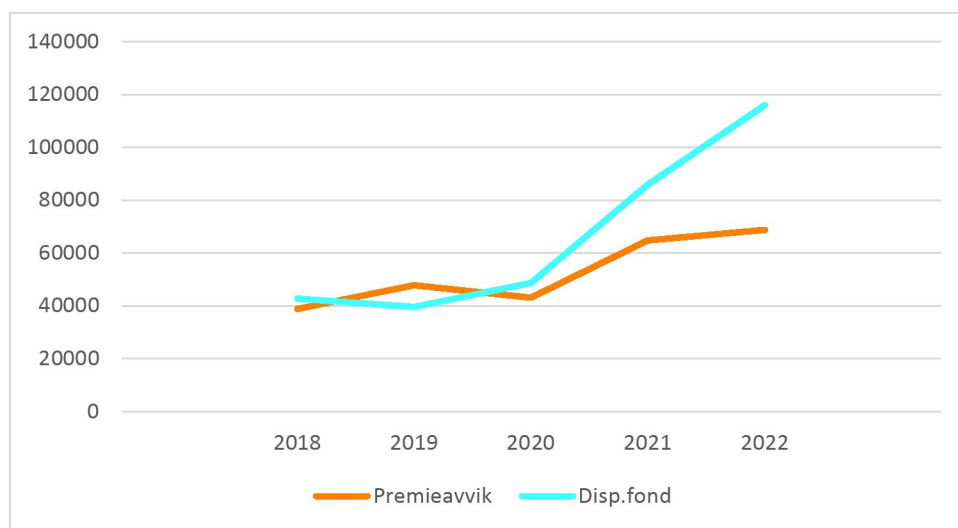
Tall i 1000 kr.

Overførte fondsmidler asyl-mottaket	4 330
Framtidas eldreomsorg	350
IKT	560
Utekontakten/ ungdomsrådet	659
Barnehageutbygging	150
Uspesifisert disposisjonsfond	83 809
Digitaliseringsstrategi	300
Havbruksfondet	19 760
Næringsfond 2	- 392
Overførte fondsmidler, beboerkonto asyl-mottak	987
Flyktningefond	4 906
Landbruksplan	60
Petter Dass-dagene	75
Flyktningeboliger	500
SUM disposisjonsfond	116 053

Kommunestyret har vedtatt at inneværende økonomiplanperiode skal salderes med bruk av disposisjonsfond på nærmere 88 millioner kroner.

Premieavvik og disposisjonsfond

Tall i 1000 kr.

I den siste 5 –årsperioden har Alstahaug kommune økt sine disposisjonsfond fra 42,7 millioner kr til 116,1 mill.kr. Det er imidlertid store årlige variasjoner.

I samme periode er størrelsen på kommunens premieavvik knyttet til pensjon økt fra 38,9 millioner kr. til 68,9 mill. kr. Det er også her relativt store årlige variasjoner.

Sammenhengen her er viktig. Premieavviket er differansen mellom netto pensjonskostnader og innbetalt premie. Positivt premieavvik (innbetalt premie er større enn netto pensjonskostnader) føres som inntekt i kommuneregnskapet mot kortsiktige fordringer. Dette kan sees på som «monopolpenger» og er ingen penger som kommer inn i bank. Kommunen bør tilstrebe å ha disposisjonsfond minst på samme nivå som akkumulert premieavvik til enhver tid for å unngå å få dårligere likviditet.

Differansen mellom innbetalt pensjonspremie og ført pensjonskostnad på ca. 3,9 mill. kr. gjenspeiler økningen i premieavviket fra 2021 til 2022.

Likviditet

Likviditet er forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld og forteller noe om kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser.

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom alle omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Noen omløpsmidler kan være mindre likvide så forholdstallet bør være over 2.

Alstahaug ligger over anbefalt norm og har pr. 31.12.22 en likviditetsgrad 1 på 2,83, noe som er en oppgang fra 2,58 i 2021 og det høyeste nivået i 5-års perioden. Premieavvik, fondsmidler og ubrukte lånemidler vil være forhold som påvirker likviditeten og ikke fanges opp i beregningen av likviditetsgrad. Tar en hensyn til disse faktorene, vil likviditetsgraden gå betydelig ned.

Likviditetsgrad 2 viser forholdet mellom mest likvide omløpsmidler (kasse og bank) og kortsiktig gjeld. Dette forholdstallet bør være høyere enn 1.

Likviditetsgrad 2 økte fra 1,37 til 1,54 fra 2021 til 2022 og er dermed på det høyeste nivået i 5-årsperioden.

Plassering og forvaltning av kommunens likviditet

Kommunens likviditet er kun plassert i bank og alt er plassert i Sparebank 1 Helgeland, som vi har hovedbankavtale med.

(1000-kr.)

Tekst	31.12.2022		31.12.2021	
Innskudd i hovedbank	178 419	100 %	149 498	100 %
Samlet kortsiktig likviditet	178 419	100 %	149 498	100 %
Avkastning	3,66 %		1,35 %	
Benchmark 3 mnd. NIBOR	3,25 %		0,86 %	

Bevilgningsoversikt investeringer

	Regnskap	Buds(end)	Budsjett	Regnskap
Jfr. forskriften § 5-5, første ledd	2 022	2 022	2 022	2 021
Bevilgningsoversikt - invest. (regnskap)				
1 Investeringer i varige driftsmidler	30 716 472	36 092 500	53 650 000	65 317 203
2 Tilskudd til andres investeringer	890 000	890 000	-	
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 702 556	2 277 684	2 277 684	1 618 855
4 Utlån av egne midler				
5 Avdrag på lån				
6 Sum investeringsutgifter	33 309 028	39 260 184	55 927 684	66 936 058
7 Kompensasjon for merverdiavgift	3 412 838	3 403 500	5 430 000	8 982 414
8 Tilskudd fra andre	3 801 395	1 928 000	3 550 000	7 975 621
9 Salg av varige driftsmidler	1 665 495	-	-	39 654
10 Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-
11 Utdeling fra selskaper	-	-	-	-
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	2 277 684	2 277 684	2 277 684	2 277 684
13 Bruk av lån	21 683 485	31 101 000	44 670 000	47 543 899
14 Sum investeringsinntekter	32 840 897	38 710 184	55 927 684	66 819 271
15 Videreutlån	27 780 031	50 000 000	50 000 000	46 113 231
16 Bruk av lån til videreutlån	27 780 031	50 000 000	50 000 000	46 113 231
17 Avdrag på lån til videreutlån	12 136 415	13 000 000	13 000 000	11 886 990
18 Mottatte avdrag på videreutlån	9 978 417	13 000 000	13 000 000	11 548 068
19 Netto utgifter videreutlån	2 157 998	-	-	338 922
20 Overføring fra drift	-	-	-	-
21 Avsetning til bundne investeringsfond	78 950	-	-	
22 Bruk av bundne investeringsfond	-2 155 078			-455 708
23 Avsetning til ubundne investeringsfond	-	-	-	-
24 Bruk av ubundne investeringsfond	- 550 000	550 000		
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-
26 Sum overføring fra drift og netto avsetning	-2 626 128	-550 000		-455 708
27 Fremført til inndecking senere år(udekke)	0	-	-	

Avviket på linje 15 og 16 skyldes mindre utlån enn budsjettet.

Avviket på linje 18 skyldes manglende budsjettreguleringer. Avviket er av rent teknisk karakter.

Bevilgningsoversikt investeringer(B)

Jfr forskrif 5-5, andre ledd	Regnskap 2 022	Buds(end) 2 022	Budsjett 2 022	Regnskap 2 021
Bevilgningsoversikt (bruttobevilgning)				
1000 SALG AV KOMMUNALE EIENDOMM	429 085	-	-	24 760
16460 BOLIGER TIL FUNKSJONSHEMMEDI	20 813	-	-	6 663 728
16970 RENTEKOMP.LÅN TIL KIRKELIGE FEI	390 000	390 000	-	-
18720 Ballfangernett Stamnes	-	-	-	234 889
18810 Velferdsteknologi	-	-	-	179 791
19575 Skolestruktur sentrum 7.12.18	7 734 867	10 000 000	10 000 000	27 320 696
19713 E-Byggesak	55 656	30 000	-	16 010
19785 Newtonrom i kommunale lokaler	-	-	-	3 246 780
20335 Planlegging pleie- omsorg	-	-	-	61 057
20544 Ansaffelse av overtenningskontai	-	-	-	270 487
20545 Høyderedskap brukt	515 275	500 000	-	1 021 777
20672 Rehab vann og avløp 2020 alt. 2	-	-	-	3 512 623
20724 Bredbånd - egenandel	1 491 050	1 568 000	-	1 882 500
20737 Opprustning Botnveien (strandås	-	-	-	60 589
20750 Salg av kommunal skog/opparbeid	-	-	-	-
20760 Renovering av Kjøkken sykehjem,	50 956	-	-	2 018 267
21104 Elements	-	-	-	712 811
21105 Enterprise Pluss	-	-	-	115 138
21210 Utredning SFO/Skole barnehage T	272 656	250 000	-	-
21320 Hardbruksboliger	279 690	300 000	-	41 856
21322 Utvendig sykehjem og Zahlgården	8 378	16 000	-	184 073
21323 Sykehjemsutredning	-	400 000	800 000	-
21330 Bil Ergoterapi	-	-	-	369 000
21604 Utkjøp leasingbiler Bygg og eiend	-	-	-	591 729
21605 Utkjøp av leasingbil feiing tilsyn	-	-	-	297 000
21607 Utkjøp av bil flyktningetjenesten	-	-	-	489 503
21608 Ladestasjon elbiler	-	-	-	710 141
21672 Rehab vann og avløp 2021	947 874	912 000	-	13 698 839
21726 Steamer mot ugress	-	-	-	409 709
21733 Asfaltering 2021	-	-	-	1 139 468
21740 Opprusting lekeplasser etter plar	686 981	284 000	-	29 470
21742 Havsbadet Botn	1 739 245	370 000	-	5 357
21750 TS: Jektskarveien - Brattåsvn. del	54 243	40 000	-	9 156
22202 Tilrettelegging for flere arbeidsp	-	1 875 000	1 875 000	-
22616 Nytt ventilasjonsanlegg og fettski	1 051 276	750 000	750 000	-
22670 Rehab vann/avløp 2022	9 814 121	7 000 000	26 000 000	-
22703 Gatelys LED	655 119	150 000	500 000	-
22705 Prosjektering regionsenter S.sjøer	315 186	500 000	500 000	-
22708 Alt. 1. Sandnesvågen - Parsellopp	5 428	-	1 725 000	-

	Regnskap 2022	Bud(end) 2022	Budsjett 2022	Regnskap 2021
22732 Asfalt	1 824 217	1 625 000	1 625 000	-
22735 TS: GS/ungdomsskolen	-	-	937 500	-
22740 Opprustning lekeplass etter plan	309 353	312 500	312 500	-
22749 TS: GS/Bjørkliveien - Radåsen	1 453	-	5 000 000	-
22756 Ura skole - trafikksikkerhetsti	6 239	3 000	1 500 000	-
22757 Tiltak i statlig sikret friluftson	654 794	652 000	750 000	-
22759 Bredbånd egenandel	4 991	5 000	375 000	-
22760 Tjøtta gamle kirkegård	500 000	500 000	500 000	-
22765 Geotekniske grunnundersøke	219 350	250 000	-	-
23412 Ny hall SP-R-H-BL	-	500 000	500 000	-
3000 Tankbrønn (havnekap) Ny i 20	1 231 530	2 400 000	-	-
3100 Investeringsprosjekter Helgel	322 353	5 400 000	-	-
400 Uspes. grunnerverv	14 295	-	-	-
Egenkapitaltilskudd	1 702 556	2 277 684	2 277 684	1 618 855
Sum	33 309 030	39 260 184	55 927 684	66 936 059

Avviket på enkeltprosjekter skyldes i hovedsak endring i framdrift i forhold til opprinnelig plan.

Utfordringsbildet

Finansielle måltall

Kommunelovens paragraf 14-1, første ledd setter krav til at kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. I henhold til samme lovs paragraf 14-2 bokstav c, skal kommunestyret og fylkestinget selv vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi. Kommunestyret vedtok i forbindelse med behandlingen av økonomiplan 2020-2023, årsbudsjett 2020 følgende måltall:

Netto driftsresultat (NDR) 1,75 % eller høyere

Disposisjonsfond (DF) 8,0 % eller høyere

Gjeldsgrad (GG) 100 % eller lavere.

Det fremgår videre av saken at gjeldsgraden er korrigert for Havnevesenets gjeld, at måltallene skal være dynamiske og at de skal fases inn ved neste rullering av ØP.

Kommunestyret vedtok i sak 31/ 20, den 18.06 følgende innfasing av måltallene:

1. 2020: Balanse i driften ved bruk av disposisjonsfond. (15,3 mill.kr.)
2. 2021: Balanse i driften uten bruk av disposisjonsfond.
3. 2022: Netto driftsresultat på 0,6 %. (4,5 mill.kr.)
4. 2023: Netto driftsresultat på 1,2 %. (9,0 mill.kr.)
5. 2024: Netto driftsresultat på 1,75 %. (12,6 mill.kr.)

I forbindelse med budsjett- og økonomiplanbehandlingen for 2021, ble det vedtatt å utsette innfasingen med 1 år.

Kommunen har i 2020, 2021 og 2022 forbedret sine resultater kraftig forhold til oppsatt plan og er langt over målsettingene når det gjelder NDR.

I 2021 ga dette følgende utslag på måltallene:

Måltall netto driftsresultat.

Måltallet for netto driftsresultat skal være på 1,75 eller høyere av driftsinntektene. I 2022 betyr dette 14,8 millioner kroner.

Netto driftsresultat er i 2022 på 26 millioner kroner, dvs. 3,1 % av driftsinntektene, eller 11,2 millioner kroner bedre enn måltallet.

Måltall disposisjonsfond

Måltallet for disposisjonsfond skal være på 8 % eller høyere av driftsinntektene. I 2022 betyr dette 67,5 millioner kroner.

Kommunens disposisjonsfond er i 2022 på 116,1 millioner kroner, dvs. 13,8 % av driftsinntektene, eller 48,6 millioner kroner bedre enn måltallet.

Måltall gjeld

Måltallet for netto lånegjeld (korrigert for havnevesenets gjeld) skal være på 100 % eller lavere av driftsinntektene. I 2021 betyr dette 844 millioner kroner.

Med netto lånegjeld menes langsiktig gjeld fratrukket utlån og ubrukte lånemidler. I Alstahaug korrigerer en dette også med Havnevesenets gjeld, jfr. vedtak om måltall.

Kommunens netto lånegjeld er i 2022 på ca. 816 millioner kroner, dvs. 96,8 % av driftsinntektene. I forhold til dette måltallet ligger kommunen 28 millioner kroner bedre an enn måltallet.

Noen hovedtrekk ved 2022

Både inntekt- og utgiftsveksten i 2022 var høy og tilnærmet lik. Inntektsveksten var imidlertid kunstig høy grunnet integreringstilskudd som følge av mottak av et betydelig antall flyktninger på slutten av året. Her vil utgiftene komme senere.

I forhold til 2020 og 2021 der driftssituasjonen var sterkt preget av koronapandemien, ble driftssituasjonen mer normal i løpet av 2022. Merutgifter og mindreinntekter som følge av korona for 1. halvår 2022 er blitt kompensert av Staten med ca. 8,2 millioner kroner.

Kommunen har imidlertid måttet omstille driften i 2022, i forbindelse med stort mottak av flyktninger, hovedsakelig fra Ukraina.

Mens det i nasjonalbudsjettet for 2022, ble anslått en kommunal deflator på 2,5 % er anslaget fra Teknisk Beregningsutvalg for kommunal økonomi nå på mellom 5,0 % og 5,3 %.

Sentralbanken satte i 2020 ned styringsrenten til 0. Dette resulterte i at renten på lån med flytende rentetilknytting ble redusert fra 2,4 % i 2019 til 0,9 % i 2020.

Styringsrenten ble hevet noe i 2021, til 0,25 % 23. september og til 0,50 % 16. desember. I 2022 har det vært 7 rentehevinger og styringsrenten ligger nå på 2,75 %.

Budsjettoppfølgingen har samlet sett vært god gjennom året og enhetenes nettoutgifter ble 4,1 millioner kroner lavere enn budsjettet.

Kommunen fikk betydelige merinntekter i forhold til opprinnelig budsjett, både fra Havbruksfondet og Helgelandskraft A/S.

Den nasjonale skatteveksten ble langt høyere enn opprinnelig budsjett. I forhold til opprinnelig budsjett ble den 24,2 millioner kroner høyere.

Kommunen oppnådde i 2022 for første gang alle kommunestyrets målsettinger for måltall; netto driftsresultat, disposisjonsfond og netto lånegjeld.

Utfordringer framover

Selv om kommunens resultater de siste årene er betydelig forbedret, rokker ikke det ved kommunens grunnleggende økonomiske utfordringer framover.

Kommunen opplevde i 2022 en oppgang i folketall på 18 personer eller 0,2 % (korrigert for feilregistrering). Pr 01.01.23 har kommunen det nest laveste folketallet på de 10 siste årene.

Kommunen hadde i 2022 et negativt fødselsoverskudd på 24 personer og en negativ innenlandsk nettoflytting på 93 personer. I og med at den utenlandske nettoinnvandringen er positiv, er det i realiteten et betydelig mottak av flyktninger som er årsaken til at befolkningsstørrelsen er noenlunde stabil.

Samtidig har landet i 2022 den sterkeste befolkningsveksten siden 2012 med 63 700 personer eller 1,2 %.

I inneværende økonomiplan er det forutsatt stabilt folketall. Inntektssystemet er bygd opp slik at kommunens inntekter i stor grad er avhengig av befolkningens størrelse og sammensetning.

Den demografiske utviklingen framover tilsier en kraftig økning av antall eldre. Samtidig er barnekullene blitt kraftig redusert de senere årene. Dette betyr at det fortsatt må vris mer ressurser over på pleie og omsorgsområdet fra andre tjenesteområder. Problemet er at veksten innen helse- og velferd sannsynligvis vil bli større enn reduksjon på de øvrige områdene i kommunen, grunnet den kraftige veksten i antall eldre.

Kommunen opplever større problemer enn tidligere i forhold til rekruttering, på flere områder.

Det har også vist seg vanskelig å få politisk flertall for strukturelle driftsreduksjoner med stort økonomisk potensiale for å møte disse utfordringene.

Nytt regelverk for innkreving av eiendomsskatt gir betydelige negative konsekvenser for Alstahaug. Det er beregnet et inntektstap på 7 millioner kroner totalt årlig fra 2021.

Rentenivået har vært stigende. Det antydes fra eksperthold at styringsrenten fra Norges Bank vil nå toppen i løpet av 2023 på 3,25% - 3,75 %.

Det er fortsatt høy inflasjon. Prisvekst på drivstoff, strøm, byggevarer og matvarer vil ha betydning for den kommunale økonomien framover.

Det er høy kapasitetsutnyttelse i økonomien, med lav arbeidsledighet. Dette tilsier behov for forsiktighet med å øke offentlige utgifter over Statsbudsjettet, da dette kan medføre enda høyere inflasjon og høyere renter.

Krigen i Ukraina, vil sannsynligvis medføre fortsatt økt tilstrømming av flyktninger framover og kommunens tjenesteproduksjon må tilpasses denne situasjonen.

Grunnet svak økonomi i Helse-Nord, er lånesøknad for sykehusbygg i Sandnessjøen foreløpig lagt på is.

Andre forhold

Skatteetaten har gjennomført bokettersyn for utbetalt merverdiavgiftskompensasjon til oppføring og drift av Kulturbadet. Kommunen er varslet om tilbakeføring av for mye

utbetalt merverdiavgiftskompensasjon på til sammen kr. 19 590 263. Dette er innbetalt. Kommunen stevnet Skattedirektoratets vedtak inn for tingretten i 2021, etter en omfattende saksbehandling over flere år. Kommunen tapte saken i tingretten i 2022. Kommunen anket tingrettens dom inn for lagmannsretten. Ankesaken var satt opp til behandling i Hålogaland lagmannsrett den 30.03.23. Saken er løst ved at Staten v/ Skattedirektoratet og Alstahaug kommune inngikk forlik medio mars 2023. Forliket innebærer bl.a. at påklaget beløp fra kommunen på til sammen kr 16 791 947, frafalles. I tillegg dekker Staten kommunens saksomkostninger på kr. 894 466.

I ny kommunelov § 14-4 2.ledd står det at «Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på.»

Rådmannen la for budsjettet for 2022 følgende til grunn i budsjettdokumentet, som standard budsjettpremiss for alle tjenesteområder:

Bevilgningen forutsetter at tjenestene drives innenfor lover og normer samtidig som budsjettammer holdes.

Budsjettansvarlige har ansvar for å utvikle tjenestene innenfor økonomiske rammer og slik at innbyggerrettigheter etter lov og normer overholdes. Dersom det likevel oppstår konflikt mellom tilgjengelig ressurs og lovkrav/norm, skal det meldes fra om dette i budsjettoppfølgingsrapporter og budsjettansvarlige skal utrede tiltak som kan gi balanse mellom økonomiske rammer og lovverk.

Tiltakene skal legges fram for avgjørelse administrativt eller politisk. Tiltak som endrer tjenestens grunnpreg skal alltid legges fram for politisk behandling.

Internkontroll, likestilling, diskriminering m.m.

Rapporteringsrutiner budsjettoppfølging.

Kommunen hadde i 2022 følgende budsjettoppfølgingsrutiner:

I løpet av året skal **kommunestyret** behandle følgende regnskapsrapporter:

Tertialrapport pr. 30. april

Tertialrapport pr. 30. august

I løpet av året skal **formannskapet** behandle følgende rapporter:

Rapport pr. 28. februar

Rapport pr. 31. oktober

Ved behov (store avvik/ budsjettreguleringer) legges også disse fram for kommunestyret.

Rådmannen skal uavhengig av disse rutinene rapportere om vesentlige endringer i anslag fra forrige rapportering til formannskapet.

Kvalitetssikring.

Rådmannen vurdering av avvik på den enkelte enhet bygger som hovedregel på enhetsleders vurdering.

Tiltak ved avvik.

Dersom rådmannen finner rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik i forhold til vedtatt eller regulert årsbudsjett, skal det i rapportene til kommunestyret eller fylkestinget foreslås nødvendige tiltak. Disse tiltakene kan også være tiltak som tidligere er forkastet politisk.

Nytt økonomireglement

Kommunestyret vedtok i februar 2021 nytt økonomireglement (del 4) der hovedstrukturen i rapporteringsrutinene er beholdt, men med enkelte konkretiseringer.

Kvalitetssystem.

Compilo er kommunens digitale kvalitetssikringssystem som er innført på alle nivåer i organisasjonen og er kommunens felles system for dokumentasjon av prosedyrer, avviksregistrering - herunder klage og varslingssaker og ROS-analyser. I 2022 ble det gjennomført opplæring av ledere for felles forståelse og øke innsats i bruk av avviksmodul.

Selve oppbyggingen i Compilo har vært gjenstand for revidering og ny inndeling. Dette for en bedre brukervennlighet og likhet med organisasjonen. Compilo er «huset vårt» og ble fra 2021 bedre implementert som ett av kommunens internkontrollsystemer.

Internkontroll - kommuneloven § 25-1

Videreføring av arbeid med systematisering av internkontroll og etterlevelse av loven ble videreført i 2022. Målene vi satte oss var læring, forbedring og deling.

Strategisk ledelse har jobbet frem prosedyrer for rapportering og fått etterprøvd dette av revisjonen med gode resultater.

Kvalitetssikring og kompetanse på opplæring finnes i kommunes plattform KS-læring. Her sikres lik opplæring og dokumentasjon i henhold til kommunens krav. Arbeidet startet i stab/ støtte og ble implementert videre i organisasjonen med kursing av superbrukere og bistand fra Telemark kompetansesenter. Arbeidet videreføres i 2023.

Målene det ble jobbet etter i 2022:

- Helhetlig styring og riktig utvikling
- Kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen
- Godt omdømme og legitimitet
- Etterlevelse av lover og regler

Lov om likestilling og forbud mot diskriminering.

I 2017 ble diskrimineringsloven om seksuell orientering, likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven erstattet av en felles lov. Lovens formål er å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person.

Ingen skal oppleve diskriminering i henhold til særlover ei heller at kommunen innhenter opplysninger som gjelder fagforeningsmedlemskap eller politisk ståsted.

Retningslinjene for likestilling og mot diskriminering, som ble vedtatt i administrasjonsutvalget i 2016, omfatter kommunens rolle som arbeidsgiver og er et overordnet dokument som alle våre virksomheter skal forholde seg til. Det kan i tillegg utvikles lokale handlingsplaner som ivaretar virksomhetens utfordringer innenfor fokusområdene.

Utgangspunkt og grunnlag:

- Lov om likestilling og forbud mot diskriminering
- Arbeidsmiljøloven (Kap.13)

Ansvar:

Arbeidsgiver har ansvar for å sikre at alle medarbeidere har like muligheter og rettigheter. Ansvarer innebærer blant annet:

- Fokus på likeverd, like muligheter og like rettigheter
- Vi er tilgjengelig og tilrettelegger
- Overholde lovverk
- Redegjøre for tilstanden om kjønnslikestilling og likestillingstiltak som er iverksatt og planlegges iverksatt for å fremme lovens formål.

Alle ansatte, tillitsvalgte og verneombud har et kollektivt ansvar i dette arbeidet.

Oversikt ressurser/ ansatte og kjønnsfordeling

Note Årsverk					
Årsverk	2018	2019	2020	2021	2022
Antall årsverk	658	632	604	613	605
Antall ansatte	751	753	726	735	712
Kjønnsfordelt					
Antall kvinner	548	514	498	499	487
% andel kvinner	73	68	69	68	68
Antall menn	204	239	228	236	225
% andel menn	27	32	31	32	32

Tallene er pr 31. desember, og viser faste ansatte, midlertidige ansatte og vikariater (arbeidsavtale med fast månedslønn).

Rapporten tar ikke tatt hensyn til variabel lønn dvs. utlønning etter timelister. Eks. tilkallingsvikarer og ekstrasjelp. Ansatte i sykefravær over 12 mnd. er ikke med.

Enhetsledere i Alstahaug kommune fordeler seg slik: 14 kvinner og 9 menn. Kommunen registrerer ingen konflikter i forbindelse med manglende likestilling i organisasjonen.

Bruk av deltid.

Fordeling heltid/deltid	2019	2019	2020	2021	2022
Antall årsverk heltidsstillinger	453	461	437	458	472
Antall årsverk deltidstillinger	205	171	167	155	133
Antall ansatte i deltidstillinger	298	292	289	277	258
Antall ansatte i heltidsstillinger	454	461	437	458	472
Kjønnsfordelt					
Antall kvinner i deltidstillinger	234	192	189	170	157
Antall kvinner i heltidsstillinger	314	322	309	329	348
% andel kvinner i deltidstillinger	79	66	65	61	61
Antall menn i deltidstillinger	64	100	100	107	101
Antall menn i heltidsstillinger	140	139	128	129	124
% andel menn i deltidstillinger	21	34	35	39	39

Rapporten forteller oss fordelingen kvinner/menn, årsverk, heltid og deltid på alle som har en arbeidsavtale med fast månedslønn pr 31.12 pr år. Dette gjelder faste ansatte, midlertidige ansatte og vikariater. Rapporten har ikke tatt hensyn til variabel lønn. Dvs. utlønning etter timelister.

Årslønn rådmann pr 31.12.2022 1 275 000
Årslønn ordfører pr 31.12.2022 957 886

Heltidserklæring:

I 2018 ble erklæring om heltid i Alstahaug kommune signert for tjenesten pleie og omsorg. Mer heltid sikrer større kontinuitet for brukere og ansatte og frigjør tid til brukerrettet arbeid og personaloppfølging. Helse og omsorgsyrket er tradisjonelt et kvinnedominert yrke med høy deltidsfaktor i kommunen. Noen av utfordringene ved bruk av deltidstillinger ligger i arbeidstidsordninger og helgeturnus, men også ansattes egne ønsker og prioriteringer. En virksomhet som satser på heltidskultur, har lettere for å trekke til seg kompetent arbeidskraft og beholde den. Heltid gjør det lettere å utvikle gode fagmiljøer og å tilby tjenester av god kvalitet. Ved denne erklæringen ønsker også administrasjonen å sette søkelys på og å arbeide for uønsket deltid.

Felles mål for arbeidet:

- ✓ Sikre kvalitet i tjenesten, i alle ledd, ved å gi brukere et helhetlig tjenesteforløp
- ✓ Arbeidstidsordningene er tilpasset brukernes behov for gode og forutsigbare tjenester både ukedager og helg
- ✓ Fremme kommunen som en attraktiv arbeidsgiver
- ✓ Alle nye utlyste stillinger skal, som hovedregel, være 100 %
- ✓ Benytte ubrukt arbeidskraftpotensiale i deltidstillinger
- ✓ Redusere antall krav om Økt stilling etter arbeidsmiljøloven § 14-4 a og § 14-9 (6)
- ✓ Lederne skal jobbe aktivt og på tvers av enhetene for felles å nå overordnede målsetninger, og arbeide for en kulturendring, for å skape heltidskultur

Etikk.

Etiske Retningslinjer ble revidert 23.3.2022, med behandling i administrasjonsutvalget. Retningslinjene er et verktøy bl.a. for å forebygge korrupsjon og for å bygge kommunens omdømme. Etisk kvalitet på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggere og brukerne skal ha tillit til Alstahaug kommune.

Samfunnssikkerhet og beredskap.

Alstahaug skal være en trygg kommune å leve og virke i. Øvelser gjennom året viser at beredskapen er blitt systematisert og fungerer etter intensjonene.

Vi skal:

- Ivareta innbyggernes sikkerhet og trygghet.
- Oppfylle vår lovfestede beredskapsplikt.

Aktivitet i løpet av 2022:

- Fremdeles aktivitet knyttet til pandemien. Kommunikasjon har foregått på flere plattformer som teams, epost, DSB SIM og andre rapportering innen helse, vaksine TISK, bemanning etc.

- Deltatt i beredskapsøvelsen «sikkerhetspolitisk konflikt» i regi av Fylkesmannen i Nordland. I år i samhandling med HALD, med felles koordinator.
- I 2022 ble overordnet beredskapskoordinator for HALD ansatt.

Interkommunalt samarbeid der Alstahaug kommune er vertskommune.

Brannberedskap

Alstahaug kommune har et samarbeid med Leirfjord og Dønna kommune om brannberedskap. Alstahaug kommune fakturerer Leirfjord og Dønna for tjenesten.

Kulturskolen

Alstahaug har etter avtale et samarbeid med Leirfjord kommune og Dønna kommune om felles kulturskole.

Økonomiavdelingen i HALD

Alstahaug er vertskommune for økonomisamarbeidet i HALD. Herøy, Dønna og Leirfjord kommune. For dette mottar Alstahaug kommune en avtalt godtgjørelse.

HALD IKT

Alstahaug kommune er vertskommune for IKT-samarbeidet i HALD. For dette mottar Alstahaug kommune en avtalt godtgjørelse.

PPT

Alstahaug kommune ble i 2013 vertskommune for PPT – tjenesten

Øvrige samarbeid

- RKK
- Sekretariatet for kontrollutvalget
- Helgeland interkommunalt politisk råd
- Vertskommuneavtale om kart og oppmåling mellom Alstahaug og Leirfjord kommuner

Til kommunestyret i Alstahaug kommune

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt norge.no

T +47 907 30 300

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskap for Alstahaug kommune som viser et netto driftsresultat på kr 25.993.886. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2022, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember 2022, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Årsberetning er pliktige opplysninger i årsberetning etter kommuneloven § 14-7, og øvrig informasjon er all annen informasjon i samme dokument eller annen årsrapport som følger årsberetning og årsregnskap. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetning datert 19.03.2023 og har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Alstahaug kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentet bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om budsjettavvik.

Se www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 1

Trondheim, 17. april 2023

Wenche Holt
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

Til kontrollutvalget i Alstahaug kommune

Sandnessjøen 28.04.2023

Saksbehandler:
Sekretariatsleder
Tobias Langseth

SAK 07/2023: OPPFØLGING RAPPORT FR [KLIMA- OG MILJØHENSYN]

1: Innledning og bakgrunn

Kontrollutvalget behandlet 25.11.2022 forvaltningsrevisjonsrapporten «Klima- og miljøhensyn i plan- og anbudsprosesser». Jf. fremlegg sak 19/2022 [vedlegg 1]. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Jf. kommuneloven § 23-3.

2: Kontrollutvalgets oppgaver og rolle

Kontrollutvalgets oppgave i denne omgang fremgår av forskrift om kontrollutvalg og revisjon:

§ 5. Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om regnskapsrevisjoner, forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller blir **fulgt opp** og skal **rapportere** til kommunestyret eller fylkestinget om vedtaket er fulgt opp.

Kommunestyret har sluttet seg til kontrollutvalgets uttalelse. Ref. kommunestyremøte 14.12.2022 – sak PS 47/2022, samt denne del av uttalelsen:

[Utvalgsmøte \(elementscloud.no\)](https://elementscloud.no)

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger og forbedringsforslag.

Kontrollutvalget ber videre kommunedirektøren rapportere skriftlig til kontrollutvalget hvordan a) kommunestyrets merknader er fulgt opp og b) hvilke forbedringstiltak som for øvrig er iverksatt.

Frist for kommunedirektørens rapportering til kontrollutvalget settes til 6 måneder etter dato for kommunestyrets behandling av forvaltningsrevisjonsrapporten.

3: Sekretariatets vurderinger

Det vises til administrasjonens skriftlige oppsummering av gjennomførte forbedringstiltak samt resultatene av dette arbeidet. Kommunedirektøren vil delta i møtet under behandlingen av saken.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har blitt orientert om status for oppfølgingsarbeidet i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapporten «Klima- og miljøhensyn i plan- og anbudsprosesser» gjennom a) notat datert 26.04.2023 og b) muntlig redegjørelse i utvalgets møte 12.05.2023. Kontrollutvalget har ingen spesielle merknader til iverksatte og planlagte tiltak.

Vedlegg

- 1: Tilbakemelding datert 26.04.2023
- 2: Fremlegg sak 19/2022 [møte 25.11.2022]
- 3: Forvaltningsrevisjonsrapport avgitt 11.11.2022

Tobias Langseth

Notat til kontrollutvalget sak 08/2023

Rådmannen sier seg i all hovedsak fornøyd med revisjonsrapportens konklusjoner, og da særlig hovedkonklusjonen;

- Kommunens planlegging er i stor grad i tråd med statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, men det foretas ikke tilstrekkelig oppfølging av tiltak og evaluering av måloppnåelse.
- Kommunen har rutiner for anskaffelser som berører klima- og miljø, men anskaffelsespraksisen bidrar i liten grad til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant.

Når det gjelder de øvrige anbefalingene i rapporten har jeg følgende kommentarer til hvordan disse vil følges opp:

*Ny klima- og miljøplan blir gjort kjent i organisasjonen. **Blir ivaretatt i Handlingsdel satsningsområde Overordnet plan og styring***

*Tiltak og virkemidler i ny klima- og miljøplan følges opp av ansvarlige i ulike sektorer. **Blir ivaretatt i Handlingsdelen***

Det blir foretatt en vurdering av måloppnåelse av den nye klima- og miljøplanen, senest ved endt planperiode.

Blir ivaretatt i Handlingsdelen s3 Arbeidsgruppa skal årlig gjennomgå handlingsdelen og rapportere på gjennomføring og måloppnåelse for tiltakene. Også nevnt i tiltak nr 3.

Kommunen skal i større grad benytte seg av virkemidler i anskaffelsesprosessen for å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger.

Det vises her til handlingsdelens tiltak nr 1, 23, 39, 40, 41, 46, 48)

Avslutningsvis vil rådmannen understreke at det er et kontinuerlig utviklingsarbeid som vi vil jobbe mye med i årene som kommer, men at vi nå har et godt grunnlag for å jobbe videre med dette viktige fagområdet.

Med hilsen

Børge Toft
Rådmann

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Til kontrollutvalget i Alstahaug kommune

Sandnessjøen 15.11.2022

Saksbehandler:
Sekretariatsleder
Tobias Langseth

SAK 19/2022: RAPPORT FORVALTNINGSREVISJON [KLIMA OG MILJØ]

1: Innledning og bakgrunn

Revisjon Midt-Norge har på oppdrag fra kontrollutvalget utført forvaltningsrevisjonsprosjektet «Klima- og miljøhensyn i plan- og anbudsprosesser» og oversendt endelig rapport datert 11. november 2022. Kommunedirektøren ble gitt anledning til å uttale seg om rapporten, og det er avgitt hørings svar datert 07.11.2022, gjengitt i vedlegg 2 til revisjonsrapporten [side 39]. Jf. kapittel 4 [side 30].

Revisjonsprosjektet har undersøkt følgende problemstillinger:

Er kommunens planlegging i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene?

Har kommunen rutiner og praksis for anskaffelser som bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant?

2: Kontrollutvalgets oppgaver og rolle

Kontrollutvalgets oppgave er i denne sammenheng å behandle forvaltningsrevisjonsrapporten, og avgi rapport til kommunestyret om at prosjektet er gjennomført samt hvilke resultat revisjonen har gitt. Jf. bestemmelsen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 4:

§ 4. Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og resultatet av dem.

Kontrollutvalget skal også påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp, samt rapportere til kommunestyret om hvordan kommunestyrets merknader er fulgt opp. Jf. bestemmelsene i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5.

3: Forvaltningsrevisjonsrapportens konklusjoner

Jf. rapportens avsnitt 5.1 [side 31–32].

Kommunens planlegging er i stor grad i tråd med statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, men det foretas ikke tilstrekkelig oppfølging av tiltak og evaluering av måloppnåelse.

Kommunen har rutiner for anskaffelser som berører klima- og miljø, men anskaffelsespraksisen bidrar i liten grad til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant.

Revisors konklusjon på problemstillingen om statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging er at kommunen har tatt hensyn til disse, blant annet i utarbeidelsen av kommunedelplan for energi og klima. I planen er det satt opp flere tiltak og virkemidler for at klima og energi er noe som skal hensyntas av kommunen. Revisor vurderer imidlertid at disse ikke er tilstrekkelig fulgt opp, blant annet som følge av manglende kjennskap og bruk av planen. Dette vil ha betydning for kommunens måloppnåelse på klima og energiområdet. Revisor anbefaler kommunen å ta med seg disse funnene inn i arbeidet med, og oppfølgingen av ny kommunedelplan for klima- og bærekraft. Jevnlig revidering av ny plan gjør det mulig å vurdere status for arbeidet underveis i planperioden, og gi en påminnelse om ansvaret til de som er gitt oppgaver ut fra planen. Kommunen bør også se på muligheten for å skape større engasjement hos allmennheten og det lokale næringslivet rundt planarbeidet i kommunen.

Revisor baserer sin konklusjon i forbindelse med anskaffelser på at rutiner for gjennomføring av anskaffelser på klima- og miljøområdet er gjort til del av kommunens innkjøpsreglement. Kommunens klima- og energiplan har målsettinger for klima- og miljøarbeid, men vi har ovenfor vist til at kunnskapen om denne planen blant enhetslederne er varierende. Revisor sin oppfatning er at det er viktig å ha kjennskap til begge disse planene, og planverket for øvrig, for å få en helhetlig anskaffelsespraksis på klima- og miljøområdet. Revisor konkluderer videre med at anskaffelsespraksisen i liten grad bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Dette baseres på at kommunen ikke har foretatt en kartlegging av hvilke anskaffelser som utgjør den største miljøbelastningen i kommunen, noe som gjør det vanskelig å si noe om hvilke anskaffelser det vil være særskilt viktig å stille miljø- og klimakrav for. Revisor har videre inntrykk av at det ikke eksisterer en systematisk behovsvurdering for anskaffelser, utover de tilfellene hvor anskaffelser er basert på forutgående politiske prosesser eller følger av andre forpliktelser. Det er ikke tatt hensyn til livssyklus kostnader for noen anskaffelser, og det stilles få andre miljø- og klimakrav til de anskaffelsene vi har gjennomgått. Revisor har fått dokumentasjon på at krav som er stilt til anskaffelser er fulgt opp i ett av to tilfeller for vårt utvalg.

4: Forvaltningsrevisjonsrapportens anbefalinger

Jf. rapportens avsnitt 5.2 [side 32].

Revisor anbefaler rådmannen å sørge for at:

1. ny klima- og bærekraftplan blir gjort kjent i organisasjonen
2. tiltak og virkemidler i ny klima- og bærekraftplan følges opp av de ansvarlige i ulike sektorer
3. det blir foretatt en vurdering av måloppnåelse av den nye klima- og bærekraftplanen, senest ved endt planperiode
4. kommunen i større grad benytter seg av virkemidler i anskaffelsesprosessen for å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger, som:
 - a. behovsvurderinger
 - b. forutgående undersøkelser knyttet hvilke løsninger markedet kan tilby
 - c. vurderinger av livsløpskostnader
 - d. stille konkrete krav i kunngjøringen av anskaffelsen

5: Sekretariatets vurderinger

Under forutsetning av at sekretariatet oppfatter rapporten riktig, konkluderer revisor i noen grad positivt på hovedproblemstillingen. Forvaltningsrevisjonen har identifisert at det er rom for kvalitetsforbedring, og rapporten inneholder flere forslag i så henseende [avsnitt 5.2].

Når det gjelder revisjonskriterier, metodevalg og datagrunnlag vises det til rapportinnholdet.

Forvaltningsrevisjonsprosjektet vil bli presentert av Revisjon Midt-Norge i møtet.

Av kommuneloven fremgår:

§ 23-5. Rapportering til kommunestyret eller fylkestinget

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget. I saker som skal oversendes til kommunestyret eller fylkestinget, skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken.

Utkast til saksfremlegg har i tråd med denne bestemmelsen blitt forelagt kommunedirektøren.

Kommunedirektøren har gitt skriftlig tilbakemelding pr. epost om at det ikke er spesielle kommentarer til sekretariatets saksutredning og forslaget til vedtak, ut over det som er gjengitt i vedlegg 2 til revisjonsrapporten.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Klima- og miljøhensyn i plan- og anbudprosesser» avgitt 11.11.2022 til etterretning, og oversender denne til kommunestyret i Alstahaug kommune for videre behandling.

I denne forbindelse uttaler kontrollutvalget følgende:

Revisjonsprosjektet har undersøkt følgende problemstillinger:

Er kommunens planlegging i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene?

Har kommunen rutiner og praksis for anskaffelser som bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant?

Den gjennomførte forvaltningsrevisjonen konkluderer i noen grad positivt på problemstillingene som har vært gjenstand for undersøkelse og vurdering. Så langt kontrollutvalget kan bedømme, påpeker revisor at det kan være rom for kvalitetsforbedring når det gjelder kommunens systematiske arbeid med klima- og miljøhensyn i plan- og anbudprosesser. Utvalget henviser til rapportens innhold for nærmere detaljer.

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger og forbedringsforslag.

Kontrollutvalget ber videre kommunedirektøren rapportere skriftlig til kontrollutvalget hvordan a) kommunestyrets merknader er fulgt opp og b) hvilke forbedringstiltak som for øvrig er iverksatt.

Frist for kommunedirektørens rapportering til kontrollutvalget settes til 6 måneder etter dato for kommunestyrets behandling av forvaltningsrevisjonsrapporten.

Kontrollutvalgets forslag [innstilling] til kommunestyrevedtak er ut fra dette:

Kommunestyret slutter seg til kontrollutvalgets uttalelse.

Kontrollutvalget understreker imidlertid at kommunestyret, som har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet, vurderer både rapporten og kontrollutvalgets uttalelse på fritt grunnlag, og at utvalgets innstilling selvsagt ikke utelukker at kommunestyret har egne merknader. Avslutningsvis bemerkes det fra kontrollutvalgets side at et av hovedformålene med kontrollarbeidet i kommunen er å bidra til læring og kvalitetsforbedring over tid. Utvalgets innfallsvinkel er derfor at eventuelle avvik først og fremst bør betraktes i et systemperspektiv.

Vedlegg –

1: Revisjonsrapport avlagt 11.11.2022

Klima- og miljøhensyn i plan- og anbudsprosesser

Alstahaug kommune

2022

FR1179

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Alstahaug kommunes kontrollutvalg i perioden mai 2021 til oktober 2022.

Kontrollutvalget skal påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt c). Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger¹.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Johannes O. Nestvold, prosjektmedarbeider Anna Ølnes, og kvalitetssikrere Line Johnsen Wirum og Tor Arne Stubbe. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Alstahaug kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs² standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt norge.no.

Inderøy, 11.11.22

Johannes O. Nestvold /s/

Oppdragsansvarlig revisor

¹ Kommuneloven § 23-3, 1.ledd

² Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Kontrollutvalget i Alstahaug kommune fattet i sitt møte den 26.02.21 vedtak om å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt innen kommunal planlegging og innkjøp med fokus på klima og miljø. Revisor la i møte den 07.05.21 frem et forslag til prosjektplan, som utvalget sluttet seg til.

Revisor konkluderer i rapporten med at kommunens planlegging i stor grad er i tråd med statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, men at det ikke foretas tilstrekkelig oppfølging av tiltak og evaluering av måloppnåelse.

Selv om kommunedelplan for klima og energi på de fleste punkter er vurdert i tråd med planretningslinjene kan manglende kunnskap og bruk av planen ha innvirkning på måloppnåelsen for klima- og miljøarbeidet. Enkelte av kommunedelplanene er samordnet med kommunens øvrige planer, men ikke alle. Det er etablert internt og eksternt samarbeid om planlegging, men det fremstår som utfordrende å involvere allmennheten og det lokale næringslivet i planleggingen. Det vurderes at kommunen er klar over kravet om klimatilpasning for ny kommunedelplan for klima og bærekraft.

Revisor konkluderer videre med at kommunen har rutiner for anskaffelser som berører klima- og miljø, men at selve anskaffelsespraksisen i liten grad bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant

Kommunens innkjøpsreglement inneholder rutiner for hvordan det skal tas hensyn til klima og miljø i anskaffelsesprosessen, men dette ser ikke ut til være fulgt opp i praksis. Utover de tilfellene hvor behovet er redegjort for i politiske prosesser, eller hviler på andre forpliktelser, er det ikke etablert systematisk behovsvurdering. Kommunen har ikke kartlagt hvilke typer anskaffelser det vil være særskilt aktuelt å stille miljøkrav til. Det er kun i et fåtall anskaffelser som vi har gjennomgått, at det er stilt slike miljøkrav. Det er ikke tatt hensyn til livssyklus-kostnader i noen av sakene vi har gjennomgått.

Revisor har på bakgrunn av dette anbefalt at rådmannen bør sørge for at:

- ny klima- og bærekraftplan blir gjort kjent i organisasjonen
- tiltak og virkemidler i ny klima- og bærekraftplan følges opp av de ansvarlige i ulike sektorer
- det blir foretatt en vurdering av måloppnåelse av den nye klima- og bærekraftplanen, senest ved endt planperiode
- kommunen i større grad benytter seg av virkemidler i anskaffelsesprosessen for å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger, som:
 - behovsvurderinger

- forutgående undersøkelser knyttet hvilke løsninger markedet kan tilby
- vurderinger av livsløpskostnader
- stille konkrete krav i kunngjøringen av anskaffelsen

I rådmannens høringssvar er det gitt tilbakemelding om at anbefalingene som går på planlegging skal følges opp ovenfor ny kommunedelplan for klima og bærekraft.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	6
1 Innledning.....	8
1.1 Bestilling	8
1.2 Problemstillinger.....	8
1.3 Metode	8
1.3.1 Intervju.....	8
1.3.2 Dokumentgjennomgang	9
1.3.3 Samlet vurdering av metode	10
1.4 Organisering.....	11
2 Statlige planretningslinjer for klima og energi.....	12
2.1 Problemstilling	12
2.2 Revisjonskriterier	12
2.3 Datagrunnlag.....	13
2.3.1 Kommunedelplan for klima og energi 2010-2020	13
2.3.2 Oppfølging av klima- og energiplanen.....	17
2.3.3 Samarbeid om klima og miljø	17
2.3.4 Andre planer som berører klima- og miljøspørsmålet.....	18
2.3.5 Kommunedelplan for klima og bærekraft 2020-2030	19
2.4 Vurderinger	20
2.4.1 Kommunedelplan for klima og energi 2010-2020	20
2.4.2 Oppfølging av klima- og energiplanen.....	21
2.4.3 Samarbeid om klima og miljø	21
2.4.4 Andre planer som berører klima- og miljøspørsmålet.....	21
2.4.5 Kommunedelplan for klima og bærekraft 2020-2030.....	22
3 Klima og miljø i Anskaffelsesprosessen.....	23
3.1 Problemstilling	23
3.2 Revisjonskriterier.....	23
3.3 Datagrunnlag.....	24
3.3.1 Mål, rutiner og kartlegging.....	24
3.3.2 Gjennomgang av kommunale innkjøp	25
3.4 Vurdering.....	27
3.4.1 Mål, rutiner og kartlegging.....	27
3.4.2 Gjennomgang av kommunale innkjøp	28
4 Høring	30
5 Konklusjoner og anbefalinger	31
5.1 Konklusjon.....	31
5.2 Anbefalinger	32

Kilder	33
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	34
Vedlegg 2 – Høringssvar	39

Tabell

Tabell 1. Oversikt over delmål opp mot tiltak og virkemidler	15
--	----

Figurer

Figur 1. Administrativ organisering Alstahaug kommune	11
---	----

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Alstahaug kommune fattet i møte den 26.02.21 (sak 03/2021) vedtak om å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt med tema «*Bærekraftshensyn i planlegging og innkjøp*». Revisor har bistått kontrollutvalgets sekretær ved å fremlegge et drøftingsnotat til kontrollutvalgets bestillingsmøte den 26. februar. Drøftingsnotatet tok utgangspunkt i påpekte utfordringer i den helhetlig, risiko- og vesentlighetsanalysen, som ligger til grunn for kommunens «Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024». Revisor har tatt hensyn til de innspill kontrollutvalget fremsatte i møte, og revisors forslag til prosjektplan ble vedtatt i utvalgets møte den 07.05.21, sak 07/21.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

- Er kommunens planlegging i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene?
- Har kommunen rutiner og praksis for anskaffelser som bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant?

1.3 Metode

Problemstillingene i avsnitt 1.2 ovenfor er bestemmende for valget av metode og hvilke data som er samlet inn.

1.3.1 Intervju

Revisor har benyttet intervju i dette prosjektet for å få svar på hvordan kommunen jobber med plan- og anbudsprosesser knyttet til miljø- og klimaspørsmålet og hvordan ansatte oppfatter og følger opp regelverket og nasjonale føringer.

Videomøte/videointervju

Et oppstartsmøte er et innledende møte med kommunen hvor revisor gir informasjon om bakgrunnen for prosjektet, revisjonsmetodikk og ønsket fremdrift mv. Møte gir også anledning til å få opplysninger om kommunens rutiner og planer for det aktuelle området. I og med at oppstartsmøtet er et enkeltstående og ofte et kortere møte, ble møtet gjennomført som videomøte. Det var kommunedirektøren og den oppnevnte kontaktpersonen (kommunal- og nærings sjef) som deltok i oppstartsmøtet for Alstahaug kommune, den 22. november 2021. Det ble skrevet referat fra intervjuet som ble sendt til informantene på e-post. Referatet har kommet tilbake verifisert fra informantene.

Fysiske intervjuer

Revisor gjennomført den 12-13. mai intervjuer med utvalgte ansatte i kommunehuset i Sandnessjøen. Revisor ønsket å benytte seg av fysiske intervjuer på grunn av endringer i smittesituasjonen (covid-19 pandemien), og om mulig for å få en annen og trolig bedre kontakt med informantene. Fysisk tilstedeværelse i kommunen tillot også revisor å kunne observere forhold omtalt i planverket til kommunen.

Kommunal- og nærings sjefen har vært vår kontaktperson, og det har vært dialog med han om hvem i kommunen det ville være aktuelt å gjennomføre intervju med. Vi har på bakgrunn av dette intervjuet følgende ansatte i kommunen:

- Økonomisjefen
- Enhetsleder plan, landbruk og miljø
- Enhetsleder bygg og eiendom
- Enhetsleder kommunalteknisk enhet
- Skogbrukssjef
- Rådgiver økonomi og regnskap
- Prosjektleder kommunalteknisk enhet

Det ble skrevet referat fra samtlige intervju. Alle intervjuer, bortsett fra intervju med økonomisjefen, er verifisert av de respektive informantene. Revisor har allikevel valgt å benytte seg av referatet fra intervju med økonomisjefen, da det i høringsvaret ikke er gitt tilbakemelding om at disse opplysningene er uriktige.

1.3.2 Dokumentgjennomgang

Offentlig sektor har i mange tilfeller et dokumentasjonskrav i tilknytning til sin tjenesteytelse, eksempelvis skal kommunen utarbeide en kommunal planstrategi i henhold til plan- og bygningsloven § 10-1. I de tilfeller hvor det offentlige dokumenterer sin regeletterlevelse er dette med på å sikre etterprøvnbarhet for eksterne kontrollorganer, herunder revisor.

Planer, rutiner og prosedyrer.

Revisor har bedt kommunen om innsyn i dokumentasjon relevant for prosjektet og problemstillingene. Følgende dokumenter er tilsendt fra kommunen:

- Budsjett og økonomiplaner, i tidsrommet 2015-2024
- Planstrategier, i tidsrommet 2017-2023
- Kommuneplanens arealdel med kystsone 2016-2022
- Kommuneplanens samfunnsdel 2012-2020
- Kommunedelplan for energi- og klima 2010-2020
- Risiko- og sårbarhetsanalyse for Alstahaug kommune 2015
- Hovedplan avløp og vannmiljø 2021-2040
- Landbruksplan 2020-2029
- Reguleringsplaner for Horves og Bakkely
- Innkjøpsreglement Alstahaug kommune 2021

Utvalgte anskaffelser

Revisor har fått tilsendt kommunens innkjøpsreglement. Dokumentet er vedtatt av kommunestyret i Alstahaug kommune den 17.02.21. Revisor tok utgangspunkt i at dette var vedtaksdato for nytt innkjøpsreglement, og foretok med utgangspunkt i det et utvalg av saker i perioden 1. mars 2021 – 1. februar 2022. Revisor har fått oversendt dokumentasjon for 8 saker i denne perioden. I fysiske intervju, etter vår gjennomgang av enkeltanskaffelser, ble det opplyst om at gjeldende versjon av innkjøpsreglementet første gang ble vedtatt i 2018, og revidert i 2021 på grunn av nye terskelverdier. Revisor kunne derfor ha foretatt et utvalg blant flere saker, dersom dette hadde blitt oppklart på et tidligere tidspunkt.

Vår gjennomgang av utvalgte anskaffelser ble tilsendt rådgiver økonomi og prosjektleder kommunalteknisk enhet på e-post. Dette ble gjort for å sikre verifiserte data og gi de involverte saksbehandlerne en mulighet til å kommentere våre funn. Både rådgiver og prosjektleder deltok i etterfølgende fysiske intervjuer hvor oppfølgingsspørsmål knyttet til gjennomgangen ble besvart.

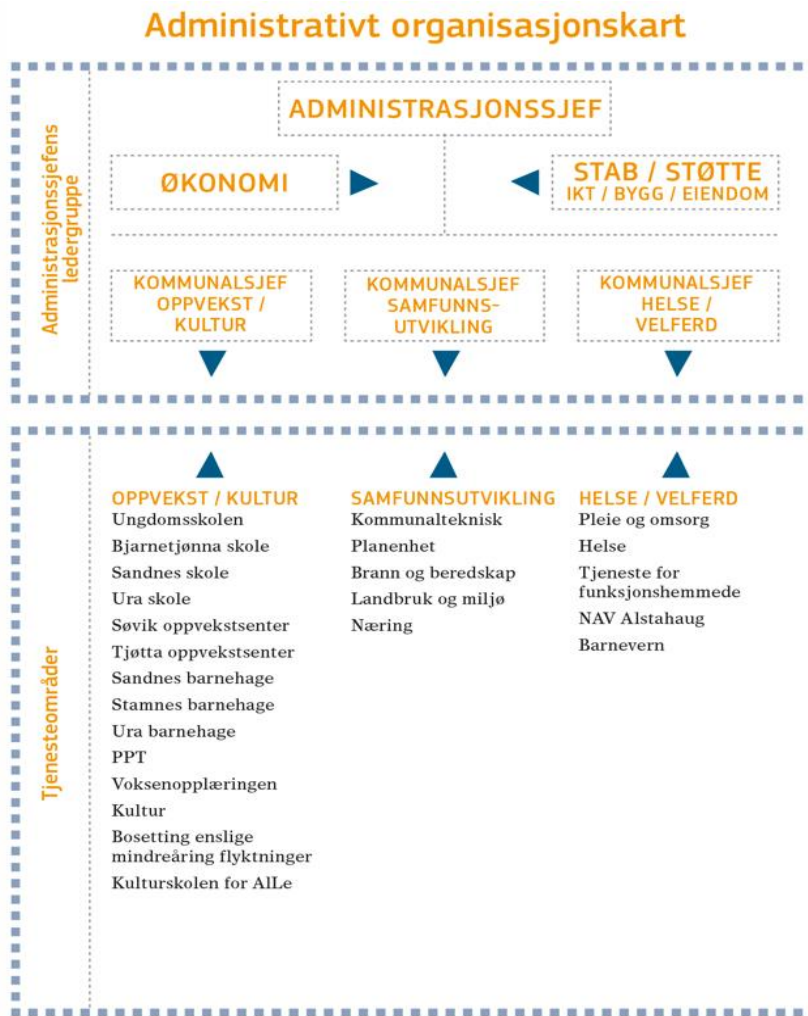
1.3.3 Samlet vurdering av metode

Samlet sett vurderer revisor at metodene har vært relevante og pålitelige i dette prosjektet. Det er innhentet et omfattende datagrunnlag og benyttet ulike metoder for å få frem et tilstrekkelig datagrunnlag å gjøre vurderingene på bakgrunn av. Ulike kilder er sett i sammenheng, og data som peker i ulike retninger er kommentert. Som en mulig svakhet kan det kommenteres at det primært er ledelse som er intervjuet, samt det som er kommentarer tidligere om utvalget av enkeltanskaffelser.

1.4 Organisering

Alstahaug kommune er organisert som en to-nivåkommune, inndelt i tre tjenesteområder med hver sin kommunalsjef. Enhetsledere er gitt selvstendig økonomi- og personalansvar, i tillegg til faglig ansvar. De rapporterer i prinsippet direkte til rådmannen³.

Figur 1. Administrativ organisering Alstahaug kommune

Planenheten i kommunen er plassert under tjenesteområdet «samfunnsutvikling». For anskaffelser har kommunen ikke en egen innkjøpsavdeling. Det er enhetslederne som har ansvaret for at anskaffelser som gjennomføres er i tråd med regelverket og egne rutiner.

³ Alstahaug kommune sitt delegeringsreglement, jf. [Delegeringsreglement | Alstahaug \(kf.no\)](#)

2 STATLIGE PLANRETNINGSLINJER FOR KLIMA OG ENERGI

I dette kapittelet behandler vi problemstillingen om kommunens planlegging er i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging, samt klimatilpasning i kommunen.

2.1 Problemstilling

Følgende problemstilling for temaet klima- og miljøhensyn i planprosessen skal besvares:

■ Er kommunens planlegging i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene?

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Klima og energiplanen bør inneholde (Statlige planretningslinjer fra 2009):
 - Informasjon om klimagassutslipp i kommunen, fordelt på kilder/sektorer.
 - Informasjon om energisystem, energiforsyning og forbruk av energi innen kommunens grenser, herunder tilgang på miljøvennlige energiressurser.
 - Fremskrivning av utslippene i kommunen om det ikke gjennomføres nye tiltak, forventet etterspørsel etter energi og forventet ny energiproduksjon. Fremskrivningsperioden bør være minst ti år.
 - Ambisiøse mål for utslippsreduksjoner.
 - Ambisiøse mål for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunal bygningsmasse og i kommunen for øvrig.
 - Tiltak og virkemidler for reduksjon av klimagassutslipp, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Tiltakene/virkemidlene bør i størst mulig grad være koplet til oppnåelse av de målene som er satt av kommunen.
 - Utredning av virkemidler som tenkes benyttet for å nå målsettingene.
 - Handlingsprogram med en tydelig ansvarsfordeling for oppfølging av klima- og energiplanene
- Planer som behandler klima- og energispørsmålet, skal følges opp og vurderes revidert i hver valgperiode
- Det bør samarbeides intern og ekstern om kommunens planlegging

- Kommunedelplaner skal samordnes med kommunens øvrige planer
- Nye klima og energiplaner skal omtale klimatilpasning (Statlige planretningslinjer fra 2018)

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i *vedlegg 1*.

2.3 Datagrunnlag

I dette kapitlet presenteres data om hvordan kommunen forholder seg til statlige planretningslinjer i sine planprosesser.

Kommunen har en kommunedelplan for klima- og energi for perioden 2010-2020. Det er satt i gang et arbeid med en ny plan, og planprogrammet har vært ute på høring. Kommunen har mottatt høringsinnspill til planprogrammet. Ny plan skal ha tittelen «kommunedelplan for klima og bærekraft».

2.3.1 Kommunedelplan for klima og energi 2010-2020

Informasjon om klimagassutslipp

Av planen fremgår følgende:

«Alstahaug kommune hadde ifølge SFT's (Miljøverndirektoratet) klimakalkulator i 2007 et utslipp av 32026 tonn CO₂-ekvivalenter. Totalutslippet mellom 1991 og 2007 har ikke endret seg vesentlig, men det ser ut til å være på vei opp, etter at det hadde vært ca. 8 % lavere enn 1991 nivået i år 2000. Den største enkeltkilden for utslipp kommer fra landbruket, som også har økt i perioden. Det har også vært økning i utslippene fra kategoriene "industri", "skip og fiske" og fra "andre mobile kilder". Samtidig har det vært reduksjon i klimagassutslippene fra "husholdninger", "deponi" og fra "veitrafikk"»

Planen benytter tabeller og figurer hvor utslipp er vist for kilder og sektorer.

Informasjon om energihåndtering

Av planen fremgår følgende:

«Alstahaug kommune hadde samlet et forbruk på 117,5 GWh i 2007. Av dette var ca. 61 % elektrisk kraft. Det totale forbruket har holdt seg ganske stabilt de siste årene og er på samme nivå som 1991. Selv om energiforbruket er stabilt er det noen klare endringer i hvilke energibærere som bidrar til forbruket. I perioden 1991 – 2007 har det vært en økning i forbruk av "Diesel-, gass og lett fyringsolje" og "Ved, treavfall og avlut", mens forbruket av "Bensin, parafin" har falt tilsvarende. Når en ser bort fra forbruk av

elektrisk kraft, er det "mobil forbrenning, veitrafikk" som er den sektoren med høyest forbruk og står for ca. 12,8 % av alt energiforbruk i kommunen. Andre sektorer med høyt forbruk er blant annet "Skip" og "Stasjonær forbrenning, husholdninger"»

I planen er det også et delkapittel som tar for seg energiforbruk per sektor, og etter energikilder.

Videre er det redegjort for at:

«... Kommunen har et uutnyttet kartlagt ressurspotensial på nærmere 250-550 GWh/år. Av dette er det stipulert uutnyttet vindkraft på mellom 200 -500GWh. Helgelandskraft har fortatt konkrete målinger på Blomsøya hvor det er anslått et potensial på ca. 150 GWh/år. Mulighetene for å bygge ut vannkraft er mindre og i størrelsesorden 6 GWh. Ut fra oversikt fra Alstahaug kommune er potensialet for biobrensel fra husdyrgjødsel og avvirkning fra skog på ca. 35 GWh/år. Det vil ikke være mulig å utnytte alt, og realistisk vil det kunne utnyttes nærmere 9 GWh/år fra bioenergi. I tillegg er det et potensial i restavfallsmengden fra kommunen på nærmere 9 GWh og fjernvarme fra Sandnessjøen Fjernvarme på ca. 9 GWh ved full utnyttelse.»

Ressurspotensialet i kommunen er forøvrig beskrevet i eget delkapittel i planen, da fordelt på energikilde.

Informasjon om framskriving av utslipp

Av planen fremgår følgende:

«Hvis det ikke iverksettes noen tiltak, vil utslippene øke frem mot 2020 med over 32 % etter kommunens vurderinger, og nærme seg 42400 tonn. Det er stipulert økning i utslippene innenfor alle hovedkategoriene, "Stasjonær forbrenning", "Prosessutslipp" og "Mobile kilder", men det vil være utslipp fra "mobile kilder" som vil stå for hovedtyngden av denne økningen...»

Mål for utslipp

Av planen fremgår følgende:

- «Klimautslippene i kommunen skal reduseres med 10 % fra 2007-nivå innen 2020»

Mål for energi

Av planen fremgår følgende:

- «Energiforbruket i kommunen skal reduseres med 5 % fra 2007-nivå innen 2020»
- «Energiforbruket i kommunens bygningsmasse skal reduseres med 10 % fra 2007-nivå innen 2020»

Tiltak og virkemidler

Planen har som hovedmålsetting at: «*Alstahaug kommune skal legge til rette for og bidra til en bærekraftig energibruk og et helsefremmende og godt miljø*». Dette hovedmålet er brutt ned til fire delmål. Til hvert delmål er det i vedlegg til planen listet opp en rekke tiltak og virkemidler som beskrives og sier noe om hvem som er ansvarlig for å utføre tiltaket, eller hvem det skal samarbeides med. Det er også her satt opp tidsfrister for iverksettelse.

Tabell 1.Oversikt over delmål, tiltak og virkemidler

Delmål	Tiltak	Virkemiddel
Klimautslippene i kommunen skal reduseres med 10 % fra 2007-nivå innen 2020	1. Påvirke og tilrettelegge for økt bruk av buss 2. Innkjøp med miljøprofil 3. Velge miljøvennlig ved innkjøp av kjøretøy 4. Økt bruk av sykkel 5. Økt bruk av arealpolitiske retningslinjer 6. Miljøfyrtårnkommune	1.1 Dialog med transportnæringen/ busselskapene for å se på endring/utvidelse av rutetilbudet og evt. bruk av billettpriser som gulrot for økt bruk 1.2 Drøfting av konsesjonsvilkår inkl. den økonomiske siden m/fylkeskommunen Innarbeide tiltaket i Trafikkmønsterplanen 2.1 Dialog med Nordland fylkeskommune ang. grønt innkjøp 2.2 Innhente informasjon om miljøvennlige produkter. 2.3 Vurdering og evt. revisjon av kommunens innkjøpsavtale med tanke på miljøprofil 3.1 Vurdere el-/hybridbiler ved neste leasingrunde 3.2 Tilskuddssøknad for etablering av ladepunkt 3.3 Leasing av elbil på parkeringskontoret. 4.1 Utarbeiding av handlingsplan for økt bruk av sykkel 4.2 Nedbetalingsordning gjennom lønn for kjøp av sykkel i Alstahaug kommune 4.3 Sentrumssykkel 4.4 Videreføring av "sykle-til-jobben-aksjonen" "Utfordringen" 4.5 Null-overgang fra fortau, gang- og sykkelvei til gateplan endeavslutning fortau og gang-/sykkelveg 4.6 Utarbeidelse av søknad om å bli tatt opp i sykkelbynettverket.

		<p>5.1 Det bør inntas i kommunens retningslinjer at "Tjenestereiser for ansatte bør skje med annet transportmiddel enn fly og bil der dette er mulig."</p> <p>6.1 Energi- og klimaplan gis forankring i overordnet planverk ved at visjonen innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel</p> <p>6.2 Arealpolitiske retningslinjer i samfunnsdelen suppleres med bestemmelser som er retningsgivende for hvordan administrasjon og politikere kan bidra til bærekraftig energibruk og reduserte utslipp</p> <p>7.1 Stimulere til at lokale konsulentfirma erverver seg kompetanse slik at de kan selge tjenester som miljøfyrtårnkonsulenter</p> <p>7.2 Stimulere til at lokale konsulentfirma erverver seg kompetanse og blir godkjent som miljøfyrtårnsertifiserer</p> <p>7.3 Implementere kommunens egne virksomheter og foretak for miljøledelse, i form av å få de godkjent som Miljøfyrtårnbedrifter</p>
Energiforbruket i kommunen skal reduseres med 5 % fra 2007-nivå innen 2020	<p>1. Tiltak for å ta ut enøkpotensialet i kommunale bygg</p> <p>2. Utskifting til LED (gatelys og lysløyper)</p> <p>3. Holdningsskapende arbeid i barnehage og skole</p> <p>4. Annonsekampanje på kommunens hjemmeside og i Helgeland Blad</p>	<p>1.1 SD-anlegg på alle større bygg</p> <p>1.2 Teknisk oppgradering av bygg</p> <p>2.1 Det igangsettes et prøveprosjekt på 15-20 stolper med LED-lys i Øyvind Lambes vei</p> <p>3.1 Grønt Flagg: Metode for miljøsertifisering av skoler og barnehager</p> <p>3.2 Miljøjournalisten: Metode for å engasjere ungdomsskoleelever i miljørettet arbeid</p> <p>4.1 Annonsekampanje på kommunens side i HB og kommunens hjemmeside 4 ganger i året</p>
Sandnessjøen fjernvarme skal utvide sin aktivitet for å kunne forsyne alle aktuelle (økonomisk forsvarlig) bygg i konsesjonsområdet innen 2011	<p>1. Bidra til at alle aktuelle nybygg og eksisterende bygg tilrettelegges for fjernvarme</p>	<p>1.1 Tilkoble Sandnessjøen sykehjem, Grønnbygget og privatbolig</p> <p>1.2 Utvide nettet helt til "Stormsentertomta" og tilkoble evt. bygg langs traseen</p> <p>1.3 Tilkoble svømmehall, kulturbygg og øvrige bygg langs traseen</p>
All ny bygningsmasse utenfor område med fjernvarmekonsesjon, og bygningsmasse som kan tilrettelegges for å bruke lokale, fornybare energikilder til oppvarming skal	<p>1. Gårdsbruk som leverandør av bioenergi</p> <p>2. Små vannkraftverk</p> <p>3. Små vindkraftanlegg/solcelleanlegg</p>	<p>1.1 Innarbeide bioenergisatsing i landbruket ved rullering av kommunens landbruksplan</p> <p>1.2 Gi god veiledning om offentlige økonomiske virkemidler til bioenergisatsing</p> <p>2.1 Utrede lønnsomheten i strømproduksjon for Storvatnet</p>

<p>fortrinnsvis benytte disse.</p>		<p>2.3 Utrede mulighetene til strømproduksjon fra reduksjonsventilene</p> <p>2.4 Tilrettelegge for privat utbygging av Grytforvatnet og Fjellsåsdammen</p> <p>3.1 Tilrettelegge for utbygging av små vindkraftanlegg/solcelle anlegg</p>
------------------------------------	--	--

Kilde: Alstahaug kommune, bearbeidet av Revisjon Midt-Norge SA

2.3.2 Oppfølging av klima- og energiplanen

Som et tillegg til planen i vedlegg 3 er det det gitt en «nærmere beskrivelser av de enkelte tiltakene» som listes opp. Her sies det noe om ansvaret, tidsfrist og kostnad, samt en nærmere beskrivelse av tiltak og av de aktiviteter som skal gjennomføres for å nå målet med tiltaket.

Ut fra intervjuer med lederne i kommunen fremstår kjennskapen til gjeldende klima og energiplan som varierende. Revisor har også fått tilsendt en spørreundersøkelse som er sendt ut til alle enhetsledere i forbindelse med arbeidet med ny klima- og bærekraftplan. Her er det stilt spørsmål om hvordan eksisterende klimaplan er brukt i enhetenes drift. Her finner vi svar som at planen ikke er kjent eller lest, ikke aktivt i bruk eller bare sporadisk i bruk.

På spørsmål fra revisor til enhetsleder plan, landbruk og miljø om det er foretatt noen evaluering av måloppnåelse knyttet til de ulike tiltakene gis det tilbakemelding om at det gjennom drøftelser på ledernivå er en oppfatning av at det er jobbet med de fleste tiltakene i planen. Det opplyses om at ikke alle tiltak er målbare og at det derfor vil være vanskelig å si noe om måloppnåelse. På spørsmål om konkrete utslippsmål for klimagasser er det ikke foretatt noen vurderinger av måloppnåelse for dette. Enhetsleder for bygg og eiendom opplyser om at målsettinger for reduksjon av energiforbruk ikke er nådd, med begrunnelse i etablering av nytt basseng, og energikostnadene som er knyttet til dette. Fra spørreundersøkelsen i forbindelse med ny klima- og energiplan er det svart at det blant annet er jobbet med holdningsskapende arbeid som et av tiltakene i gjeldende klima og energiplan.

Ut fra opplysninger vi har fått i intervju er ikke klima- og energiplanen for perioden 2010-2020 revidert etter at den ble vedtatt i 2009. Revisor har ikke fått en begrunnelse for at dette ikke er gjennomført.

2.3.3 Samarbeid om klima og miljø

Flere av enhetslederne vi har intervjuet opplyser at det samarbeides internt om planleggingen i kommunen. Det henvises også til internt planforum, men her har møteaktiviteten vært innstilt under Covid19-pandemien. Revisor har mottatt sakliste og møtereferat fra planforum den 12.05.22, hvor det blant annet ble drøftet innspill til kommunedelplan klima og bærekraft.

Enheten plan, landbruk og miljø er sekretariat for både internt planforum og klimanettverk for kommuner på Helgeland⁴. Kommunalsjefområder og Bygg og eiendom (stab) er også deltakere i dette samarbeidet.

Av eksterne samarbeid nevnes eksternt planforum i regi av fylkeskommunen, samarbeid om planlegging i Hald-regionen, samarbeid med velforeninger og områdeutvalg, og det lokale næringslivet.

En av enhetslederne vi har snakket med gir uttrykk for at det er for stor avstand mellom allmennheten, lokale næringsaktører og det offentlige. Det er derfor et ønske om en arena for å drøfte ting i fellesskap. Det opplyses om at kommunen har forsøkt å skape entusiasme rundt høringsuttalelse, men at responsen har vært lav.

2.3.4 Andre planer som berører klima- og miljøspørsmålet

I kommunens planstrategi for 2019-2023 er det påpekt følgende om klimautfordringer: «Klimaendringer er en stor utfordring, særlig for kystkommunene. Mer vind og vann og i merkonsentrerte mengder legger stor belastning på kommunal infrastruktur. Springflo og flom oppstår hyppigere, blant annet som følge av økt nedbør over med konsentrerte tidsrom og det er behov for å se på løsninger når det kommer til overvann og infrastruktur».

I kommuneplanens arealdel 2016 – 2022, er det sagt at all planlegging skal ta hensyn til klimaet. Videre er det vist til kommunedelplanen for energi og klima sin målsetting om tilknytning av aktuelle bygg til fjernvarme. I tilleggskildet «Bestemmelser og retningslinjer, kommuneplanens arealdel 2016-2022», står det i avsnitt 6.1 om «miljø og samfunnsikkerhet» blant annet noe om flom, skred, havstigning og bølgepåvirkning. Det er videre opplyst om at hensynssoner for fare for skred også er lagt inn i kart til kommuneplanens arealdel.

I Kommuneplanen - samfunnsdelen 2012 – 2022 er det i de arealpolitiske retningslinjene sagt at: «*det skal legges til rette for å leve miljøvennlig i kommunen, både med hensyn til transport, avfall og oppvarming. Gjennom arealdisponeringen skal innbyggerne sikres god tilgang på ren luft, godt vann og muligheter for stillhet og ro. Det skal stimuleres til redusert bilbruk gjennom å legge til rette for sykkel, kollektivtilbud og å gjøre det attraktivt å gå framfor å velge bilen*».

⁴ HALD, plan- og klimanettverk, miljødirektoratet sin hjemmeside: [HALD plan- og klimanettverk - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](http://HALD_plan-og_klimanettverk_-_Miljodirektoratet(miljodirektoratet.no))

Kommunen har en handlingsplan i forbindelse med Strategiplan for regionsenter Sandnessjøen. Her er det vist til målet om at «*Sandnessjøen skal være mindre belastet og bilbasert i fremtiden, og det skal være et roligere trafikkbilde i sentrum*».

I kommunens økonomiplan 2012-2015 og årsbudsjett for 2012 er det pekt på at klimaendringene er den største miljøutfordringen verdenssamfunnet står ovenfor. Fjernvarme er omtalt og det er avsatt midler for miljøfyrtårnsertifisering av kommunen. Utbedring av gang og sykkelvegnettet er angitt som et innsatsområde, og styring av veglys er satt i sammenheng med mål om å redusere strømforbruket. Forventninger om at LED-lysteknologi også kan tas i bruk for veglys er omtalt.

Kommunen har også en egen plan for sammenhengende hovednett for sykkeltrafikk i Sandnessjøen og omegn, vedtatt av kommunestyret i 2013. Planen er sett opp mot klima og miljø, ved å fremme at aktiv transport vil redusere bilbruken og klimagassutslippene.

I trafikkmønsterplan datert 2016 er kollektivtrafikken omtalt. Det går også frem at det vil være behov for gjenåpning av veger, eksempelvis Havnegata/kirkeveien som har vært stengt siden 1998. Dette for å få to parallelle adkomstveier til sentrum av Sandnessjøen.

I kommunens landbruksplan 2020-2029 er også klima og reduksjon av utslipp innen landbruk nevnt. Det går ikke frem av handlingsdelen til planen om tiltak for hvordan kommunen skal jobbe med å redusere utslipp fra landbruket, eller hvilken rolle kommunen har tilknyttet dette.

Kommunen har også en hovedplan avløp- og vannmiljø 2021-2040 som inneholder en handlingsdel med målrettede tiltak mot overvannshåndtering.

2.3.5 Kommunedelplan for klima og bærekraft 2020-2030

Kommunen sendte i februar 2022 ut «planprogram for kommunedelplan for klima og bærekraft» på høring til aktuelle instanser. Frist for innspill til planprogrammet ble satt til 11. april 2022, og førstegangsbehandling er satt til slutten av oktober 2022, som et tentativt mål. I planprogrammet fremgår det at: «*Hovedformålet med planarbeidet er å revidere kommunedelplan for klima og energi, nå kalt kommunedelplan for klima og bærekraft, i Alstahaug kommune for perioden 2020-2030. Målet med planarbeidet er å kartlegge nåsituasjonen og gjennomføre tiltak som gir resultat i form av reduserte klimagassutslipp i kommunene. Gjeldende klima- og energiplan skal gjennomgås som en del av prosessen*». Videre er det sagt at: «*Et annet mål er å utarbeide et oppdatert kunnskapsgrunnlag som skal ligge til grunn for utvikling av planstrategi og samfunnsdel, der det skal fastsettes ambisiøse mål for utslippsreduksjon. Et mål er at revidert klima- og energiplan, med planlagte tiltak,*

knyttes opp mot en handlingsplan. Klimaplanlegging skal løftes opp slik at det blir en naturlig del av den helhetlige planlegginga.»

I de nye statlige planretningslinjene fra 2018 har det, som tidligere nevnt, kommet inn krav om klimatilpasning. I planprogrammet som er sendt ut på høring, berøres også klimatilpasning. Det er vist til resultatmål som: «*Identifisere de viktigste områdene for kommunale klimatiltak i regionen, og hva kommunen kan samarbeide med nabokommuner om*». Det er vist til klimatilpasning under mål og visjoner. Et av temaene som skal utredes er også klimatilpasninger, herunder grunnforhold, overvann, rutiner og beredskap, fortetting, teknisk infrastruktur, klimarobusthet eksisterende boområder.

2.4 Vurderinger

2.4.1 Kommunedelplan for klima og energi 2010-2020

Revisor vurderer ut fra sin gjennomgang av planen at det er gitt informasjon om klimagassutslipp i kommunen, da fordelt på kilder og sektorer.

Revisor vurderer videre at energiforbruket for den enkelte kilde omtales i planen. Det gis mer informasjon om den potensielle energiforsyningen enn den eksisterende forsyningen og selve energisystemet. Tilgangen til miljøvennlige energiresurser dekkes opp gjennom beskrivelser av den potensielle energiforsyningen.

Gjennomgangen viser at kommunen har redegjort for framskrivning av utslipp i planperioden på ti år. Etterspørsel etter energi er, slik revisor ser det, ikke omtalt i planen. Framskrivingsperioden samsvarer med planperioden fra 2010-2020 og er dermed på 10 år.

Når det gjelder kommunens målsettinger er mål for utslippsreduksjon satt til 10 prosent for perioden 2007-2020. For generelt energiforbruk i kommunen er målet om reduksjon på 5 prosent og for kommunal bygningsmasse på 10 prosent, da for samme periode. Ser vi på det nasjonalt ambisiønsnivå for utslipp, er Norges forsterkede klimamål å redusere utslippene med minst 50 prosent, og opp mot 55 prosent innen 2030, sammenlignet med 1990-nivå⁵. Flere kommuner har vedtatt enda mer ambisiøse klimamål⁶. Alstahaug kommune sitt mål med reduksjon av utslipp på 10 prosent over en periode på 13 år vil her være noe mindre ambisiøst sammenlignet med den nasjonale målsettingen for en tilsvarende periode.

⁵ Klimaendringer og norsk klimapolitikk, regjeringen.no, url: [Klimaendringer og norsk klimapolitikk - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

⁶ Hva er et klimabudsjett? KS, 2021, url: [Hva er et klimabudsjett? - KS](https://www.ks.no)

Vi ser at planen oppstiller en hovedmålsetting som er brutt ned i delmål. Revisors vurdering er at oppstilte tiltak og virkemidler er konkretisert opp mot de enkelte delmålene. Det vurderes videre at det er en logisk sammenheng mellom hovedmålsettingen, delmål, tiltak og virkemidler. I vedlegg 3 til planen er tiltak og virkemidler beskrevet nærmere og det er vist til ansvar, kostander og tidsfrister, som da vil være planens handlingsprogram.

2.4.2 Oppfølging av klima- og energiplanen

Etter revisors vurdering er det ikke foretatt en systematisk oppfølging av om vedtatte tiltak og virkemidler er gjennomført. Måloppnåelse er heller ikke vurdert. I og med at kjennskapen til gjeldende klima og energiplan fremstår som varierende blant ansatte, kan dette ha betydning for etterlevelse av planen. Kjennskap vil her være avgjørende for at ansvar blir gjort gjeldende og tiltak og virkemidler satt ut i live.

Kommunen har startet arbeidet med ny klima- og bærekraftsplan, og det er sendt ut på høring et planprogram for denne. Her vil det være viktig å ta med seg erfaringene fra den forrige planperioden, og i større grad sikre eierskap og kunnskap om planen hos de som pålegges et ansvar. Kommunen bør for ny plan sikre en bedre oppfølging og at vurderinger av måloppnåelse lar seg gjennomføre ved endt planperiode.

Revisor vurderer at kommunens klima- og energiplan ikke følger retningslinjenes anbefaling om revidering hvert fjerde år.

2.4.3 Samarbeid om klima og miljø

Når det gjelder samarbeid om planarbeidet internt og eksternt, er revisors vurdering at slikt samarbeid er etablert. Internt planforum har ikke vært aktivt under Covid19-pandemien, men har startet opp igjen fra mai 2022. Samarbeidet med allmennheten og lokalt næringsliv fremstår imidlertid ikke så tett som det kunne ha vært.

2.4.4 Andre planer som berører klima- og miljøspørsmålet

Revisor vurderer at enkelte av kommunedelplanene er samordnet med kommunens øvrige planer, men ikke alle. Vi ser at mål, tiltak og virkemidler som er omtalt i kommunedelplan energi- og klima (jf. tabell 1 ovenfor), som fjernvarme, kollektivtrafikk, gang og sykkeltrafikk og miljøsertifisering av kommunen er å finne igjen i andre planer. Vi ser også at punktene som omhandler klima og miljø i de arealpolitiske retningslinjene i samfunnsdelen er i tråd med mål i andre planer. I motsatt retning taler det at enkelte enhetsledere ikke har kjennskap til, eller ikke benytter seg av, kommunedelplan for energi og klima, som kanskje det viktigste styringsdokumentet for klima og miljø. Slik kunnskap vil ha betydning for å se helheten i planverket og det og klare å oppnå god intern koordinering på tvers av enheter og planer. For

flere av tiltakene og virkemidlene som er foreslått i de ulike planene er det knyttet direkte eller indirekte kostnader, mens andre tiltak og virkemidler ikke har en økonomisk side. For begge grupper tiltak og virkemidler vil det uansett være viktig å vite hvilken rolle og myndighet den enkelte leder eller saksbehandler har knyttet til ansvar, kostnadsrammer og tidsfrister mv. Målkonflikter kan også oppstå mellom planer. Eksempelvis vil målsettingen i regionsenterplanen om at «*Sandnessjøen skal være mindre belastet og bilbasert i fremtiden, og det skal være et roligere trafikkbilde i sentrum*» kunne argumenteres å være i motstrid med trafikk mønsterplanen og omtale av at Havnegata/Kirkeveien inn til sentrum foreslås gjenåpnet. Vi ser også at landbruksplanen omtaler utslippsreduksjoner, men at dette ikke er tatt inn som et eget punkt i handlingsdelen.

2.4.5 Kommunedelplan for klima og bærekraft 2020-2030

Ut fra planprogrammet som er sendt på høring omtales klimatilpasning ved flere anledninger. Kommunen fremstår dermed å være klar over de nye føringene som er kommet inn i planretningslinjene, noe som tilsier at klimatilpasning er noe ny klima- og bærekraftplan vil ta opp i seg.

3 KLIMA OG MILJØ I ANSKAFFELSESPROSESSEN

I dette kapittelet beskriver vi deltema 2.

3.1 Problemstilling

Følgende problemstilling for temaet klima- og miljøhensyn i anskaffelsesprosessen er besvart:

- Har kommunen rutiner og praksis for anskaffelser som bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant?

3.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Miljø-, klima- og innovasjonsmål skal fremgå av og forankres i kommunens planverk
- Kommunen bør ha rutiner og retningslinjer som sikrer at vedtatte miljø, klima- og innovasjonsmål hensyntas i anskaffelsesprosessen
- Kommunen bør foreta en kartlegging av hvilke anskaffelser som utgjør en vesentlig miljøbelastning, der det bør stilles krav/kriterier til miljø, klima og innovasjon.
- Kommunen bør definere et behov for sine anskaffelser
- Kommunen bør forut for kunngjøring gå i dialog med leverandørmarkedet for å oppnå de beste løsningene
- Kommunen skal ta hensyn til livssyklus kostnader i anskaffelsesprosessen
- Kommunen bør stille krav til miljø og klima hvor dette er relevant
 - Kvalifikasjonskrav
 - Kravspesifikasjon
 - Tildelingskriterium (bør vektas minimum 30 %)
 - Kontraktsvilkår
- Kommunen skal sørge for at de krav og kriterier som blir stilt til leveransen følges opp

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i *vedlegg 1*.

3.3 Datagrunnlag

I dette kapitlet presenteres data om kommunens praksis for ivaretagelse av miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser.

3.3.1 Mål, rutiner og kartlegging

Ovenfor har vi sett på kommunens kommunedelplan for klima og energi 2010-2020. Planen har målsettinger for klima og miljø, og henviser til tiltak for å nå målene. Eksempler på tiltak som nevnes er blant annet leasing av El-biler, dialog med transportnæringen om rutetilbud, dialog med fylkeskommune angående grønt innkjøp, innhente informasjon om miljøvennlige produkter og vurdering av revisjon av kommunens innkjøpsavtale med tanke på miljøprofil.

Kommunen har også et innkjøpsreglement datert 17.02.21. Dokumentet er redigert i 2021, men har vært gjeldende siden 2018. I intervju er det opplyst om at innkjøpsreglementet bare omfatter anbudsfasen og regulerer ikke kontraktsfasen. Reglementet viser i avsnitt 2.1 til de miljøkrav som skal gjelde for Alstahaug kommune. I reglementet er det vist til følgende overordnede målsetting:

«Innkjøpsvirksomheten i Alstahaug kommune skal være miljøeffektiv og bidra til omdømmebygging for Alstahaug kommune som en organisasjon som tar ansvar for miljø og bærekraft.

Alstahaug kommune skal være en synlig pådriver i offentlig sektor for å sikre bærekraftige anskaffelser. Alstahaug kommune skal bidra til å påvirke leverandør- og produktutvikling i en miljøriktig retning. Anskaffelsens art og innkjøpende enhets miljømål er førende for hvilke miljøkrav som stilles.»

Det er i tillegg vist til 4 konkrete punkter som skal være førende for de enkelte anskaffelser som kommunen foretar:

«1. Ved planlegging av den enkelte anskaffelse skal det tas hensyn til anskaffelsens livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser.

a. i alle anskaffelser, skal det stilles miljøbaserte kvalifikasjonskrav (leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner). Dette kan dokumenteres i form av et 3.

partsgodkjent miljøstyringssystem eller at tilbyder besvarer en miljøerklæring

b. miljøhensyn skal, der det er mulig og relevant for anskaffelsen, og ikke medfører åpenbare ulemper, inngå som et tildelingskriterium.

c. Miljøkrav skal, der det er relevant for anskaffelsen, innarbeides i kravspesifikasjoner, normer og beskrivelser. Produkter med positiv miljømerking, miljøvaredeklarasjoner eller lignende skal beskrives der det er relevant.

2. Miljøkrav skal være leverandørutviklende og gi tydelige signaler i markedet om at miljøtilpassing er et kundekrav

a. Alstahaug kommune stiller krav i leverandørens miljøkvalifikasjoner og prestasjoner.

b. miljøkrav skal tilpasses den aktuelle bransje, og bransjen gis anledning i uttale seg.

3. Alstahaug kommune skal tilstrebe kostnads- og miljøeffektive anskaffelser. Det vil si anskaffelser som gir høy grad av behovstilfredsstillelse og samtidig lav miljøbelastning gjennom hele livsløpet. I tilfeller hvor miljøhensyn ikke innarbeides på grunn av budsjettmessige forhold, skal dette begrunnes og konsekvenser for enhetens oppfyllelse av egne miljømål skal beskrives.

4. Planlegging og investeringer skal som hovedregel ta utgangspunkt i målet om være nullutslipps kommune.»

Revisor har stilt spørsmål til prosjektleder ved kommunalteknisk enhet og økonomi- og regnskapsrådgiver om kommunen har foretatt en kartlegging av hvilke anskaffelser som utgjør en vesentlig miljøbelastning for kommunen, og hvor krav til anskaffelser derfor bør stilles. Det er gitt svar tilbake om at det per i dag ikke er foretatt noen kategorisering av hvilke typer anskaffelser som det er særskilt relevant å stille miljøkrav til. Utgangspunktet vil være at det skal stilles miljøkrav i alle anskaffelser ifølge tilbakemeldingen som gis.

3.3.2 Gjennomgang av kommunale innkjøp

Det er gitt tilbakemelding om at det ikke finnes et eget dokument som gir føringer for behovsvurderinger når det kommer til anskaffelser i kommunen. Inntrykket hos prosjektleder ved kommunalteknisk enhet og rådgiver økonomi og regnskap er at det ikke er mye samhandling på tvers når det gjelder anskaffelser, men at ansatte ute på enheten tar kontakt med rådgiver for råd og veiledning ved behov. Det opplyses om at det ikke foretas anskaffelser uten at det foreligger et behov. Et eksempel som ble trukket frem i intervju var innkjøp av parkdresser til bruk i barnehagene. Her ble det gitt tilbakemelding om at det først måtte gjøres

en vurdering av behovet, noe som resulterte i at det foreløpig ikke er foretatt innkjøp av parkdresser.

Prosjektleder ved kommunalteknisk enhet og rådgiver økonomi og regnskap har til revisors gjennomgang av enkeltanskaffelser påpekt at behovet for anskaffelser er begrunnet i forutgående politiske prosesser og i et tilfelle ut fra lovpålagte oppgaver, herunder veterinærtjeneste⁷.

Enhetsleder for kommunalteknisk enhet peker i tilknytning til behovsvurderinger på at det innen vei, vann og avløp foretas anskaffelser basert på tilstandsvurdering og prioriteringer av hva som har størst behov for rehabilitering. Dette kommer til uttrykk i handlingsprogrammene til de enkelte hovedplaner.

Enhetsleder for bygg og eiendom viser til at behovsvurderinger må ses i sammenheng med de forutgående planprosessene.

Økonomisjefen trakk i intervju med oss frem innkjøp av biler som eksempel. Her ble det opplyst om at kommunen foretok innkjøp av Volkswagen, id3, id4 og at det i ettertid ble uttrykt misnøye med anskaffelsen fra brukerne, som var hjemmesykepleien. Misnøyen var knyttet til kjøreegenskapene til en bil med bakhjulstrekk på vinterføre.

Revisor har gjennomført en gjennomgang av enkeltanskaffelser i kommunen. Av gjennomgangen ser vi at i 6 av 8 saker har ikke kommunen i forkant av anskaffelser hatt kontakt med leverandørmarkedet. I to tilfeller har det vært kontakt med leverandørmarked om at kommunene skal i gang med en anskaffelsesprosess. Det er ikke opplyst om at denne kontakten også innebærer informasjon fra tilbyderne om hvilke løsninger som finnes i markedet for den aktuelle anskaffelsen.

Gjennomgangen viser at det ikke for noen av anskaffelsene er foretatt vurderinger av livssyklus-kostnader. Kommunen viser i flere tilfeller til at det vil være vanskelig å beregne slike kostnader ved tjenesteleveranser som eksempelvis veterinærtjenester og brukerstyrt personlig assistent. Det opplyses om at det ikke er på plass en fast rutine for å ta hensyn til livssyklus-kostnader. Enhetsleder for bygg og eiendom viser til at dette er et område som nå skal forbedres.

⁷ Jf. [dyrehelsepersonelloven § 3a](#), og [informasjonsskriv Statsforvalteren](#)

Når det gjelder konkrete kvalifikasjonskrav som er satt til anskaffelser, viser gjennomgangen at det i 2 av 8 anskaffelser er oppstilt kvalifikasjonskrav som er knyttet til miljøerklæring og returordning for emballasje. Det er ikke stilt kravspesifikasjoner for noen av anskaffelsene.

I 2 av 8 anskaffelser er det stilt tildelingskrav. For en anskaffelse, som gjelder ballbinge, er det er det stilt krav om at leverandøren må dokumentere levetid på bingebane og kunstgress, og angi prosent for resirkulert materiale. Her er miljø vektet 30 prosent. I et annet tilfelle, som gjelder steamer mot ugress, er det stilt som krav at leverandøren må dokumentere energi / drivstofforbruk, levetid på produktet, samt angi prosent for resirkulert materiale. Her er miljø vektet 20 prosent.

Revisor har ikke registrert at det er satt kontraktsvilkår til noen av anskaffelsene som er gjennomgått.

Kommunen opplyser at det for rammeavtaler sitt vedkommende kan være aktuelt å stille miljøkrav på et senere tidspunkt, da ved mini-konkurranse. Enhetsleder for bygg og eiendom er ikke fornøyd med praksis slik den har vært, knyttet til det å stille krav og uttaler at kommunen den siste tiden har lært hvordan det kan stilles krav til tjenesteleveranser og næringsaktører.

Revisor har mottatt dokumentasjon på miljøerklæringer og returordninger for begge anskaffelsene hvor det er stilt kvalifikasjonskrav. Den ene av tilbyderne oppfylte ikke kravet til miljøsertifisering på tilbudstidspunktet, men var i prosess for å få dette på plass. For samme anskaffelse er det også dokumentert tildelingskrav for drivstofforbruk, levetid og andel resirkulert materiale. For den andre anskaffelsen, hvor det ble stilt miljøkrav, har ikke revisor mottatt dokumentasjon tilknyttet tildelingskrav.

3.4 Vurdering

3.4.1 Mål, rutiner og kartlegging

Revisors vurdering er at kommunen har oppstilt miljø og klimamål både i kommunens kommunedelplan for klima og energi 2010-2020, og i innkjøpsreglementet. I kommunedelplan for klima og energi er det vist til konkrete tiltak som får betydning for anskaffelsesområdet, eksempelvis målsettingen om å vurdere el-biler ved neste leasingavtale. Eksemplet viser viktigheten av å se planverket i sammenheng. Det vil derfor være nødvendig at de som foretar innkjøp har god kunnskap om planverket i kommunen. Dette for å sikre måloppnåelse. Som det er vist til ovenfor, i forbindelse med kommunedelplan for klima og energi, opplyser enkelte enhetsledere at de ikke har kjennskap til planen, eller at denne ikke er i bruk.

Kommunen har rutiner og retningslinjer som skal sikre måloppnåelse innen klima og miljø. Her vises det blant annet til de fire konkrete punktene angitt i innkjøpsreglementet, jf. avsnitt. 2.1 i

reglementet. Punktene samsvarer godt med flere av de revisjonskriterier revisor har lagt til grunn i denne forvaltningsrevisjonen.

Revisor vurderer at kommunen ikke har foretatt en kartlegging av hvilke anskaffelser som utpeker seg med vesentlig miljøbelastning for Alstahaug kommune. Dersom det hadde blitt gjennomført en slik kartlegging ville dette pekt på de anskaffelsene hvor det var særlig relevant å stille miljø- og klimakrav til.

3.4.2 Gjennomgang av kommunale innkjøp

Revisor vurderer at kommunen ikke har en systematisk praksis for behovsvurdering ved anskaffelser, og at behov derfor ikke alltid defineres. For enkelte av de anskaffelsene vi har sett på er det gitt at behovet er utredet i forutgående politiske prosesser. Videre gjennomføres enkelte anskaffelser på grunnlag av lovpålagte oppgaver, ifølge ansatte vi har vært i kontakt med. Utover disse eksemplene er det ikke vist til at behovsvurdering er foretatt. Av innkjøpsreglementet ser vi at kommunens egne rutiner peker på en «høy grad av behovstilfredsstillelse», noe som tyder på slike vurderinger skal gjøres i et hvert tilfelle. Det er også i intervju vist til et eksempel hvor anskaffelsen av kommunale biler ikke samsvarte med behovet til brukergruppen, som var hjemmesykepleien.

Revisor vurderer ut fra gjennomgangen at kommunen sjelden innhenter opplysninger fra leverandørmarkedet før utlysningen. Kommunen vil her kunne benytte dialog i forkant av den enkelte utlysning, for å få bedre innsikt i hvilke muligheter og løsninger som finnes opp mot det enkelte behovet.

Revisor vurderer at det for ingen av anskaffelsene vi har gjennomgått er det tatt hensyn til livssyklus kostnader. Kommunens eget innkjøpsreglement oppstiller også dette som krav til den enkelte anskaffelse. Hensikten med å beregne livssyklus kostnader er å kunne se kostandene i sammenheng med kvaliteten og behovet, og dermed skape forutsigbarhet.

Gjennomgangen viser at det er stilt få miljø- og klimakrav i de anskaffelsene vi har gjennomgått⁸. Ut fra kommunens egne prosedyrer skal det stilles miljø og klimakrav hvor dette er mulig og relevant. Revisor vurderer det som mulig for kommunen å ha stilt ytterligere krav til anskaffelsene i vårt utvalg. Kommunen har i sine tilbakemeldingen på vår gjennomgang av utvalgte anskaffelser kommentert at det oppfattes som vanskelig å stille krav til

⁸ Riksrevisjonen har også i sin gjennomgang av «Undersøkelse av grønne offentlige anskaffelser» pekt på at: «*offentlige oppdragsgivere hadde et stort forbedringspotensial når det gjaldt å stille ambisiøse og hensiktsmessige klima- og miljøkrav i anskaffelsene*», jf. [Dokument 3:5 \(2021–2022\)](#)

tjenesteanskaffelser. Det er imidlertid kommentert av kommunen selv at det kunne blitt stilt slike krav til denne typen anskaffelser med bedre kjennskap til regelverket.

I de to tilfellen hvor det er stilt miljø- og klimakrav, er dette gjort for kvalifikasjonskrav og tildelingskrav. Vi ser at miljø og klima kun er vektet 30 % i ett av tilfellene.

I ett av de to tilfellene hvor det ble stilt kvalifikasjonskrav, ser vi at den ene av tilbyderne for en anskaffelse ikke oppfylte kravet til miljøsertifisering på tilbudstidspunktet, men var i prosess for å få dette på plass. Dersom dette var noe kommunen la vekt på mener vi at det kunne vært stilt vilkår til tilbydereren om at dette faktisk kom på plass.

Vi ser at det for kun to av anskaffelsene ble stilt miljø og klimakrav. Gjennomgangen tilsier at kommunen har innhentet dokumentasjon for oppfyllelse av kravene i ett av de to tilfellene. Utvalget vil være for lite for å vurdere kommunens generelle praksis på området, men på bakgrunn av gjeldende utvalg er revisors vurdering at kommunen bare delvis har sørget for oppfølging. KOFA sak 2015/27 understreker viktigheten av oppfølging av de krav som er satt til anskaffelsen, dette ved at manglende kontraktsoppfølging i enkelte tilfeller kan bli å anse som en ulovlig direkte anskaffelse⁹.

⁹ [Følge opp bestilling og leveranse av anskaffelsen | Anskaffelser.no](#)

4 HØRING

En foreløpig rapport ble sendt på høring til rådmann i Alstahaug kommune den 14.oktober, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Revisor mottok høringssvar den 7. november. Revisor har korrigert påpekte faktafeil og tatt inn utfyllende informasjon i rapporten. Høringssvaret har medført mindre justeringer av enkelte vurderinger, men har ikke ført til endringer i rapportens konklusjoner og anbefalinger.

5 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

5.1 Konklusjon

Revisor konkluderer med at:

- **Kommunens planlegging er i stor grad i tråd med statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, men det foretas ikke tilstrekkelig oppfølging av tiltak og evaluering av måloppnåelse**
- **Kommunen har rutiner for anskaffelser som berører klima- og miljø, men anskaffelsespraksisen bidrar i liten grad til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant**

Revisors konklusjon på problemstillingen om statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging er at kommunen har tatt hensyn til disse, blant annet i utarbeidelsen av kommunedelplan for energi og klima. I planen er det satt opp flere tiltak og virkemidler for at klima og energi er noe som skal hensyntas av kommunen. Revisor vurderer imidlertid at disse ikke er tilstrekkelig fulgt opp, blant annet som følge av manglende kjennskap og bruk av planen. Dette vil ha betydning for kommunens måloppnåelse på klima og energiområdet. Revisor anbefaler kommunen å ta med seg disse funnene inn i arbeidet med, og oppfølgingen av ny kommunedelplan for klima- og bærekraft. Jevnlig revidering av ny plan gjør det mulig å vurdere status for arbeidet underveis i planperioden, og gi en påminnelse om ansvaret til de som er gitt oppgaver ut fra planen. Kommunen bør også se på muligheten for å skape større engasjement hos allmennheten og det lokale næringslivet rundt planarbeidet i kommunen.

Revisor baserer sin konklusjon i forbindelse med anskaffelser på at rutiner for gjennomføring av anskaffelser på klima- og miljøområdet er gjort til del av kommunens innkjøpsreglement. Kommunens klima- og energiplan har målsettinger for klima- og miljøarbeid, men vi har ovenfor vist til at kunnskapen om denne planen blant enhetslederne er varierende. Revisor sin oppfatning er at det er viktig å ha kjennskap til begge disse planene, og planverket for øvrig, for å få en helhetlig anskaffelsespraksis på klima- og miljøområdet. Revisor konkluderer videre med at anskaffelsespraksisen i liten grad bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Dette baseres på at kommunen ikke har

foretatt en kartlegging av hvilke anskaffelser som utgjør den største miljøbelastningen i kommunen, noe som gjør det vanskelig å si noe om hvilke anskaffelser det vil være særskilt viktig å stille miljø- og klimakrav for. Revisor har videre inntrykk av at det ikke eksisterer en systematisk behovsvurdering for anskaffelser, utover de tilfellene hvor anskaffelser er basert på forutgående politiske prosesser eller følger av andre forpliktelser. Det er ikke tatt hensyn til livssyklus kostnader for noen anskaffelser, og det stilles få andre miljø- og klimakrav til de anskaffelsene vi har gjennomgått. Revisor har fått dokumentasjon på at krav som er stilt til anskaffelser er fulgt opp i ett av to tilfeller for vårt utvalg.

5.2 Anbefalinger

Revisor anbefaler rådmannen å sørge for at:

- ny klima- og bærekraftplan blir gjort kjent i organisasjonen
- tiltak og virkemidler i ny klima- og bærekraftplan følges opp av de ansvarlige i ulike sektorer
- det blir foretatt en vurdering av måloppnåelse av den nye klima- og bærekraftplanen, senest ved endt planperiode
- kommunen i større grad benytter seg av virkemidler i anskaffelsesprosessen for å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger, som:
 - behovsvurderinger
 - forutgående undersøkelser knyttet hvilke løsninger markedet kan tilby
 - vurderinger av livsløpskostnader
 - stille konkrete krav i kunngjøringen av anskaffelsen

KILDER

Lover og forskrifter

- Lov om kommuner og fylkeskommuner
- Lov om offentlige anskaffelser
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling
- Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell
- Forskrift om offentlige anskaffelser
- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon
- Statlige planretningslinjer for klima- og energi og klimatilpasning (forskrift, 2018)
- Statlige planretningslinjer for klima og energiplanlegging (forskrift, 2009)

Forarbeider og stortingsmeldinger

- Kommunal og moderniseringsdepartementet. Meld. St. 40 (2020-2021) Mål med mening, hentet fra: [Meld. St. 40 \(2020–2021\) \(regjeringen.no\)](#)

Veiledninger

- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), Næringslivets hovedorganisasjon (NHO), *Kom i gang med grønne anskaffelser*. Oktober 2020, hentet fra: [Nå blir det enklere å komme i gang med grønne anskaffelser | Anskaffelser.no](#)
- Grønneinnkjøp.no, hentet fra: [Grønne innkjøp \(gronneinnkjop.no\)](#)

Andre kilder

- FNs bærekraftmål, hentet fra: [Ansvarlig forbruk og produksjon \(fn.no\)](#)
- Brev fra Statsforvalteren. *Kommunale veterinærtjenester - behov for gjennomgang av ordninger*, hentet fra: [informasjonsskriv Statsforvalteren](#)
- HALD, plan- og klimanettverk, miljødirektoratet sin hjemmeside: [HALD plan- og klimanettverk - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)
- Regjeringen. *Klimaendringer og norsk klimapolitikk*, hentet fra: [Klimaendringer og norsk klimapolitikk - regjeringen.no](#)
- KS. *Hva er et klimabudsjett?*, hentet fra: [Hva er et klimabudsjett? - KS](#)
- Riksrevisjonen. *Undersøkelse av grønne offentlige anskaffelser*, hentet fra: [Dokument 3:5 \(2021–2022\)](#)

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

Revisjonskriteriene for den første problemstillingen er hentet fra statlige planretningslinjer på klima og miljøområdet. Disse retningslinjene springer ut fra plan- og bygningsloven med hjemmel i § 6-2. Vår gjennomgang av kommunedelplan for klima og energi 2010-2020 revideres på bakgrunn av de statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging fra 2009, mens i vår omtale av ny kommunedelplan for klima og bærekraft 2020-2030 har vi tatt utgangspunkt i gjeldende planretningslinjer fra 2018. En av de største endringene i planretningslinjene for 2018 er at klimatilpasning er tatt inn som et tema¹⁰.

I de statlige planretningslinjene for klima og energiplanlegging fra 2009 er det sagt at klima- og energiplanen bør si noe om hvordan man eventuelt tenker seg et samarbeid med andre forvaltningsnivåer eller private aktører i kommunen. I de nye retningslinjene fra 2018 er det i avsnitt 4.2 sagt at klimatilpasning er et sektorovergrep som krever samordning og samarbeid på tvers av sektorer, og mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige organer.

I plan og bygningsloven § 3-3. 1 ledd er det gitt at «*Kommunal planlegging har til formål å legge til rette for utvikling og samordnet oppgaveløsning i kommunen gjennom forvaltning av arealene og naturressursene i kommunen, og ved å gi grunnlag for gjennomføring av kommunal, regional, statlig og privat virksomhet*». I § 11-1 i loven er det i tillegg bestemt at «*kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen*». Og videre at «*den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn*». Det kan også utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder. Det skal også tilknyttes en handlingsdel til

¹⁰ Klima- og miljødepartementet, hentet fra regjeringen.no: [Høring av statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/planretningslinjer-for-klima-og-energiplanlegging-og-klimatilpasning-i-kommunene-idokumentet-2018/id2844444/)

kommuneplaner som skal revideres årlig. Økonomiplanen kan inngå eller utgjøre handlingsdelen for kommuneplanen.

Følgende revisjonskriterier er utledet for problemstillingen om statlige planretningslinjer:

- Klima og energiplanen bør inneholde (Statlige planretningslinjer fra 2009):
 - Informasjon om klimagassutslipp i kommunen fordelt på kilder/sektorer.
 - Informasjon om energisystem, energiforsyning og forbruk av energi innen kommunens grenser, herunder tilgang på miljøvennlige energiresurser.
 - Fremskrivning av utslippene i kommunen om det ikke gjennomføres nye tiltak, forventet etterspørsel etter energi og forventet ny energiproduksjon. Fremskrivningsperioden bør være minst ti år.
 - Ambisiøse mål for utslippsreduksjoner.
 - Ambisiøse mål for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunal bygningssmasse og i kommunen for øvrig.
 - Tiltak og virkemidler for reduksjon av klimagassutslipp, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Tiltakene/virkemidlene bør i størst mulig grad være koplet til oppnåelse av de målene som er satt av kommunen.
 - Utredning av virkemidler som tenkes benyttet for å nå målsettingene.
 - Handlingsprogram med en tydelig ansvarsfordeling for oppfølging av klima- og energiplanene
- Planer som behandler klima- og energispørsmålet skal følges opp og vurderes revidert i hver valgperiode
- Det bør samarbeides intern og ekstern om kommunens planlegging
- Kommunedelplaner skal samordnes med kommunens øvrige planer
- Nye klima og energiplaner skal omtale klimatilpasning (Statlige planretningslinjer fra 2018)

Klima og miljøperspektivet ved offentlige anskaffelser

I lov om offentlige anskaffelser (LOA) § 5 er gitt at offentlige oppdragsgivere «skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant», dette blant annet ved å blant annet ta hensyn til livssyklus-kostnader, jf. FOA § 18-2. Bestemmelsen stiller således krav til både hvordan arbeidet med anskaffelser styres og organiseres, og krav til de enkelte anskaffelsene. Som oppdragsgivere må kommunene vurdere hvilke anskaffelser det er relevant å stille krav til (grønne anskaffelser), hvilke krav og kriterier det er relevant å stille og hvordan dere evaluerer på grunnlag av disse. I tillegg må kommuner sørge for at anskaffelsene følges opp slik at miljøgevinsten faktisk tas ut. Det er for eksempel ikke nok å stille krav til at det skal være miljøvennlige produkter i sortimentet hvis man ikke samtidig sørger for at det er disse produktene som faktisk blir tatt i bruk¹¹.

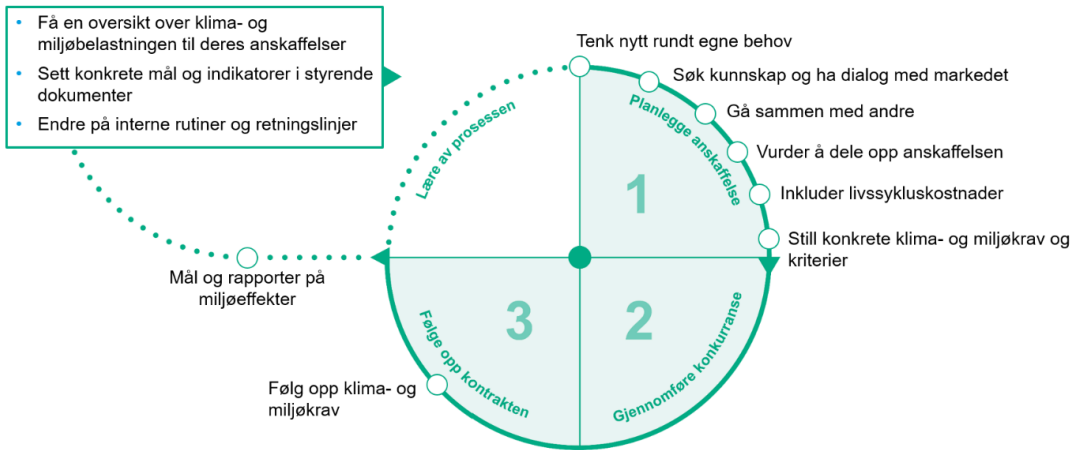
Grønne anskaffelser kan ses i sammenheng med FNs bærekraftsmål og som spiller på lag med klima, natur, arbeids- og menneskerettigheter, og bidrar til innovasjon og konkurransekraft¹². FNs bærekraftsmål nummer 12 og ansvarlig forbruk og produksjon fremhever i delmål 12-7 det å «fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser, i samsvar med de enkelte landenes politikk og prioriteringer». Norge har bestemt at mulige norske målpunkter vil være å se på andel klima- og miljøvennlige offentlige anskaffelser og forankring i lovgivning og operative forskrifter, avklart politikk, operative handlingsplaner og veiledninger, avklart ansvar for saksfeltet i offentlig forvaltning og ressurser til å følge opp arbeidet¹³.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har i samarbeid med Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) publisert en ny [«kom i gang-veileder»](#) for grønne anskaffelser. Veilederen gir en introduksjon til hva grønne anskaffelser er, hva kommunene er pliktige til å gjøre som offentlig oppdragsgiver og hvordan man kan stille gode klima- og miljøkrav.

¹¹ Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), Næringslivets hovedorganisasjon (NHO), *Kom i gang med grønne anskaffelser*. Oktober 2020, hentet fra: [Nå blir det enklere å komme i gang med grønne anskaffelser | Anskaffelser.no](#)

¹² Grønneinnkjøp.no, hentet fra: [Grønne innkjøp \(gronneinnkjop.no\)](#)

¹³ Kommunal og moderniseringsdepartementet. Meld. St. 40 (2020-2021) Mål med mening, hentet fra: [Meld. St. 40 \(2020–2021\) \(regjeringen.no\)](#)

Bærekraftig offentlig anskaffelser er en prosess der offentlige oppdragsgivere tilfredsstiller deres behov for varer, tjenester, bygg og anlegg på en måte som gir effektiv bruk av ressurser gjennom hele livssyklusen. Bærekraftige anskaffelser gir verdi både til oppdragsgiver og samfunnet og samtidig reduserer skadelig miljøpåvirkning betydelig. Bærekraftig anskaffelser bør ta hensyn til klima- og miljø, sosiale og økonomiske konsekvensene av: design; materialbruk; produksjon og produksjonsmetoder; logistikk; leveringstjeneste; bruk; operasjonelle prosesser.

Figur 1. Modell og flytskjema for bærekraftige anskaffelser.

Veilederen har satt opp følgende anbefalinger til kommunen i arbeidet med grønne anskaffelser:

- god oversikt over virksomhetens langsiktige behov og anskaffelsesplaner
- konkrete klima- og miljømål inn i styrende dokumenter
- utvikle gode måleparametere, interne rutiner og retningslinjer
- måle effekt og følge opp miljø- og innovasjonsmål

Videre er det gitt i annet ledd av § 5 at «Oppdragsgiveren kan stille egnede krav og kriterier knyttet til ulike trinn i anskaffelsesprosessen, slik at offentlige kontrakter gjennomføres på en måte som fremmer hensyn til miljø, innovasjon, arbeidsforhold og sosiale forhold, forutsatt at kravene og kriteriene har tilknytning til leveransen».

I forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) § 7-9 er det gitt at kommunene som oppdragsgiver kan stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen.

Følgende revisjonskriterier er utledet for problemstillingen tilknyttet offentlige anskaffelser:

- Miljø-, klima- og innovasjonsmål skal fremgå av og forankres i kommunens planverk
- Kommunen bør ha rutiner og retningslinjer som sikrer at vedtatte miljø, klima- og innovasjonsmål hensyntas i anskaffelsesprosessen
- Kommunen bør foreta en kartlegging av hvilke anskaffelser som utgjør en vesentlig miljøbelastning, der det bør stilles krav/kriterier til miljø, klima og innovasjon.
- Kommunen bør definere et behov for sine anskaffelser
- Kommunen bør forut for kunngjøring gå i dialog med leverandørmarkedet for å oppnå de beste løsningene
- Kommunen skal ta hensyn til livssyklus kostnader i anskaffelsesprosessen
- Kommunen bør stille krav til miljø og klima hvor dette er relevant
 - Kvalifikasjonskrav
 - Kravspesifikasjon
 - Tildelingskriterium (bør vektas minimum 30 %)
 - Kontraktsvilkår
- Kommunen skal sørge for at de krav og kriterier som blir stilt til leveransen følges opp

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Saksnr: 2021/5256 - 5
Dato: 07.11.2022
Saksbehandler: Stig-Göran Olsen
Samfunnsutvikling
E-post: stig-goran.olsen@alstahaug.kommune.no

Revisjon Midt-Norge SA
Pb 2565

7735 STEINKJER

Høringsrapport, klima- og miljøhensyn i plan- og anbudsprosesser

Vi viser til deres brev av 14.10.22.

Alstahaug kommune har ute til offentlig ettersyn forslag til kommunedelplan for klima og miljø, se [Høring av forslag til kommunedelplan for klima og miljø - Alstahaug kommune](#)

Flere av de forhold som nevnes i utkast til rapport er tatt inn i den nye planen.

Vi har foreløpig følgende Kommentarer;

2.2 Revisjonskriterier

- Klima og energiplanen bør inneholde (Statlige planretningslinjer fra 2009):
 - Informasjon om klimagassutslipp i kommunen fordelt på kilder/sektorer (finnes i ny plan på side 17-18)
 - Informasjon om energisystem, energiforsyning og forbruk av energi innen kommunens grenser, herunder tilgang på miljøvennlige energiresurser (tas som innspill til ny plan)
 - Framskrivning av utslippene i kommunen om det ikke gjennomføres nye tiltak, forventet etterspørsel etter energi og forventet energiproduksjon. Framskrivningsperioden bør være minst ti år. (tas som innspill til ny plan)
 - Ambisiøse mål for utslippsreduksjoner (side 6 i ny plan)
 - Ambisiøse mål for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunal bygningsmasse og i kommunen for øvrig (Noe berørt i Handlingsdelen under satsningsområdet Bærekraftige kommunale bygg, men tas som innspill til ny plan)
 - Tiltak og virkemidler for reduksjon av klimagassutslipp, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Tiltakene bør i størst mulig grad være koblet til oppnåelse av de målene satt av kommunen (Ivaretatt i Handlingsdel)
 - Utredning av virkemidler som tenkes benyttet for å nå målsettingene (Ivaretatt gjennom prosessen for utarbeidelse av Handlingsdelen)
 - Handlingsprogram med en tydelig ansvarsfordeling for oppfølging av klima- og miljøplanen (Handlingsdelen)
- Planer som behandler klima- og energispørsmålet skal følges opp og vurderes revidert i hver valgperiode (Handlingsdel s. 3 tiltak nr 5)

- Det bør samarbeides internt og eksternt om kommunens planlegging (Konkrete tiltak i Handlingsdel som viser til samarbeid internt og eksternt: tiltak nr 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 28, 45)

2.3.3 Samarbeid om klima og miljø

- Kap 2.3.3,2. avsnitt. Også kap 2.4.3 Feil. *Enhetsleder på landbruk og miljø uttaler at de som enhet ikke er med i internt samarbeid, men at de er med i et klimanettverk for kommuner på Helgeland.* Enheten heter Plan, landbruk og miljø. Enheten er deltaker, samt sekretariat for både internt planforum og klimanettverk for kommuner på Helgeland. Kommunalsjef-områder, samt Bygg og eiendom (stab) er også deltakere.

2.3.4 Andre planer som berører klima- og miljøspørsmålet

- *I kommuneplanens arealdel 2016 – 2022, er det sagt at all planlegging skal ta hensyn til klimaet. Videre er det vist til kommunedelplanen for energi og klima sin målsetting om tilknytning av aktuelle bygg til fjernvarme. Klima og miljø er ikke utover dette direkte omtalt i planen og det er sagt lite om forhold som f.eks. flom, skred og overvann.*
Kommentar: Planbestemmelsene til kommuneplanens arealdel har et eget punkt, pkt. 6.1 som omhandler miljøforhold og samfunnsikkerhet. Hensynssoner for fare for skred er også lagt inn i kart til kommuneplanens arealdel.
Hovedplan avløp- og vannmiljø inneholder handlingsdel med målrettede tiltak mot overvannshåndtering.

5.1 Konklusjon

- s.31: *Dette baseres på at kommunen ikke har foretatt kartlegging av hvilke anskaffelser som utgjør den største miljøbelastningen i kommunen, noe som gjør det vanskelig å si noe om hvilke anskaffelser som vil være særskilt viktig å stille miljø- og klimakrav for. (I ny plan kan dette kobles til tiltak som omhandler anskaffelser og innføring av miljøledelsessystem, men det er ikke satt inn et eget tiltak som skal kartlegge hvilke anskaffelser som utgjør den største miljøbelastningen)*

5.2 Anbefalinger

- ny klima- og miljøplan blir gjort kjent i organisasjonen (Ivaretatt i Handlingsdel satsningsområde *Overordnet plan og styring*)
- tiltak og virkemidler i ny klima- og miljøplan følges opp av ansvarlige i ulike sektorer (Ivaretatt i Handlingsdelen)
- det blir foretatt en vurdering av måloppnåelse av den nye klima- og miljøplanen, senest ved endt planperiode (Ivaretatt i Handlingsdelen s 3 *Arbeidsgruppa skal årlig gjennomgå handlingsdelen og rapportere på gjennomføring og måloppnåelse for tiltakene. Også nevnt i tiltak nr 3.*)
- kommunen skal i større grad benytte seg av virkemidler i anskaffelsesprosessen for å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger (Handlingsdelen tiltak nr 1, 23, 39, 40, 41, 46, 48)

Øvrige forhold

Anbefalingene som fremkommer i utkast til rapport samsvarer i stor grad med det som vi selv har avdekket og foreslått løsning for gjennom ny plan for klima og miljø. Vi vil også ta inn høringsrapporten som innspill i dette arbeidet. Dog er det å anføre at utvalget av anskaffelser som er vurdert og gjennomført i perioden utgjør et lite antall i forhold til de konklusjoner som tas.

Med hilsen

Børge Toft
Rådmann

Stig-Gøran Olsen
Kommunalsjef Samfunnsutvikling

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer
Tlf. 907 30 300 – www.revisjonmidtnorge.no

Til kontrollutvalget i Alstahaug kommune

Sandnessjøen 28.04.2023

Saksbehandler:
Sekretariatsleder
Tobias Langseth

SAK 08/2023: OPPFØLGING TIDLIGERE SAKER

Kontrollutvalget behandlet på sitt møte 24. februar 2022 følgende sak:

Sak 02/2023 – Gjennomgang tilsynsrapport [orientering fra administrasjonen]

Vedtak:

Kontrollutvalget tar orienteringen om den aktuelle tilsynsrapporten til etterretning.

I etterkant av møtet oversendte kommunalsjef oppvekst og kultur endelig tilsynsrapport.

Temaet var tilsyn med kommunens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø.

Sekretariatet distribuerte 22. mars statsforvalterens tilsynsrapport pr. epost til kontrollutvalgets medlemmer, og den er dessuten tilgjengelig i nasjonal tilsynskalender under Alstahaug kommune.

[Statsforvalterne-tilsynskalender \(statsforvalteren.no\)](https://statsforvalteren.no)

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar orienteringen om oppfølgingen av tidligere behandlede saker til etterretning.

Vedlegg –
Ingen